

zeneKar

2012/2

A Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének, valamint a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezetének közös lapja

www.aho.hu
www.zene-kar.hu

ZENEKARI
UTÁNPÓTLÁS

MEGERŐSÍTETT
MISKOLCI VEZETÉS

ARTISJUS – CSÖKKENŐ
MOZGÁSTÉR

A Savaria Kamarazenekar Paulik Ákos
vezényletével

KALENDÁRIUM

3

A KULTÚRPONT IRODA HÍREI

5

ZENEI KÖZÉLETÜNK

KÖZGYŰLÉS

Átalakuló kategóriák, pontosabb adatszolgáltatás

A Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetsége 2012. március 1-jén közgyűlést tartott a Művészetek Palotájában. A tanácskozás kiemelt témája volt a pontos adatszolgáltatás problémaköre, hogyan alakulnak át a következő esztendőről a kategóriák, mi a helyzet a szakmai nyugdíjjal, és milyen új tagokkal bővíülhet a Szövetség. (R.Zs)

6

MISKOLC

Régi-új ügyvezető a Miskolci Szimfonikusok élén

A miskolci közgyűlés, értékelve eddigi munkáját, március elején a korábbi igazgatót, Szabó Pétert nevezte ki július 1-től öt esztendőre a zenekar vezetői posztjára. Az együttes is egyhangúlag bizalmat szavazott neki. Az ügyvezető tervei között az eddig elkezdett színvonalas munka mellett nagyobb regionális jelenlét szerepel. (R.Zs)

7

„Rendkívül megható visszajelzés volt”

A miskolci zenekarnál a művészeti vezetői posztot betöltő Kovács Lászlót is megnyugtatta, hogy ügyvezető igazgatónak Szabó Pétert nevezték ki, és bízik abban, hogy az együttes finanszírozásával sem lesznek problémák. Arra szintén büszke, hogy telt házias koncertet rendeztek a Művészetek Palotájában, és magas színvonalú hangversenyeken bizonyítják, hogy az általuk választott irány a megfelelő. (R.Zs)

9

DEBRECEN

Új név, új célok Debrecenben

Tavaly vette át a debreceni zenei élet irányítását Somogyi-Tóth Dániel, s az azóta eltelt idő alatt az intézmény és a zenekar is felvette Kodály nevét. Sokat javult az együttesen belüli hangulat, emellett sikerült növelni a közönség létszámát is. Felállt az új menedzsmet, amely európai színvonalú zenei életet szeretne kialakítani Debrecenben, s a vezető bízik abban, hogy a Bartók Terem ügye is megoldódik. (R.Zs)

10

OPERA

„A problémákat csak görgetjük magunk előtt”

A Budapesti Filharmoniai Társaság Zenekara ismét aggódva tekint a jövőbe, hiszen nem tudják, mekkora támogatásra számíthatnak, s kérdéses, ilyen körülmények között hány koncerten, hogyan tudnak muzsikálni. Az együttes ügyvezetője, Simon Béla úgy véli, le kellene számolni azokkal a tabukkal, amelyek a hazai zenei életet jellemzik, és szükség lenne végre a kulturális piac megteremtésére is, amely valóban értékek alapján működik. (R.Zs)

12

ZUGLÓ

Muzsika minden korosztálynak

Több mint fél évszázada működik Zuglóban a Szent István Zenekar, s az együttes komoly sikert tudhat magáénak, hiszen tavaly elnyerte a Nemzeti Ifjúsági Zenekar címet. Vezetője, Záborszky Kálmán elmondta azt is, hogy már teljesítették az első kategóriához szükséges feltételeket. Úgy véli, a következetes műhelymunka, a közösség ápolása meghozta gyümölcsét, és mindez a zenekar játékán is egyre jobban hallatszik. (R.Zs)

14

EJI

„Az előadóművészeknek másra van szükségük, mint az alkotóknak”

Az előadóművészi jogokat a kilenc hazai szerzői jogvédő szervezet közül az EJI, azaz az Előadóművészi Jogvédő Iroda képviseli. A több mint másfél évtizede életre hívott szervezet működése és elosztható forrásai egy tavalyi törvénymódosítás miatt azonban ettől az

16

esztendőről kezdve jelentősen megváltoznak. A különböző szervezeti átalakulásról, a módosítás egyéb hatásairól dr. Gyimesi László, az EJI elnöke beszélt, aki felvázolta a jogdíj hazai történetét is. (R.Zs)

ARTISJUS

„Nem csupán kifizető bankfiók vagyunk”

Az Artisjus vezetősége februárban Victor Mátét választotta a legnagyobb hazai jogvédő szervezet új elnökévé. Nincs könnyű helyzetben az újonnan kinevezett vezető, hiszen ebben az esztendőben már egy frissen módosított törvény szabályozza, s bizonyos fokig korlátozza is a jogvédő szervezetek működését. (R.Zs)

18

MŰHELY

Zenekari utánpótlás

2012. február 4-én rendezték meg a VIII. Országos Zenekari versenyt a budapesti Szent István Király Zeneművészeti Szakközépiskola és AMI hangversenytérképében, a Zuglói Zenéházban. A versenyen zenei szakközépiskolai zenekarok vettek részt Budapestről, Debrecenből, Pécsről és Szombathelyről. Kamarazenekarok/szimfonikus együttesek, valamint fúvós együttesek kategóriájában lehetett versenyezni. (Csanda Mária)

20

„A zenei tevékenység mindenben segíti a gyerekek fejlődését”

Jelen és jövő címmel, február végén szimpóziumot rendezett a Magyar Zeneiskolák és Művészeti Iskolák Szövetsége. A tanácskozás kapcsán a szervezet elnöke, Ember Csaba beszélt a zenepedagógusokat érintő változásokról, az oktatási és köznevelési törvény által felvetett kérdésekről, valamint a művészeti iskolák szerepéről, helyéről. (R.Zs.)

22

KRITIKA

Hangversenykritika

Kritika a Budapesti Filharmoniai Társaság Zenekara, a Nemzeti Filharmonikusok, a Pannon Filharmonikusok, az Óbudai Danubia Zenekar, a Duna Szimfonikus Zenekar, a Miskolci Szimfonikus Zenekar, a MÁV Szimfonikusok, a Budafoki Dohnányi Zenekar, a Zuglói Filharmonia - Szent István Király Szimfonikus Zenekar és Oratóriumkórus és a Savaria Szimfonikus Zenekar koncertjeiről. (Csengery Kristóf, Fittler Katalin, Kovács Ilona)

24

CD

200 éves a Pannon Filharmonikusok

A város zenei életének nagy lendületet adott, hogy 2010-ben Pécs Európa kulturális fővárosa lett, s az utóbbi évek törekvéseinek eredményességét a Kodály Központ elkészülte jelzi. Természetes tehát, hogy a bicentenáriumi alkalmából korongon is megőrkítésre kerültek pécsi koncertek emlékezetes pillanatai. (FK)

33

ZENETÖRTÉNET

Szigeti József

A Zeneműkiadó Kodály Zoltán bevezetőjével jelentette meg 1965-ben Szigeti József „Beszélő húrok” című önéletrajzi írását. Hogy Szigeti milyen fontos helyet foglal el a hegedűjáték történetében, ezt Margaret Campbell „Nagy hegedűsök” (The Great Violinists, 1980) című könyve is alátámasztja, amelyben a szerző – „A tudós virtuóz” címmel – külön fejezetet szentel neki. Szigeti pályafutásának ismertetésekor többek között ezekre az írásokra is támaszkodtunk. (Közreadja: Rakos Miklós)

34

HANGVERSENYNAPTÁR

38

PRÓBAJÁTÉKOK

42

BÁRÁNY GUSZTÁV, az MR3-Bartók Rádió zenei rendezője kapta idén a Lajtha-díjat. Bárány Gusztáv, a kortárs zeneművek terjesztése érdekében kifejtett kiemelkedő tevékenységéért többször elismert zenei rendező a Lajtha-díjat Jónás Istvántól, a Magyar Rádió Nonprofit Zrt. vezérigazgatójától vette át.

AZ ÜTŐS MŰFAJ nemzetközi sztárjai, köztük a brit Evelyn Glennie és az izlandi Gulli Briem vendégjátékával, a Budapest Bár Hoppá! című koncertszínházi előadásával és Goya-kiállítással lepi meg Győr az idei tavaszi fesztivál közönségét. Az ütős műfaj nagyágyúja a tavaszi fesztiválhoz kapcsolódó nemzetközi ütős találkozón adnak koncertet március 30-án és 31-én a Rába-parti városban.

DEÁK FERENC, Liszt Ferenc és Erkel Ferenc által írt levelekre bukkant a Darnay Kálmán kéziratgyűjteményének átvizsgálását végző helytörténet-kutató Sümegen a városi múzeumban. Liszt Ferenc 1876-os keltezésű levelében arról ír, hogy küld egy kis adományt édesanyja képének publikálására – mondta Tóth Gyula amatőr helytörténet-kutató. A levélből a címzett nem derül ki. A zenei előadásról szóló írása szerint a zeneóriás nyolc művet adott elő két volt tanítványával, a kor két híres személyiséggel: a hamburgi születésű Popper Dáviddal, aki 1886-ban a magyar zeneakadémia tanára lett, valamint feleségével, Sophie Menter német zongoristával, zenepedagógussal. Utóbbi 1867-ben ismerkedett meg Liszt Ferencsel Bécsben. Sophie-t Liszt a kor legnagyobb zongoristájának tartotta és utolsó zongorakoncertjét neki ajánlotta.

MEGHIRDETTEK a Szigeti József Nemzetközi Hegedű- és Brácsaversenyt. Az 1933 óta megrendezett budapesti zenei versenyek sorában hagyomány a világhírű magyar hegedűművészről, Szigeti Józsefről elnevezett nemzetközi hegedűverseny. A 2012. szeptemberi megmérettetés különlegessége, hogy fiatal hegedűsök és brácsások számára is szól a kiírás.

NAGYSIKERŰ koncertet tartott január 26-án a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara Fischer Ádám vezényletével a Művészetek Palotája Bartók Béla Nemzeti Hangversenytermében. A rendező intézmények a tavalyi japán katasztrófában megsérült Mijagi Kenmin Kaikan hangversenyteremért fogtak össze a budapesti Wagner-napok műveinek részleteiből összeállított hangversenyen. A Szendai városban található teremben sok magyar művész, így a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara is többször fellépett.

NÉGY HANGVERSENYBŐL álló spanyolországi turnén vettek részt a Nemzeti Filharmonikusok. Útjuk során Gironában, Barcelonában, Alicantéban és Murciában adtak teltházas hangversenyeket Kocsis Zoltán vezényletével. Műsorukon Debussy Fantázia zongorára című műve szerepelt, amelyet Jean-Efflam Bavouzet zongoraművész szólaltatott meg a koncerteken.

FILMHARMONIKUSOK címmel mozgóképek híres betétdalaiból adott monumentális hangversenyt a Budafoki Dohnányi Zenekar (BDZ) február 11-én a Papp László Budapest Sportarénában: a John Williams munkássága előtt is tisztelő koncerten csaknem 300 előadó volt színpadon.

VICTOR MÁTÉ zeneszerző váltja 12 év után Bródy Jánost az Artisjus egyesület elnöki székében. A szervezet jövőjét illetően elmondta, „folyamatos átalakulásban van a zeneipar, és benne az Artisjus is. Új utakra szeretnénk vinni az egyesületet, hogy katalizátorai lehessünk ezeknek a változásoknak”. Mint az a jogvédők közleményében olvasható, Victor Máté fel akarja hívni a társadalom figyelmét az alkotók szerepére, és megőrizni a jogdíjak értékét, mivel az alkotókművészek nem kapnak bért, fizetésük a jogdíj.

MINTEGY 200 FŐVEL lesz kevesebb az operaházi közalkalmazottak száma. Január óta folyik, és február 15-ig tart az egyeztetés a Magyar Állami Operaház kormánybiztosa, Ókovács Szilveszter és a szakmai érdekképviseletek között. Április elsejével indul a csoportos létszámcsökkentés a dalszínházban, amelyet a működés szerkezeti átalakítása érdekében végre kell hajtania a kormánybiztosnak. A távozók 6-8 havi felmentési idővel és ugyanennyi végkielégítéssel kerülnek ki a státuszukból, vagyis csaknem egy évig biztosítva lenne az egzisztenciájuk, ez az Erkel Színház újra megnyitásáig hidalná át többek helyzetét. A végkielégítésre a kormánynak külön forrást kell biztosítania, 1 milliárd 60 millió forintot.

ELHUNYT SEBESTYÉN JÁNOS. Február 4-én érte a halál a 80 éves Liszt-díjas orgona- és csembalóművészt. A Zeneakadémián orgonát, zongorát és zeneszerzést tanult. Diplomája elnyerését követően a Magyar Rádió munkatársa lett, ahol ötven éven át dolgozott a Zenei Főosztályon. Orgonistaként és csembalóművészként bejárta Európát, Japánt és az Egyesült Államokat is. Művészi érdemeit itthon 1967-ben Erkel Ferenc-, 1974-ben Liszt Ferenc-díjjal, 1982-ben Erdemes művész címmel ismerték el. Külföldön is több elismerést kapott, Olaszországban zenei szolgálataiért az Olasz Köztársaság Lovagrendje, Portugáliában pedig a Henrik Infáns állami kitüntetés Grande Commendador érdemrendjével tüntették ki.

KELEMEN BARNABÁS hegedűművész, Csonka Szabolcs fizikus, Tóth Judit biokémikus és Tóth Gergely történész vehette át a Magyar Tudományos Akadémián az idén tizedik alkalommal odaítélt Talentum Akadémiai Díjat. Mint a laudáció során elhangzott, Kelemen Barnabás hegedűművész nemzetközi sikereket arató szólista, aki újabban dirigál és a két esztendeje alakult, általa vezetett Kelemen-vonósnégyes első hegedűse. A Talentum Művészeti Díjat a Bartók Béla összes hegedűre írott művének felvételéért érdemelte ki, amely a Bartók Új Sorozatban jelent meg. „Nem volt még hegedűs, sem magyar, sem külföldi, aki mindezt a Bartók-zenét a versenyművek, rapszodiák összes változatával, alternatív befejezésével pódiumképesen, hanglemezre rögzíthető kiérleltéssel közönség elé vitte volna” – hangzott el a méltatásban.

ÖT HÓNAPIG dolgozott Schubert egy félbehagyott szimfóniájának befejezésén egy brit zeneszerző és Schubert-szakértő. A közel kétszáz év után kiegészített mű először márciusban csendül fel élőben a BBC Radio 3. adásán. A zeneszerző hét szimfóniát írt és további hat olyan szimfóniája maradt az utókorra, amelyeket nem fejezett be – ismertette a BBC online hírszolgálat (bbc.co.uk).

JELENTŐS ÖSSZEGŰ, mintegy 90 millió forintos fejlesztési támogatást nyert a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem (LFZE) doktori iskolája a Társadalmi Megújulás Operatív Programban (TÁMOP). A Zeneakadémia doktori iskolája mintegy másfél évtizedes története alatt még sosem kapott ilyen jelentős támogatást. Az intézmény az összeget szakmai fejlesztésre fordítja – mondta el Batta András, az LFZE rektora.

CECILIA BARTOLI olasz operaénekesnő kapja idén az ötvenezer euróval járó Herbert von Karajan zenei díjat. Az énekesnőnek a zenetörténet elfeledett kincseinek újbóli felfedezéséért tett erőfeszítéseit díjazzuk – indokolta a döntést Clemens Börsig, a Festspielhaus Baden-Badent működtető magánalapítvány kuratóriumi elnöke.

PETROVICS EMIL hagyatékával berendezett emlékszoba nyílt meg a Rákoshegyi Bartók Zeneház kertjében, az úgynevezett kisházban

GRANDDUO néven a jövőben több alkalommal is együtt lép pódiumra Hegedűs Endre zongoraművész és Szabadi Vilmos hegedűművész. A szólistaként és kamaramuzsikusként egyaránt nemzetközi hírnű művészek Csajkovszkij-műsort adtak a Művészetek Palotájában az Óbudai Danubia Zenekar kíséretével, Héja Domonkos vezényletével.

AZ UNESCO szellemi kulturális öröksége címére pályázik az olasz opera. A jelölést jövőre nyújtják be – jelentették be az olasz operaénekesek szakmai szövetségének találkozáján.

ÉLETÉNEK 78. ÉVÉBEN ELHUNYT MAURICE ANDRÉ francia trombitaművész a délnyugat-franciaországi Bayonne kórházában. Szólista karrierje 1963-ban kezdődött, olyan nagy karmesterekkel játszott, mint Jean-Francois Paillard és Herbert Von Karajan. A nyolcvanas években a francia televíziók sztárja lett, hatalmas népszerűséget szerezve a barokk trombitára komponált művek újbóli felfedezésével. Új iskolát teremtett, s a trombitát a legnépszerűbb szólóhangszerek közé emelte, melynek nyomán kortárs zeneszerzők – André Jolivet és Marcel Landowski – kifejezetten számára kezdtek trombitaműveket írni. Pályafutása során több mint 130 művet írt át trombitára, 270 lemeze jelent meg, amelyekből tucatnyi lett arany- és platinalemez. A „trombita királya” pályája során több kitüntetést is kapott. Művészi munkássága elismeréseként 2003-ban Mádl Ferenc államfő előterjesztésére a Magyar Köztársasági Érdemrend középkereszt a csillaggal kitüntetését vehette át Budapesten.

SZABÓ ILDIKÓ nyerte el zongorista partnerével, Granik Annával a nagy hírnű zágrábi Antonio Janigro Csellóversenyen a legjobb szonáta-előadásért járó 5 ezer kunás különdíjat.

EGY ÖSBEMUTATÓVAL csatlakozik 2012-ben az idén ötéves Armel operaversenyhez és fesztiválhoz a Szlovák Nemzeti Színház operatársulata. Roland Baumgartner osztrák komponista Mária Terézia című darabját hozzák a szegedi döntőre, amelyet október 6. és 15. között rendeznek meg a Tisza-parti városban.

NEMZETGAZDASÁGI szempontból kiemelt jelentőségű beruházások közé sorolta keddi rendeletében a kormány a budapesti Erkel Színház „előadás tartására alkalmas állapotra történő” felújítását. Az Orbán Viktor miniszterelnök által aláírt döntés kijelöli a közigazgatási hatósági ügyekben eljáró hatóságokat és szakhatóságokat, felsorolja az ezekhez kapcsolódó engedélyeket, tárgyköröket. A rendelet a kihirdetését követő napon lép hatályba, rendelkezéseit a folyamatban lévő ügyekben is alkalmazni kell.

KODÁLY-HETET rendez – immár 23. alkalommal – a helsinki Magyar Kulturális és Tudományos Központ Helsinki és környéke zenei tanintézeteivel, valamint a Sibelius Akadémiával közösen keddtől március 17-ig. A rendezvény keretében kilenc koncertet tartanak, a Sibelius Akadémián zeneelméleti előadás lesz.

OMÁNI vendégjátéokra készül a budapesti operaház, amelynek 26 énekkari és 42 zenekari művésze az ománi fővárosba, Maszkatba utazik, hogy a tavaly októberben megnyílt ottani Királyi Operaházban Mozart Szóktetés a szerájából című daljátékát két estén – március 23-án és 24-én – bemutassa. A női főszerepet, Konstanzét a világhírű szoprán, Elena Mosuc, Blondét Rácz Rita énekli. Ozminként a legendás basszus, Kurt Rydl hallható, Belmonte Rainer Trost, Szelim basa Franz Tscherni lesz, Pedrillót pedig Balczó Péter alakítja .

A SCALA MILÁNÓI OPERAHÁZ zenekarának tagjai közleményt hoztak nyilvánosságra, amelyben leszögezik: nem engedelmesskednek a római kulturális tárca előírásainak, mivel szerintük az sérti művészi autonómiájukat. A zenészek azt hangoztatták, hogy egyoldalúan újraindítják az operaházon kívüli fellépéseiket, elutasítva az olasz kultuszminisztérium előírását, amely szerint az állami operaházak művészei nem vállalhatnak külső szakmai megbízatást.

LAJTHA LÁSZLÓ születésének 120. és halálának 50. évfordulója 2013 elején jó lehetőséget ad arra, hogy a zeneszerző és folklorista kivételes életműve az őt megillető fényben tűnjön föl. Az évfordulós események megszervezésében nemcsak a Lajtha Alapítvány, hanem a Magyar Rádió, a Művészetek Palotája és a Budapesti Tavaszi Fesztivál is részt vesz.

HÁNY MAGYAR TAGJA LESZ AZ EURÓPAI UNIÓ IFJÚSÁGI ZENEKARÁNAK?

Sikeresen lezárult az Európai Unió Ifjúsági Zenekarának hazai főmeghallgatása. A 27 uniós tagállam legtehetségesebb fiatal zenészeiből álló – évente megújuló – együttesbe Magyarországról 111-en jelentkeztek, közülük 36 fiatal zenész jutott be a február 18-i főmeghallgatásra.

Az unió 27 tagállamában szervezett meghallgatások márciusban zárulnak. Hogy hány magyar tagja lesz az Európai Unió Ifjúsági Zenekarának, az majd április végén derül ki. A magyarországi főmeghallgatást a Hungarofest KultúrPont Irodája szervezte.

Az EUYO (European Union Youth Orchestra) egész napos válogatójára Rien de Reede utazott Magyarországra, aki nagyon elégedett volt a meghallgatáson fellépő zenészek teljesítményével. A holland fuvolaművész minden európai uniós országban egy napot tölt meghallgatásokkal. A professzor szerint évről évre színvonalasabb a zenekarba jelentkező mezőny. Számára élvezetes, hogy egy adott zeneszám minden országban másképp cseng, a nemzetek sajátossága, kultúrájuk zenei világa szerint.

Az EUYO (European Union Youth Orchestra) magyarországi meghallgatásait 2003 óta szervezi a Hungarofest KultúrPont Irodája. Az Európai Unió tagországainak fiatal zenész tehetségeit felsorakoztató együt-

tesbe az elmúlt hat évben 22 magyar zenész jutott be, idén 111 ifjú muzsikus versengett a zenekarba jutásért. Székely Edit a Hungarofest KultúrPont Irodájának vezetője szerint a meghallgatáson részt vevő fiatalok karrierjének elindításában hatalmas nemzetközi lehetőséget jelent, hogy élvonalbeli karmesterekkel, szólistákkal dolgozhatnak együtt.

Balatoni Monika, a Hungarofest stratégiai és kreatív igazgatója az EUYO válogatás kapcsán azt emelte ki, hogy a Hungarofestnek az egyre nehezedő körülmények

között is kiemelt feladata a tehetségek támogatása, így idén is a legkülönfélébb programokkal próbálják elérni, hogy a fiatalok mindennapjainak része legyen a művészet.

EUYO – AKIKKEL BERNSTEIN IS SZÍVESEN DOLGOZOTT

Az Európai Unió Ifjúsági Zenekarát az Egyesült Királyságban alapították, azzal a céllal, hogy összegyűjtse az Európai Unió legtehetségesebb fiatal zenészeit. A rangos nemzetközi zenekarba legfeljebb 140 zenekari tagot (14 és 24 év közötti fiatal muzsikust) választanak ki minden évben az EU tagállamok több mint négyezer jelöltje közül. Az elmúlt hat évben 22 magyar zenész vált a zenekar rendes tagjává.

Az EUYO minden évben teljesen megújul. Ha a korábbi tagok újra jelentkeznek, akkor az újakkal együtt részt kell venniük a meghallgatásokon. A bekerülőknél a zenekar lehetőséget nyújt arra, hogy világhírű karmesterekkel és szólistákkal lépjenek fel a világ nagy koncertermeiben.

Az Európai Unió Ifjúsági Zenekarában 2003-ban vett részt először magyar zenész, a tavalyi, 2011-es válogatáson pedig hat magyar fiatal került be a zenekarba, amely olyan világhírű vendég-karmesterekkel dolgozott együtt története alatt, mint Vladimir

Átalakuló kategóriák, pontosabb adatszolgáltatás

Vitás kérdések az MSZZSZ márciusi tanácskozásán

A Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetsége 2012. március 1-jén közgyűlést tartott a Művészetek Palotájában. A tanácskozás kiemelt témája volt a pontos adatszolgáltatás problémaköre, hogyan alakulnak át a következő esztendőől a kategóriák, mi a helyzet a szakmai nyugdíjjal, és milyen új tagokkal bővílhet a Szövetség. Természetesen szó esett arról a csaknem 1, 4 milliárd forintos támogatásról is, amelyet a fővárosi zenekarok számára csoportosított át a szaktárca a kormány döntése értelmében. A tanácskozáson a zenekari képviselők mellett vendégként részt vett Gerenday Ágnes, a NEFMI zeneművészeti referense, Devich János, a Zeneművészeti Bizottság elnöke, valamint dr. Gyimesi László a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezetének főtítkára és a Művészeti Szakszervezetek Szövetségének elnöke.

A közgyűlést a szervezet elnöke, Kovács Géza nyitotta meg, aki a zenekarokat legjobban foglalkoztató témáról, az 1, 4 milliárd forintos állami támogatással kapcsolatban elmondta, hogy erről a tervről a Szövetséget – hasonlóan a többi szakmai szervezethez – nem értesítették, s nem keresték meg őket egyeztetés céljából. Hozzátette, még egyáltalán nem világos, hogy ez a pénz hogyan, milyen szempontok alapján lesz felosztva. Egyelőre annyit tudni, hogy a minisztérium dolgozik az összeg szétszétosztásán, de hogy ez mikorra történik meg, erről Gerenday Ágnes sem tudott információval szolgálni. Kovács Géza arról is beszélt, hogy ez a kormánydöntés sajtószerű módon, a különböző lobbierők hatására született, és egyelőre azt sem lehet tudni, hogy ezt az összeget miért csak a fővárosi együttesek kapják. A Nemzeti Filharmonikusok igazgatójaként hozzáfűzte, hogy a tavalyi összeghez képest a költségvetésük körülbelül 20%-kal csökkent, ezért reméli, hogy ebből az összegből kompenzálják ezt a hiányt.

Ezt követően köszöntötte a Fesztiválzenekar képviseletében jelen lévő ügyvezető igazgató-helyettest, Erdődy Orsolyát, jelezve, hogy az együttes vissza kíván térni a szervezetbe, akárcsak a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara.

Kovács Géza ezt követően felhívta a figyelmet arra, hogy története során először tartja Magyarországon éves konferenciáját a világ klasszikus zenei koncertszervezőit, művé-

szeti ügynökségeit és impresszárióit tömörítő szervezet, az IAMA (International Artist Managers' Association) 2012. április 19. és 21. között a budapesti Művészetek Palotájában. A ház vállalta a rendezést, s a magyarok kedvezményes díjjal vehetnek részt ezen a konferencián. A számos menedzsert felvonultató tanácskozáson 2x45 percben fiatal magyar művészek is bemutatkozhatnak. Arról, hogy kik kapnak erre lehetőséget testület dönt, amelynek Káel Csaba és Kovács Géza is a tagja.

Popa Péter, az MSZZSZ főtítkára multimédiás prezentáció során mutatta be az I. kategóriás együttesek által beküldött adatokat feldolgozó normatív támogatási rendszer Excel táblába integrált működési elvét. Hangsúlyozta annak fontosságát, hogy a zenekarok által beküldött adatokban ne legyen tévedés az éves adatszolgáltatás során, mert egyetlen elírás nemcsak az adott zenekar állami támogatását befolyásolja jelentősen, de hatással van a többi együttes támogatási összegére is. Nyomatékosan felhívta a figyelmet a pontosságra, hiszen az előadó-művészeti törvény változásai miatt a jövőben mind az Előadó-művészeti Iroda, mind pedig a Zeneművészeti Bizottság kezdeményezheti a beküldött adatok dokumentumokkal történő bizonyítását.

Devich János, a Zeneművészeti Bizottság elnöke megerősítette, hogy a Bizottság véleménye szerint is a beérkezett adatok között

akad jó néhány olyan, amely önmagát cáfolja, hiszen a többi adattal összevetve feltételezi a tévedést. A későbbiek érdekében jelezte, hogy még egyértelműbbé kívánják alakítani az adatszolgáltató lapok kérdéseit. Devich János beszélt emellett arról is, hogy készül a koncepció annak kapcsán, milyen szempontok alapján sorolják az együtteseket a nemzeti, illetve a kiemelt előadó-művészeti szervezet kategóriába.

Gerenday Ágnes arról beszélt, hogy ambivalens helyzetben vannak az együttesek, hiszen jelenleg a korábban elfogadott Előadó-művészeti törvény még érvényben van, de májustól hatályossá válnak a tavaly elfogadott módosítások. Az I. kategóriába tartozó szervezetek számára a rendelet még a régi szabályozás szerint, márciusban megjelenik és tartalmazni fogja az önkormányzatok számára esedékes igénybejelentés határidejét. Jelezte, hogy a tárcán belül minden egyeztetés megtörtént és az anyag jelenleg már a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumban van. Reményét fejezte ki, hogy az együttesek májusban megkaphatják a támogatásokat, amelyeket idén is két részletben folyósítanak.

A Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetsége közgyűléseinek régi szokásaként, ezúttal is minden együttes beszámolt saját helyzetéről. Ennek során kiderült, hogy a Savaria Szimfonikus Zenekar 43 év után fenntartót váltott, január 18-tól – visszamenő hatállyal – a város lett a kizárólagos fenntartójuk. Az Óbudai Danubia Szimfonikusoknál Ács Péter jelenleg a megbízott igazgató, de rövidesen kiírják a posztra a pályázatokat.

Dr. Gyimesi László elmondta, hogy – mint erről a Zenekar is tájékoztatta olvasóit – január elsejétől a művészek ún. szakmai nyugdíja megszűnt. Aki eddig megszerezte, annak a jogállása változik, és a továbbiakban nem nyugdíjat kap, hanem ellátásban részesül. Aki az elmúlt év december 31-ig megszerezte a művésznyugdíjhoz szükséges jogosultságot, azaz rendelkezett a szükséges feltételekkel, az nem veszítette el ezt a jogot, és élhet vele, csak számára már nem

nyugdíjat, hanem szintén ellátást fognak megállapítani.

A változások okaként megjegyezte, hogy sokan, változatlan feltételek mellett, ugyanabban a munkakörben és munkaidőben, szakmai nyugdíjasként változatlanul dolgoztak tovább, ez pedig sok egyéb körülmény mellett, hozzájárult ahhoz, hogy ez a jogintézmény megszűnjön.

Az ellátás mellett a keresőtevékenység díjazása a minimálbér 18-szorosa lehet, azonban, ha ezt eléri valaki, akkor választania kell aközött, hogy az ellátást szünetelteti a tárgyév hátralevő időszakában, vagy a kereső tevékenységet. A változások egyetlen előnyeként értékelte, hogy az így kialakult helyzetben nem lehet indoklás nélkül meg-

válni a korábban szakmai nyugdíjasként, jelenleg pedig ellátást kapó munkavállalóként dolgozó művészekről, tekintettel arra, hogy ők nem minősülnek nyugdíjasnak.

Hozzátette a NEÉT, azaz a Nemzeti Előadó-művészeti Érdekegyeztető Tanács a szakmai nyugdíj ügyében is próbál lépni, s a kezdeményezésre a szaktárca is nyitott, hiszen a művészek egy része nem tudja már gyakorolni hivatását 62–65 évesen. A NEÉT készítet ezért egy javaslatot, amelyet a Zeneművészeti Bizottság is egyhangúan támogatott. A javaslat értelmében, amennyiben a művész önhibáján kívül, egészségügyi indokok alapján nem alkalmas az addig főhivatásként folytatott előadó-művészeti tevékenységre, akkor korhatár előtt

visszavonulhatna. Ez nemcsak a fúvósokra vonatkozna, hanem ki lehetne szélesíteni a többi muzsikusra is, hangsúlyozva azt, hogy ez ebben a pillanatban még csak a NEÉT javaslata és a kormányzat erre vonatkozó álláspontja még nem ismert.

Dr. Gyimesi László végül még az Operaházban zajló, csoportos létszámleépítéssel kapcsolatban elmondta, hogy az MZTSZ egyeztetéseket folytat a munkáltatóval a munkahelyek számáról, a létszámleépítés feltételeiről, és igyekszik hathatósan védeni a közalkalmazottak érdekeit, amely ilyen feltételek mellett nagyon nehéz feladat minden érintettnek.

(RZS)

Régi – új ügyvezető a Miskolci Szimfonikusok élén

Szabó Péter optimistán, számos tervvel kezd neki az átalakításnak

A miskolci közgyűlés, értékelve eddigi munkáját, március elején a korábbi igazgatót, Szabó Pétert nevezte ki július 1-től öt esztendőre a zenekar vezetői posztjára. Az együttes is egyhangúlag bizalmat szavazott neki. Az új ügyvezető tervei között az eddig elkezdett színvonalas munka mellett nagyobb regionális jelenlét szerepel. Lényeges újdonság az együttes életében az is, hogy hamarosan non-profit kft.-vé alakulnak.

„...az lenne az igazságos, hogy ha van többletforrás, akkor abból mindenki részesüljön...”

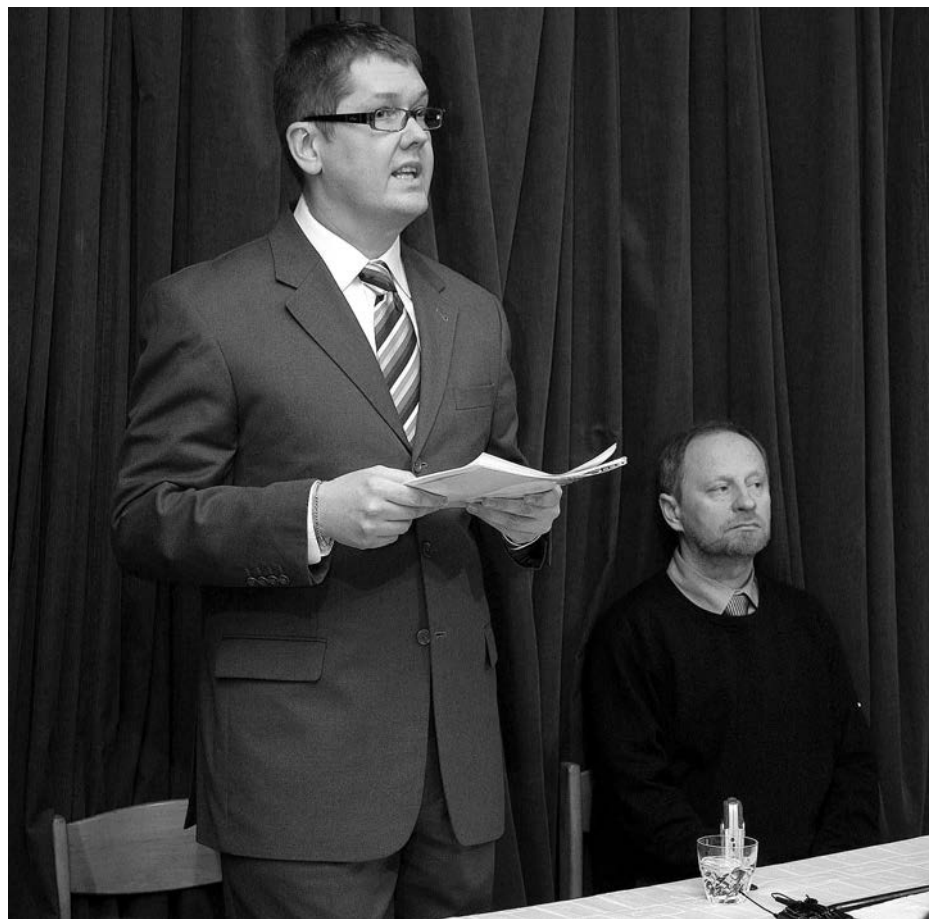
Vagy a keretet emeljék meg ezzel az összeggel.”

I Örömmel értesültem arról, hogy bár több jelentkező is akadt, július 1-jétől öt évre Önt választotta meg a közgyűlés a Miskolci Szimfonikus Zenekar non-profit kft. ügyvezetőjévé. A novemberi polgármesteri bejelentésnél még határozatlan időről volt szó...

– Az előadó-művészeti törvény szerint öt éves ciklusokra kell kiírniuk a pályázatot. Akadt egyébként valóban egy másik verzió is, mely szerint minden átalakuló kulturális intézmény vezetőjét határozatlan időre nevezik ki ügyvezetővé. Ekkor jeleztem a fenntartónak, hogy a zenekar esetében erre ilyen módon nincs lehetőség, mert erről mást mond az előadó-művészeti törvény. Engem június végéig nevezhetnek ki, és a pozíció lejártá előtt fél évvel meg kell pályáztatni a következő ötéves ciklust, ezért januárban ki kell írni a pályázatot. Ennek megfelelően járt el végül a fenntartó.

I Mennyiben kellett átalakítania az együttes szerkezetét a non-profit kft. miatt? Mindez mennyire befolyásolja az együttes életét?

– Nem volt szükség átalakításra. Leszámítva, hogy az igazgatót ügyvezetőnek hívják, a fenntartó – későbbiekben 100%-ban tulajdonos – azért ugyanaz marad. A legnagyobb változás, hogy közalkalmazottakból munkavállalók leszünk. Az önkormányzaton belül most még akadnak olyan elképzelések, hogy a bérszámfejtést központosított, holdingos formában szeretnék működtetni, de ezek egyelőre csak lehetőségek. Nagy változás nem lesz tapasztalható. A város vezetésétől azt az információt kaptuk, azért kell, hogy átalakuljunk, mert így hatékonyabban tudunk gazdálkodni. Úgy gondolják, pályázatokon is könnyebben tudunk részt venni, és talán támogatókat is nagyobb sikerrel találunk. Eddig is pályáztunk, nem hiszem, hogy nonprofit kft.-ként gyakrabban, vagy többet nyernénk. Támogatók ügyében szintén eddig is rengeteg lépést tettünk, csak a kelet-magyarországi régióban viszonylag nehéz tőkeerős támogatókat találni... Biztosan változik a gazdálkodásunk, hiszen intézményként – bár nálunk szerencsére ez sohasem fordult elő – maximum túlf finanszírozás keletkezik, ha

többet költ az ember, mint az előirányzata, de ez kft.-ként már nem így működik. Olyan dolgokat lehet csak bevállalni, amelynek megvan a fedezete.

■ Akkor ebben a működési formában a bérekről is maguk döntenek...

– Így igaz, csak a kereteken belül. Már a tagok is felvetették, most már lehetne több a fizetésük, csak ehhez nem elegendő a büdzsénk. Hiszen beosztással kell élnünk, hogy zavartalanul tudjon működni az együttes. Az adott évben látjuk, miből gazdálkodhatunk, s természetesen, ha tudunk, akkor abból adunk plusz juttatásokat.

■ Néhány más ügyben is szabadkezet kaptak.

– Eddig sem volt nagyon megkötve a kezünk, de most valóban könnyebben dönt az ember. Egyébként az átalakulásból, ami most kezdődik, hiszen április 1-jétől leszünk kft., semmit sem fog érzékeltetni a közönség, reményeim szerint a muzsikusok életében sem okoz nagy változást. Nem is szeretném őket ilyen gondokkal nyomasztani.

■ Tavaly komoly anyagi problémákkal küzdött az együttes a közel hatvanmilliós

zárolás miatt. Hogyan látja az ezévi költségvetésüket?

– Szerencsére a zárolásunkat decemberben feloldották, így már a tavalyi esztendő is jól zártuk. Nemrég fogadta el a közgyűlés a költségvetést, így mi is értesültünk arról, hogy mekkora büdzséből gazdálkodhatunk. Ha elfogadjuk azt a pénzügyi háttérrel, amit egyrészt az intézménynek, másrészt a non-profit kft.-nek biztosítanak, az valamennyivel kevesebb, mint a tavalyi támogatási sor. Viszont ha megmaradnak azok a minisztériumi összegek is, amelyekkel tavaly gazdálkodhattunk, akkor úgy vélem, nem lesz gond az idei esztendőben. Azért persze hozzá kell tennem, hogy ebben a gondolatmenetben sok volt a ha... Igyekszem azért optimistán állni a helyzethez, s bízom benne, hogy azokat az összegeket, amelyekkel most biztatnak, meg is fogjuk kapni. Ráadásul a zárolás a non-profit kft.-nél nem is fordulhat elő, hiszen a számlánkhöz nem tud hozzáférni az önkormányzat.

■ Ami aggodalomra adhat okot, az az, hogy a non-profit kft.-t nem kötelező támogatnia az önkormányzatnak

– Ez így igaz, de jelen pillanatban öt évre szóló, közszolgáltatási szerződést kötöt-

tünk, ez azért biztató, illetve a miskolci polgármester, Kriza Ákos több ízben elmondta, hogy a kultúrát és a sportot fontos, és ezért kiemelt, támogatandó célként kezelik. Látható is, hogy a kultúránál viszonylag kevesebb az elvonás, mint bármelyik más költségvetési soron.

■ A termet megkapják a fenntartótól vagy bérleti díjat kell fizetniük?

– Erről még tárgyalunk. A fenntartó azt szeretné, fizessünk bérleti díjat, csak a hangszereket kaptuk meg ingyen. Az ingóságok kerülnek át a kft. tulajdonába, a többi az önkormányzaté marad. Persze mi azt szeretnénk, hogy ingyen használhassuk. Meglátjuk, mire jutunk.

■ Azért összességében mindez sokkal biztatóbb, mint a tavaly szeptemberi helyzet.

– Igen, mi is reménykedünk. Néhány nehéz időszakot átéltünk már korábban is, szerencsére a reménység mindig megvan. Abban kell hinnünk, hogy ezt is valahogyan túléljük. Annak pedig nagyon örülök, hogy a zenekar előtt tartott meghallgatáson arról számolhattam be, hogy azok a célok, amelyekkel öt évvel ezelőtt elkezdtem a miskolci tevékenységemet, nagyrészt teljesültek. Szeretném továbbra is folytatni az itt folyó, színvonalas munkát. Ami hiányzik, az a régiós szerepvállalás, erre az anyagi források hiánya miatt nem volt olyan mértékben lehetőségünk, mint szeretnénk volna. Bízom azonban abban, hogy előbb-utóbb ezt a feladatot is megoldjuk valahogy. A bérleti struktúrát is megváltoztatjuk némileg, s a nyári fesztiválokkal is szorosabb kapcsolatra törekszem. Nagyon sok ötletem, tervem van a következő időszakra is.

■ Mi szól abhoz, hogy a fővárosi zenekarok komoly összegű állami támogatásban részesülnek?

– Elégge meglepett a hír. Kérdés, hogy honnan lett rá pénz, mi alapján osztották szét ezt az összeget. Több ízben beszélgettünk arról a zenekari szövetség közgyűlésein, hogy annak idején a BM-keret azért születt, hogy a vidéki együtteseket segítse. Zenekaronként nyolc millió forintot kaphattunk egykor. Ma már sokszorosára nőtt ez a büdzsé és nemcsak a vidéki, hanem a fővárosi együttesek is részesülhetnek belőle. Akkor pedig az lenne az igazságos, hogy ha van többletforrás, akkor abból mindenki részesüljön... Vagy a keretet emeljék meg ezzel az összeggel.

R. Zs.

Bár aggasztóan kezdődött az idei év a Miskolci Szimfonikus Zenekar számára, az együttes egységes állásfoglalása, kiállása eddigi vezetői mellett nagy segítséget jelentett abban, hogy a helyzet jobbra fordult. A művészeti vezetői posztot betöltő Kovács László is megnyugtatta, hogy ügyvezető igazgatónak Szabó Pétert nevezték ki, és bízik abban, hogy az együttes finanszírozásával sem lesznek problémák. Arra szintén büszke, hogy telt házas koncertet rendeztek a Művészetek Palotájában, és magas színvonalú hangversenyeken bizonyítják, hogy az általuk választott irány a megfelelő.

I A zárolásról szóló hírek után arról értesülhetett a közvélemény, hogy non-profit kft.-vé alakítják át a Miskolci Szimfonikus Zenekart, s az ügyvezetői posztot továbbra is Szabó Péter látja el. Ezek szerint végre rendeződik a helyzet.

– Visszatekintve egyszerűnek tűnik minden, egy hónappal ezelőtt azonban teljes bizonytalanságban éltünk. Mert bár kaptunk ígéretet arra, hogy minden megy tovább az eddigi úton, mégis nyílt pályázatot írtak ki a posztra. Több aspiráns akadt, s Aczél András igazgatói pályázata tartalmazta a művészeti vezetőt is, Silló István személyében. Ő a színházi gyakorlatnak megfelelően – egyébként a zenekari gyakorlatban példátlan módon – megnevezte azt a vezető karmestert, akivel együtt kívánt volna működni. Közben olyan hírek is érkeztek, hogy Silló nemcsak a színházat kapja meg, hanem a zenekar is hozzá fog tartozni. A város vezetésével nem tudtunk érdemben értekezni, így álltunk és vártuk, hogy végül mi lesz ebből.

I Viszont a zenekar teljes mellszélességgel kiállt mindkettőjük mellett.

– Az együttes megértette, hogy ez nagyon veszélyes út. A zenekartól eddig négy-öt évente, titkos szavazással kaptam meg a pozícióm megerősítését, és most Szabó Péterre vonatkozóan is ilyesfajta véleménynyilvánításra volt szükség. A zenekari tagok 86-an

„Rendkívül meghatározó visszajelzés volt”

Kovács László szavazásról, bizalomról, folytatásról

vannak, s még a műszaki személyzet is szavazott, így kapott Péter 90 voksot. Az összes szakmai, kulturális bizottsági szavazáson szintén Szabó Pétert támogatták. Mellettünk állt a média is, minden eseményről tájékoztatást nyújtottak, a közvélemény szintén bennünket támogatott. A kinevezés előtt a polgármester is fogadta Pétert, s a beszélgetésen elmondta, örül, hogy mindez így alakult. Úgy érzem azért, mintha maroknyi seregként sikerült volna győzedelmeskednünk egy hatalmas had ellen, s ez nagyon jó érzés. Hozzá kell tennem, volt azért alapja az aggodalmunknak, mert a színházban hiába támogatta az egyik jelöltet a teátrum tagsága, a kulturális bizottság, a szakmai kuratórium, mégis egy másik aspiráns kapta meg a pozíciót...

I Mindez nyomasztóan bathatott az együttesre is, hiszen az új vezetés új irányokat jelenthetett volna...

– A zenekar nyilvános társulati ülésen hallgatta meg a jelentkezőket. Az egyik aspiráns, Szántó Annamária levelet küldött, Aczél Andrásék részt vettek ezen a beszélgetésen. Ennek során számos olyan kérdést kaptak, amelyre nem tudtak válaszolni, nem ismerték igazán az itteni terepet és a zenekari étellel kapcsolatos feladatokat sem. Ezt követően Aczél Andrásék visszaléptek, mert érezték a zenekar szembenállását. Egyébként el kell, hogy mondjam, ez a kiállítás mellettünk rendkívül meghatározó visszajelzés volt. Mindenki félre tudta tenni a személyes, kisebb-nagyobb gondjait, és tényleg egységet alkotott az együttes. Ennek köszönhető, hogy maradhatott a régi vezetés, és az eddig megszokott irány.

I Hogyan tovább most, az új szervezetben?

– Nagy ugrás a non-profit kft.-vé alakulás, hiszen a finanszírozással akadt némi gond az utóbbi időben. Kicsit azért tartok attól, hogy a garanciák megszűnnek. Az azonban mindenképpen pozitívum, hogy a város vezetése nem várja el, hogy elküldjünk muzsikuskokat, és radikálisan csökkentsük a költségvetést. A választások során kiderült, mindenki bennünket támogat, s most biztatóak voltak a tárgyalások is. Az elvárások normálisak, teljesíthetőek. A polgármester mindössze annyit kért tőlünk még, hogy a nemzeti ünnepeken is adjunk koncerteket. Az együttműködés elméletileg ugyanazokkal a feltételekkel, öt évre szól. Mi ugyanúgy ter-

vezünk, mintha minden teljesen stabil lenne. Eddig is akadt rengeteg bizonytalanság az életünkben. Kft.-ként ugyanúgy kell menni tovább, megtenni azokat a lépéseket, mint eddig. Nagyon takarékosan gazdálkodtunk már korábban is, hiszen Szabó Péter tudományos szintre emelte, hogyan lehet spórolni többek között a telefon- és a fűtés-számlán. Mindebből nem tudunk ügyesebben gazdálkodni. Ami a legnagyobb kiadás, az persze a koncert. Nem lehet helyi művészekkel megoldani mindent, megfelelő rangú előadókkal kell muzsikálnunk, mindaddig, amíg erre van lehetőség. Hiszen sikeresen működő modellt hoztunk létre, a jegyeink, a bérleteink jól fogynak. Jól ismerjük Miskolcot, pontosan tudjuk mekkora a felvevőpiaca.

I A muzsikuskokat mennyire viselte meg ez az átmeneti állapot?

– Úgy gondolom, hogy nagyon. Mindenki pontosan érezte, hogy olyan irány módosulhat, amit mindenki jónak tart, s erre tette fel az életét. Azért ülnek az együttesben az emberek, mert hisznek abban, hogy ennek értelme van. Nem lehet néhány jó zenészt idehozni, s abból kiváló együttest teremteni. Egy jó zenekar hosszú évek, évtizedek munkájával alakul ki. Miskolcot sosem tudtam próbajátékon hozzánk csábítani azt, aki kellett volna. Az elmúlt harminc év eredménye a mostani társulat, hiszen ha láttam egy tehetséges fiatalet, kivártam, amíg végez, addig tartottam a helyét. Évtizedek munkája, hogy most minden poszton a megfelelő ember ül. Sosem az anyagiakkal győztem meg a muzsikuskokat, hanem azzal, hogy egy jó együttesnek lehetnek a tagjai. Abban, hogy összeállt ez a zenekar, mindenki munkája benne van. Normális hangulatban, viszonylag kedélyesen éljük egymás mellett az életünket. A szavazás azt mutatta, működik a kohéziós erő. A bizonytalan évkezdés után a koncertek igazolják, hogy kezd helyre állni a normális működés.

I Milyen fellépést emelne ki a következő időszakból?

– Március elején játszottunk a Művészetek Palotájában, s elfogyott az estünkre az összes jegy, azt hiszem, erre büszkék lehetünk. Számos izgalmas koncertet tartogat még a szezon, és természetesen a Bartók + operafesztivállal is együttműködünk.

R. Zs.

Új név, új célok Debrecenben

Somogyi-Tóth Dániel úgy véli, nehezebb átalakítani, mint létrehozni egy együttest

Tavaly vette át a debreceni zenei élet irányítását Somogyi-Tóth Dániel. Az azóta eltelt idő alatt az intézmény és a zenekar is felvette Kodály nevét, sokat javult az együttesen belüli hangulat, emellett sikerült növelni a közönség létszámát is. Felállt az új menedzsment, ami európai színvonalú zenei életet szeretne kialakítani Debrecenben, s a vezető bizik abban, hogy a Bartók Terem ügye is megoldódik. Ahogy abban is, hogy idén már új szintről indulnak, s így végre több ideje jut majd magára a zenére is.

┃ Lassan eltelik az első esztendő, amelyet a Kodály Filharmonia, azaz a Kodály Filharmonikusok és a Kodály Kórus élén töltött. Hogyan értékeli ezt az időszakot?

– Valóban hatalmas méretű és hihetetlenül szerteágazó feladatrendszer fogadott. Azt kell mondanom, hogy rendkívüli szerveztlenségből kellett elkezdeni az építkezést és Debrecen zenei életének újragondolását. Rengeteg munka van mögöttünk és úgy érzem most, az utóbbi hetekben kezdtünk el feljutni a felszínre, most már biztos talajon kezdenek állni az elképzeléseink.

┃ Korábbi nyilatkozatában azt mondta, úgy tapasztalta, hogy nagy igény van a zenekaron belül a megújulásra, az új működési mechanizmusok kialakítására, ez nagyon izgalmas feladat. Hogy haladt vele?

– Úgy érzem, elég jól. Annak ellenére, hogy jelenleg az alapvető igazgatói feladatok szinte minden percemet kitöltik, úgy látom, hogy a zenekar általában oldottabb, a hangulat is sokat javult. Azt szeretném, ha a művészeink a problémáikra profi válaszokat kapnának és ha megbízhatóan, kiszámíthatóan alakulna hónapról hónapra a munkarendjük. Azt gondolom, hogy ebben egyértelmű fejlődés tapasztalható – a java, a nullából az egyre lépés azonban még ebben is hátravan.

┃ Hozzátette, reméli, hogy megtalálja a megfelelő kollégákat, akik ebben segítenek. Sikerült?

– Éppen most jutottunk a végére annak, hogy felálljon az a menedzsment, amelyik ütőképesen, szakszerűen és magas színvonalon végzi azt az összehangolt munkát, ami a két együttesünk munkáját és Debrecen zenei életét koordinálja. Nagyon bízom a kollégáimban, és úgy érzem, hogy ők is látják: nagyon nagy lehetőség birtokában vagyunk, ha jól csináljuk, fel tudjuk építeni az ország második legnagyobb városának európai színvonalú zenei életét.

┃ Békéscsabán három év alatt a gyakorlatilag nem létező együttesből létrehozott egy rangos zenekart. Szerencsére Debrecenben nem az alapoktól kellett kezdeni az építkezést...

– Nem lehet összehasonlítani a két feladatot. Békéscsabán tényleg a semmiből kellett kiindulni, az együttes jogilag nem is létezett, mikor odakerültem. Egy hosszú évtizedek óta hivatásos formában működő együttes-párnál teljesen más a helyzet. Nemrég mondtam is az egyik kollégánomnak: mennyivel nehezebb valamit átalakítani, mint létrehozni! Ugyanis valóban, korábban soha nem csináltam ilyen jellegű munkát. Néha zavar is, hogy nagyon lassan megy. De erőteljesen haladunk, csak nem olyan tempóban, ahogyan ideálisnak érezném.

┃ Milyen műhelymunkát végzett Bényi Tibor? Említette korábban, hogy nagyon számít a csellóművész karmesterre. Mi a helyzet az általa alapítani kívánt, zenekari akadémiaival?

– Bényi Tibor egészen kiemelkedő muzikus-egyéniség. Fantasztikus műhelymunkát végez, most készül a harmadik projektjére az évadban. Annyira szeretnek vele dolgozni a művészeink, hogy azt kell mondanom, az a legnagyobb problémánk most, hogy hogyan oldjuk meg, hogy minden vonós kolléga részesülni tudjon fejlesztő munkájából. Reméljük, hogy Tibor munkája egészen magas fokon és szerteágazóan fog tudni ki teljesedni Debrecenben.

┃ Látom, megszületett az új egységes arculat, amelyet hiányolt, hiszen már Kodály Filharmonikusokként és Kodály Kórusként lépnek fel, emellett a honlap is megújult.

– Ez sem két nap alatt jött létre, de ami megszületett, az működik, és abban minden későbbi fejlesztés lehetősége is benne rejlik. A honlap publikálásával egyidejűleg megújítottuk a facebook felületeket is, továbbá folyik a munka az angol nyelvű változaton és a youtube-csatornán is. A várost különben szinte elárasztották a kommunikációs felületeink, folyamatosan látjuk az arculatunkra főlíázott villamost, a clp plakátokat és az legkülönbözőbb médiamegjelenéseket. Fontos, hogy tudatosítsuk a lakosságban: kiváló zenekar és kórus működik a városukban. Szeretném, ha a kodalyfilharmonia.hu rövid időn belül a város zenei életének online híroldalává is válna.

■ *Tavalyi beszélgetésünk során azt mondta, szükség lenne az együttesnél minőségi próbajáték-rendszer megvalósítására, alkalmazására. Erre egyéni döntés alapján lehetne jelentkezni, s független szakmai zsűri bírálná el, anonim módon a jelentkezőket. Kidolgozott pontrendszer alapján bizonyos eredmény felett minőségi bérpótlékban részesülhetne a zenekari művész. Mi történt azóta?*

– Sajnos ebben a kérdéskörben egyelőre nem tudok sok jót mondani. Központi forrás nem jött létre ebből a célból, a belső forrásunk még kevesebb. Azonban szeretném és remélhetőleg meg is fogom találni a módját, hogy létre tudjunk hozni egy ilyesfajta minősítési rendszert. Tudjuk, hogy nagyon rosszul áll a gazdaság minden területe, de talán sikerül találni valamilyen megoldást. Viszont mind a kórus, mind a zenekar esetében rendszeresen alkalmazzuk a saját tagjainkat komoly szólista feladatokra, így azon túl, hogy kiderül, milyen remek és felkészült művészeink vannak, ez is egyfajta ösztönzés számukra, amit természetesen anyagilag is honorálunk, ráadásul őket azonnal sajátjának érzi a közönség is.

■ *Békéscsabán, vezetői munkájának köszönhetően a megyei önkormányzat a kezdeti ötmillió forintos támogatást megbáromszorozta, majd a további, jelentős részben piaci szférából származó bevételekkel együtt jócskán sikerült tovább növelni a költségvetésüket. Debrecenben is akadnak ilyen pozitív gazdasági változások?*

– Ha ilyen arányú fejlődés történt volna, az azt jelentené, hogy milliárdos intézmény lennénk. Azt gondolom, hogy nagyon örülnünk kell annak, hogy a város – minden más kulturális intézményével ellentétben – nem csökkentette a támogatásunkat, sőt, az üzemeltetésünkben lévő Bartók Terem költségeihez a tavalyihoz képest bőkezűbben járul hozzá. Egyértelmű a bizalom és a segítő szándék Debrecen részéről. Annyi példaértékű fejlődés történt a városban az utóbbi időszakban, többek között a kultúra számos területén, hogy azt gondolom, a település vezetői is szeretnék, hogy most a zene következzen.

■ *Nyilvánvalóan szükség van egy vezető szponzor felkutatására, ki kell alakítani a megújult intézmény mecénási rendszerét. Akad feladat elég... – nyilatkozta tavaly tavasszal. Mi most a helyzet?*

– Most jutottunk el oda, hogy megkezdhesük a szponzorokkal való együttműködést. Eddig túl mélyen voltunk ahhoz, hogy ebbe

egyáltalán érdemes legyen belekezdeni. Ha én cégvezető lennék, most már látnék fantáziát abban, hogy ennek a projektnek a finanszírozójaként kommunikáljam a vállalatomat, így azt remélem, hogy a következő évad már magán fogja hordozni a piaci szereplők részvállalásának jegyeit. Mindenestre én nagyon elégedett vagyok már azal is, hogy az irány jó: jelentősen nőtt a jegybevételünk, és az együttesek történetében először sikerült lehívni a társasági nyereségadóból származó támogatást.

■ *Sikerült tebát visszacsábítani a közönséget a koncertekre?*

– Igen. November óta a koncertjeink döntő része teltházzal megy, ami hatalmas előrelépés. A közönségünk tud a tevékenységeinkről és a törekvéseinkről, ami egyértelműen meglátszik a jegyvásárlásokban. Nagy problémánk viszont a Bartók Terem ügye, amely a vele egy épületet képező Aranybika szállodával eladás alatt áll. Senki nem akarja egyelőre megvenni, de sajnos felújítani sem, pedig az állapota mára tartathatatlanná vált. Mindezek ellenére a közönség valamiért még mindig egyértelműen jobban szereti ezt a patinás, meleg hangulatú termet, mint a Kölcsey Központot.

■ *Mi a helyzet előző együttesével, a Békés Megyei Szimfonikus Zenekarral, ahol továbbra is megtartotta a művészeti vezetői posztot? Mennyire tud foglalkozni velük?*

– Békéscsabán nagy a baj. A megyei önkormányzat megszűnt, mint fenntartó. A városhoz kerül a zenekar, ahol viszont egyelőre nem találnak forrást rá. Koncertterem viszont épül az Agóra-beruházás keretében; azt remélem, hogy ez meg fogja oldani a szituációt. A helyzetem sajnos igen nehéz: úgy vállaltam, hogy ott is művészeti vezető maradok, hogy fogalmam sem volt arról, néhány héttel később minden összedől: gyakorlatilag most ismét mindent újra kell építeni. Ha ezt tudom, nem tettem volna ilyen ígéretet. Nagy szükség lenne most rám, én azonban már Debrecenben vagyok, így azon túl, hogy odafigyelek a történésekre, és a legfőbb építkezési irányokat megszabom, keresem az utódomat, aki operatív szinten is gazdája lehet az együttesnek.

■ *Debrecenben azt is várják Öntől, hogy bangolja össze a zenei életet. Ez mennyire sikeres projekt?*

– Rengeteget dolgoztunk ezen a kérdésen és nagyon jók az eredményeink. Már a második évadot tervezzük a Filharmónia Ke-

let-Magyarországgal és a Debreceni Egyetem Zeneművészeti Karával közösen. Olyan bérlet-struktúrát hoztunk létre tavaly, ami életképes, amitől megugrott a nézőszámunk, és ami jelentős előnyökkel jár minden partner részére, de legfőképpen áttekinthető és egyértelmű kínálatot ad Debrecen közönségének. A Kodály Filharmónia feladata, hogy egységes mederben tartsa a város komolyzenei életét, éppen ezért szakmailag több közünk lesz idén már a Bartók Béla Nemzetközi Kórusversenyhez is, valamint ide tartozik az operajátszás is: a Csokonai Színház zeneigazgatójaként feladatom, hogy Debrecen operaélete a jelentős fejlesztést követően újabb eredményeket és egyre magasabb színvonalat tudjon felmutatni.

■ *Milyen az együttműködés a Kodály Kórusral?*

– Remek, hiszen a Kodály Filharmónia két pontosan azonos jogú együtteséről beszélünk. Pad Zoltán karnagy úr vezetésével ott már három éve megkezdődött a fejlesztés – az ő kórusral folytatott szakmai munkája és igényessége előttem is példaként állhat! A kórus esetében a szakmai nyugdíjak megszűnése okozza számunkra talán a legnagyobb gondot.

■ *Milyen repertoárbővítés történt az Ön vezetése alatt? Milyen újdonságokkal várják az érdeklődőket?*

– A közönség felé való nyitás a legfontosabb eleme a repertoárunknak, hiszen új rétegeket is meg kell szólítanunk. Emellett nagyon büszkék vagyunk arra, hogy az új magyar művek bemutatására kiírt pályázaton mi kaptuk a legmagasabb összeget – mi mutatjuk be a legtöbb új magyar kompozíciót is. Jövőre is olyan évadot szeretnék, ami minden zenei szegmenst felvonultat: célunk nem lehet más, mint valódi élményt adni a közönségnek, olyat, ami miatt állandóan igényelni fogja azt, hogy komolyzenét hallgasson.

■ *Említette, több vendégdirigenszt szeretne meghívni. Kikkel dolgoztak, dolgoznak?*

– Bényi Tibor négy projektet vezényel a folyó évadban, ezt folytatjuk jövőre is. Mellette és Pad Zoltán mellett – aki oratóriumok esetében rendszeresen dolgozik a zenekarral is – többek között Kollár Imre, Kocsis Zoltán, Vashegyi György, Hollerung Gábor, Gál Tamás vezényli együtteseinket ebben az évadban, a következő operaprodukciót pedig Kesselyák Gergellyel fogjuk játszani. Több vendégzenekart is meghívtunk: a Nemzeti és a Pannon Filharmonikusok, a Miskolci Szimfonikus Zenekar és a Buda-

pesti Vonósok is fellép a bérleti sorozatunkban; jövőre a kör természetesen tovább bővül.

I Milyen koncerteket, eseményeket emelne ki az évad programjából?

– A Kodály Kórus decemberben ünnepelte hivatásossá válásának 40. évfordulóját, ennek apropóján a MODEM Kortárs Művészeti Központtal közösen rendeztünk nagysikerű

koncertet – főleg Kodály műveiből. De a normális kerékvágásban zajló hangversenyek esetében is sorra jöttek a hangos sikert kiváltó koncertek – ilyen volt a Medveczky Ádám által vezényelt Wagner-est, a Vashegyi György dirigálta Brahms Német requiem, de a zene világnapján, a szilveszterkor és Újév napján adott ajándékkoncertjeinket is nagy figyelem és lelkesedés övezte – a lista szerencsére hosszú lehetne.

I Melyek a következő időszakra szóló tervek, elképzelések?

– Most fejezzük be a jövő évad tervezését. Azt gondolom, már új szervezeti szintről indulunk, s azt remélem, az együttesek tagjainak, a közönségnek egyaránt emlékezetes évad lesz. Talán számomra is eljön az idő, amikor jóval több időt foglalkozhatok magával a zenével.

R. Zs.

A Budapesti Filharmóniai Társaság

Zenekara ismét aggódva tekint

a jövőbe, hiszen nem tudják, mekkora

támogatásra számíthatnak,

s kérdéses, ilyen körülmények között

hány koncerten, hogyan tudnak

muzsikálni. Az együttes ügyvezetője,

Simon Béla úgy véli, le kellene

számolni azokkal a tabukkal, amelyek

a hazai zenei életet jellemzik,

és szükség lenne végre a kulturális

piac megteremtésére is, amely

valóban értékek alapján működik.

„A problémákat csak görgetjük magunk előtt”

Simon Béla a kulturális piac szükségességében hisz

I Egy évvel ezelőtt, nem sokkal azt követően beszélgettünk, hogy a zenekar igazgatója lett. Akkor az egyik fontos célkitűzés volt az anyagi biztonság megteremtése. Hol tartanak ezügyben?

– Nehéz téma az anyagi biztonság, ez mindenhol komoly problémát jelent, nemcsak az Operaházban, hanem a hazai zenekaroknál is. De világszerte gazdasági gondokkal küzdenek az együttesek.

I Ez azonban a Filharmóniai Társaságnál már sok éve állandó gondot jelent... Miniszteri támogatással élték túl az utóbbi időszakokat, és szó esett már arról is, hogy a dalszínház költségvetéséből támogatják a zenekart. Ezt az elképzelést azonban egyik fél sem támogatta. Miközben körülbelül szezononként ötvenmillió forintos büdzséről beszélünk.

– A finanszírozás neuralgikus pontja az egész szakmának, a biztonság nem oldódott meg nálunk sem. Tavaly a II. kategóriás zenekari pályázatokból jutottunk 30 millió forintos támogatáshoz, és egy egyszeri 10 milliós összeghez a miniszteri keretből, ami lehetővé tette hogy a 10/11-es évadot a meghirdetett tervek szerint megvalósíthattuk.

I Ez azonban elég kevés az évad koncertjeinek teljesítéséhez...

– Ez az összeg nem oldja meg a bérleti sorozat finanszírozását. Fontos rávilágítani arra, hogy ráadásul ez a 30 millió forint is utófi-

nanszírozás, ami szintén óriási problémákat okoz. Nem sikerül megoldani, hogy az adott évadot az anyagi lehetőségek tudatában tervezzük, és ez mindenképpen gondot jelent. Ezt szakmai szövetségi szinten kellene kezelni. Ki kellene dolgozni a fenntartóval egy olyan formát, amely ezt megoldja. Most már sok éve lehet azt látni, hogy a finanszírozás képtelen ahhoz a metódushoz alkalmazkodni, ami Európában ezt a szakmai közeget mozgatja. Az utolsó pillanatban nem lehet százmilliókkal csökkenteni költségvetéseket, hiszen ez tönkre teszi a zenekarok működését. Természetesen, ha kevesebb az adóbevétel, akkor a kormány kevesebb pénzt tud költeni. Ennek megvan a hatása a kultúrára is, amelyet elsősorban az állam finanszíroz, az adófizetők pénzéből. Mindenki azt próbálja prognosztizálni, hogy mi lesz jövőre. Nem jó, hogy mindenki csak panaszkodik, erre a helyzetre a szakmai szervezeteknek a fenntartóval együtt kellene valamilyen megoldást találniuk.

I Akkor hogyan tudnak így szezont tervezni?

– Úgy, hogy reménykedünk abban, megoldódik a helyzet, és kockázatokat vállalunk.

I Tavaly 30 milliót kaptak. Idén mire számíthatnak?

– Még nem tudjuk.

I Az 1, 4 milliárdos keretből, amelyet most osztottak szét a budapesti zenekarok között, várnak támogatást?

– Ebben a pillanatban, február végén, semmilyen információ sincs erről a keretről. A miniszter úrhoz levelet írtunk, ebben meg-erősítjük azt a kérésünket, hogy a zenekar-ral kössön fenntartói szerződést, amelyre az előadó-művészeti törvény alapján lehetősége van. Erről hosszasan tárgyaltunk a tavalyi év során. Itt is folyamatosan azokat a válaszokat kaptuk, hogy amíg nincs elfogadott költségvetés, addig nem lehet számokat mondani. Most már van, így kellene tudnunk, hogy a következő évadban mire számíthatunk. A miniszter úrtól a tavalyi, év végi ígéretek alapján szeretnénk ismét kérni ezt a szerződést, amely átmeneti megoldás lenne, hiszen 2013-tól a kategóriák átalakulnak. Közben azonban valamiből bérletet kellene hirdetni. Az ambivalens helyzetet jellemzi az is, hogy a zenekarok pályázati ideje nincs szinkronban a naptári évvel.

■ *Hogy fogják túlélni így ezt a szezont?*

– A 30 millióból a bérleti sorozatokat nem lehet megrendezni. Ez egyértelmű. Idén más volt a helyzet, mert ebben az évadban az Operával más formában működünk. A költségeket osztottuk el másképpen, mint korábban, de a következő évben ez a forma nem fog működni. Nekünk fontos, hogy az Operában játszunk, de meg kell vizsgálni azokat a szempontokat, amelyek az együttes működését, mint koncertzenekart, optimalizálják. Mindig az adott helyzet függvénye, hogy az együttes a minisztériumtól mennyi támogatást kap, és részt vesz-e az Operaház a koncertek finanszírozásában. Ez függ a dalszínház gazdasági helyzetétől, a szakmai tervekétől, a vezetőkkel való viszonytól. Jelen pillanatban a dalszínház gazdasági helyzete sem rózsás. Más megoldást kell keresni. Ki kell azt is mondani, mindegy, hogy miniszteri keret, opera, fenntartói szerződés, minden esetben ugyanazt az adófizetőktől beszédett pénzt használjuk. Ezért lenne fontos, hogy végre egyszer átlátható és tervezhető rendszert hozzunk létre, mert azt hiszem, ez a kulcsa az egésznek.

■ *Ez a budapesti zenekaroknak járó, 1,4 milliárdos büdzsé nem az egységes koncepciót, tervezhető rendszert jelzi... Talán inkább azt, hogy néhány együttes nagyon erős lobbierővel bír, ami felülírja a közösen kialakított rendszert...*

– Ez a helyzet nem fog változni addig, míg a mindenki által ismert tabukat nem lehet – legalább egy szakmai fórumon – megvitatni. Véleményem szerint az elmúlt húsz

évben a problémákat görgetjük csak magunk előtt, ahelyett, hogy megoldást próbálnánk találni. Szőnyeg alá söprünk sokmindent, tele vagyunk kimondhatatlan dolgokkal, amelyeket a szakma sosem fog felvállalni. De ez nem is a szakma feladata. A rendszerrel kellene valamit kezdeni. El kellene gondolkodni azon, hogy milyen zene-életet akarunk, nemcsak Budapesten, hanem az egész országban. S azon is, hogy mitől lesz itt kulturális piac. Szerintem ez kulcskérdés. A piacnak most arra az olvasatára gondolok, ami természetesen államilag finanszírozott piac. De azért ennek mégiscsak vannak jól bevált mechanizmusai szer- te Európában. Ezek azonban Magyarországon éppen a ki nem mondott, nem átgondolt koncepció miatt sosem tudtak működni.

■ *Mire gondol pontosan? Mi az, ami máshol működik, és nálunk nem a tabuk miatt?*

– Sokféleképpen lehet működtetni egy ilyen rendszert. Érdeemes megvizsgálni, hogy Angliában a finanszírozó hogyan és milyen szempontok alapján osztja el azt a pénzt, s akik kapják, azoknak milyen feladatokat kell ellátniuk. Itthon a feladatok sincsenek kimondva. Rá van bízva az adott zenekarra, hogy körülbelül mi mindent csinálna szívesen. Egy érdekes példát is hallottam Horváth Zsolt kollégámtól aki elmondta, hogy a pécsi koncertterem finanszírozója, az Európai Unió nagyon pontosan előírta, a zenekarnak milyen feladatokat kell ellátnia, milyen elvárásokat kell teljesítenie. A kulturális piacnál sok függ attól, hogy a piaci rendezők, a koncertteremek hogyan működnek, milyen hatással vannak a versenyhelyzetre. Az, hogy Pécsen melyik zenekart hívják meg, jelen pillanatban attól függ, ki mennyire tudja lenyomni az árat. Az ár pedig egy zenekarnál attól függ, mekkora szubvenciót kap a minisztériumtól. Nem arról van szó, hogy olyan költségvetése van a teremnek, amelyből tisztességes honoráriumot lehet fizetni. Az az együttes lép fel, aki azért a kevés pénzért – amit a terem ki tud fizetni – elvállalja a koncertet. Itt kell elgondolkozni azon, hogy a pénz elosztása abba az irányba megy-e, ami előremutató. A torz szubvenció által generált rendszerben mindenki megpróbál valamit ügyeskedni, de így tényleges versenyhelyzet nem alakul ki.

■ *Nebéz az eltérő körülmények között ezt megteremteni.*

– A körülmények az állami tortától függenek. A Filharmóniai Társaság Zenekara is játsz-

hatna évi harminc koncertet, ha finanszíroznák. Akár ötven hangversenyen is muzsikálhatnánk, van ehhez megfelelő kapacitásunk.

■ *Ezek szerint elegendőnek vannak az Operabázisban, hogy az előadások mellett kiáltsanak egy koncertzenekart is.*

– Így van. Ha megnézzük azokat a városokat, ahol ez a formula kiválóan működik, például Bécsben, akkor azt lehet mondani, hogy mi is körülbelül ezzel a létszámmal dolgozunk. A Wiener Philharmoniker száz hangversenyt ad évente. Kérdés, hogy a működéshez szükséges bevételt állami szubvenció formájában szerezzük meg vagy a piacról. Pillanatnyilag Magyarországon ez a piac nem létezik. Ha másképp strukturálnánk a szubvenciót, az egész zenei kultúrára szánt összeget másképpen oszthatnák szét. Ha azt mondjuk, legyenek olyan koncertteremek, ahol reális honoráriumokat tudnak fizetni azért, hogy valaki ott fellépjen, akkor lenne lehetőség a piacteremtésre. A klasszikus zene helye a XXI. század elején, a magyar társadalomban nincs kiemelt helyen. Akad bennünk annyi erő és hiszünk ebben a művészeti ágban, hogy ezen próbáljunk javítani, még úgy is, hogy sok minden ellenünk dolgozik.

■ *Őn nemcsak a Filharmóniai Társaság ügyvezetője, hanem az Operaház zenekari igazgatója is. Ha kinyit az Erkel Színház, akkor is elég lesz ez a zenekar? A mostani létszámleépítést követően is?*

– Nem, nincs elegendő muzsikos két színházra. Ha kinyit a teátrum, akkor egy új zenekart kell szervezni. A mostani létszám az Andrassy útra elég, persze, mindez attól is függ, hogy itt hány előadást játszunk egy szezonban és mennyit az Erkelben, és persze milyen darabokat. Elképzelhető, hogy megoldható a működtetés másfél zenekarral is. De a 12/13-as évadban az az ideális létszám, amellyel most játszunk az együttes.

■ *Hány embert kellett elküldeni a zenekarból?*

– A megszűnő státuszok száma 15 és fél, ez körülbelül az együttes 10 százaléka. Még az ősszel született egy döntés, hogy szakmai nyugdíjban lévő kollégáktól kell megválni. A mostaniban is benne van egy-két státusz fúvós szőlamokból, de ez azt jelenti, hogy a búcsúzó kolléga helyét nem pótoljuk. Egy zenekarnyi ember maradt. Az új létszámmal a Münchener Bayerische Staatsoper zenekari

létszámát értük el. Ez egy nagyon jól működethető együttes. A repertoártól függően tudunk a dalszínházi szolgálat mellett koncertezni. Az istenek alkonya mellett nem tudunk Mahler III szimfóniát játszani, de Donizetti-opera mellett fel tudunk lépni, négy-öt kíségtővel.

■ *Említette tavaly azt is, hogy évek óta nem jutott pénz fellépő ruhákra, fizetés-emelésre...*

– Változott némileg a helyzet, a fellépő ruhák terén történtek előrelépések. Hangszereket tudunk venni, ha minimális értékben is. A közalkalmazotti struktúrában a fenntartó határozza meg a személyi bérekre vonatkozó összeget. Ilyen nagy mértékű létszám-leépítésnél, ami az utóbbi néhány hétben zajlott, fizetésemelésről egyelőre nincs szó.

■ *Visszatérve a Filharmóniai Társaság Zenekarára a társasági adókedvezmény igénybe tudják venni?*

– Igen, nagyon lényeges az életünkben, sokat segített a túlélésben. Ha azonban kevesebb a koncertünk, akkor a bevételünk is kevesebb... Lehet azon gondolkodni, hogy ezek a munkáltatói formák, amelyekben

ezek a zenekarok működnek, minden esetben vállalhatóak-e...

■ *Tavaly beszéltünk arról is, hogy abboz, hogy kitorjenek a nemzetközi piacra, megfelelő művészeket kell vendégül látniuk. Ehhez viszont megfelelő összegre van szükség.*

– Ezért kell a jövővel foglalkoznunk, idén neves vendégjárás, ambiciózus évad volt, a zenekar fantasztikusan helytállt. Christoph Eschenbach-hal koncerteztünk kétszer, én úgy érzem, hogy a zenekar teljesítménye nagyon pozitív irányba változott, nagy inspirációt jelent ilyen művészekkel muzsikálni. Christopher Hogwood dirigál márciusban, s ezt szeretnénk folytatni. Nagy luxusnak tűnhet, hogy ilyen karmestereket hívunk, de azt gondolom, ha valóban fontos, ha nemcsak szavakban mondjuk ki azt, hogy Európához tartozunk, akkor ezeket a dolgokat vállalni kell. Részei kell legyünk annak a közegnek, amelyben ezek a karmesterek dolgoznak. Ehhez akarunk lehetőséget teremteni.

■ *Milyen a viszony az elnök-karnaggal és a választmány elnökével?*

– A Filharmóniai Társaság teljes apparátussal működik, hiszen több év szünet után

tavaly választottunk elnök-karnagyot, Győri Iványi Ráth György személyében. A zenekari vezetésben is történtek változások, a választmányból választ elnököt a társaság, ezt a posztot jelenleg Király Tibor Péter, a zenekar első trombitása tölti be. Ezeket a harcotkat a zenekar jobb anyagi helyzetéért nekünk egységesen kell megvívunk, s azt hiszem, ez a csapat jól együtt tud működni. Nagy kihívás, hogy hosszabb távon a zenekar jövőjét hogyan tudjuk alakítani. Ha nincs kiszámítható finanszírozás, amellyel nemcsak ezt a néhány bérleti koncertet lehet túlélteni, akkor másfajta jövőképet kell rajzolni. Tavaly beszélgettünk a múlttól, ami egyedülálló, hiszen Magyarországon nincs még egy ilyen együttes. A Filharmóniai Társaság az első koncertjét 1853-ban tartotta, s az elmúlt, közel százhatvan évben fantasztikus teljesítményt nyújtott. Bemutatta például Mahler I. szimfóniáját, jó néhány XX. századi művet. Ezt folytatnunk kell, s ez nagy felelősség. Nem ülhetünk hátrattett kézzel. Ahhoz képest, amennyibe a többi együttes kerül, tényleg nagyon kis összeget kérünk. Ha pedig megvizsgáljuk azt a többletet, amit mi teszünk hozzá a hazai koncertélethez, úgy vélem, jelentős a szerepünk, megérdemelnénk a támogatást.

R. Zs.

Muzsika minden korosztálynak

Záborszky Kálmán ifjúságnevelésről, első kategóriáról, az „istvános” iskoláról

Több mint fél évszázada működik Zuglóban a Szent István Zenekar, s az együttes komoly sikert tudhat magáénak, hiszen tavaly elnyerte a Nemzeti Ifjúsági Zenekar címet. Vezetője, Záborszky Kálmán elmondta azt is, hogy már teljesítették az első kategóriához szükséges feltételeket. Úgy véli, a következőes műhelymunka, a közösség ápolása meghozta gyümölcsét, és mindez a zenekar játékán is egyre jobban hallatszik. Az ifjú muzsikusok a zenekari munka minden lépcsőfokát ismerik, s tisztában vannak azzal is, hogy együttesben játszani felelősséget jelent a többiekkel szemben. Az igazgató továbbra is nagyon fontos feladatuknak tartja az ifjúságnevelést, a komolyzene megszerettetését a fiatalokkal, valamint a kerület közönségének megszólítását, s azt, hogy minden korosztály hallgassa a muzsikájukat.

■ *Tavaly nyáron a Szent István Zenekar elnyerte a Nemzeti Ifjúsági Zenekar címet, amelyet három éven keresztül viselhetnek. Minek tulajdonítja a sikert?*

– A zenekar 1954 óta működik Zuglóban. Alapítása óta a művészeti tevékenység mellett nagyon jelentős a pedagógiai elkötelezettsége. Fiatalok ezreit nevelte kultúrára, komolyzenére. 1958 óta önálló bérletsorozata volt, amelynek közönsége zömmel a fiatalok közül került ki. Működése mindig is vonzó példát nyújtott az ifjúságnak. A zenekar 2005-ös, félhivatásos együttesé válása óta tudatosan keressük azokat a formákat, amelyekkel a mai fiatalokat is meg tudjuk szólítani. A hagyományos hangversenyek mellett „nagykoncerteket” szervezünk 1000–1500 fős, gyermek és ifjúsági kórusok közreműködésével. A mai programjaink minden korosztályt megszólítanak, az óvodásoktól a nyugdíjasokig.

■ *Beszélt arról is, hogy az utóbbi években az együttesnél folyamatos építkezés zajlott. Ennek eredménye miben nyilvánul meg?*

– A céltudatos, következetes műhelymunka eredményeképpen az együttes művészi színvonala egyértelműen emelkedett, tagsága ma már többnyire diplomás zenészekből áll. Vendégművészeink, vendégkarmestereink elismeréssel szólnak a zenekar teljesítményéről.

■ *Azt nyilatkozta, lényegesnek tartja, hogy a zenészek képesek legyenek úgy muzsikálni, mintba nagy kamarazene-karban játszanának. Fontos, hogy figyeljenek a másira. Milyen műhelymunkát folytatnak ezért?*

– Sok a szólampróba, temérdek vonós- és fúvóspróbát tartunk, ahol a legapróbb technikai részleteket is tisztázzuk. A fiatal, tehetséges, ám még tapasztalatlan muzsikusok egy-egy tapasztaltabb mentorral dolgoznak.

■ *Említette korábban azt is, hogy a Szent István Zenekarnál a közösség ápolása a legfontosabb. Miben nyilvánul meg mindez? Mit tud tenni azért, hogy valóban összetartó léggörű együttes szülessen?*

– Van egy régóta kialakult közösség, amelyet baráti, szoros szálak fűznek össze. Tagjaink többsége a Szent István Király Zeneiskolában vagy a szakközépiskolában nevelkedett, tehát évek óta tagja az Istvános Zenei Műhelynek. Végigjárta az „istvános” zenekari iskolát, a zenekari munka minden lépcsőfokát ismeri. Kezdetől fogva arra neveljük a gyerekeket, hogy zenekarban játszani felelősséget is jelent a többiek iránt, valamint, hogy eredményt elérni csak közös munkával lehet.

■ *Komoly siker az is, hogy Zugló önkormányzata erején felül igyekszik segíteni az együttest, tavaly például kétszeresére emelte a támogatásukat. Ez egyrészt az együttes elismertségét jelzi, másrészt lehetőséget ad arra, hogy első osztályú együttesé váljanak. Mikor tartja reálisnak az I. kategória elérését, s mi minden tesz meg ezért? Mi az, amin a mostani állapothoz képest változtatniuk kell? Ebben az évben is ilyen kiemelt támogatást kapnak?*

– Támogatásunk mértéke nagyságrendben megegyezik a tavalyival. Ez még messze el-

marad a kívánatostól, muzsikusainkat még mindig nem tudjuk olyan mértékben megbecsülni, ahogyan azt megérdemelnék. Mindemellett már teljesítettük az első kategóriához szükséges feltételeket.

■ *Lassan közelednek a batvanadik születésnaphoz. Hogyan, mivel köszöntik a jubileumot?*

– Hasonlóan az 50. születésnaphoz, szeretnénk az Istvános Zenei Műhely valamennyi tagjával együtt ünnepelni. Ma már 11, különféle összetételű együttes működik, különféle korosztályban a Zuglói Filharmónia példája szerint.

Tücsökzenekar, Tücsök fúvós együttes, Zeneiskolai Fafúvós Együttes, Ormányos Falca (fagott együttes), Zeneiskolai Rézfúvós Együttes, Ütőegyüttes, Zeneiskolai Szimfonikus Zenekar, Szakközépiskolai Vonós Zenekar, Szakközépiskolai Fúvósegyüttes, Szakközépiskolai Nőiakar, Szakközépiskolai Férfiakar. Mostanában alakítjuk ki az ünnepi rendezvénysorozat formáját.

■ *Mint mondta, nagyon lényegesnek tartja, hogy a tehetséges fiatalok az együttesnél világhírű muzsikusokkal játszhatnak együtt. Milyen fellépőket emelne ki a mostani szezonból?*

– Kocsis Zoltánt, Vashegyi Györgyöt, Dénes Istvánt, Medveczky Ádámot, Antal Mátyást, Bogányi Tibort, Szabadi Vilmost, Szecsődi Ferencet, Kováts Istvánt, Fodor Beatrixot, Kolonits Klárát, Schöck Atalát, de még nagyon hosszan folytathatnám a sort.

■ *Megesett, hogy 2500 lemezük negyven perc alatt elfogyott. Minek köszönhető ez a népszerűség?*

– Karácsonyi CD lemezünkről van szó, amelyet a Bosnyák téren, egy kis karácsonyi ünnepségen vehettek át az érdeklődők. Közel 60 éve működünk Zuglóban, nem csoda, hogy ismernek, s ezek szerint szeretnek minket.

■ *Egy interjúban arról is beszélt, hogy az oktatási arányok eltolódtak, az érzelmi intelligencia rovására, és van olyan felmérés, mely szerint a gyerekek 96%-a nem fogyaszt igényes kultúrát. Eközben bizonyított tény, hogy ahol tanrendbe foglalt művészeti oktatás folyik, ott az általános tárgyakból is jobban teljesítenek a diákok. Mit tud tenni ebben az ügyben?*

– Arra törekszünk, hogy minél több zuglói iskolás részesüljön legalább egy évben egyszer kulturális élményben. Pastorale sorozatunkban a zene mellett más művészeti ágak – film, tánc, irodalom, képzőművészet – is nagy szerepet kapnak. A zuglói iskolák kórusait segítjük a közös koncertek szervezésével. Ettől az évtől pedig valamennyi zuglói iskolást vendégül látjuk egy-egy hangversenyünkön, amelyen a társművészetek is szerepet kapnak. Ősszel 5000 felső tagozatos és középiskolás számára adtunk koncertet „Liszt Ferenc és kora” címmel. Tavasszal az alsó tagozatosokat és nagycsoportos óvodásokat várjuk programunkra, amelynek címe: „Kossuth Lajos azt üzenté”.

■ *Egyre nagyobb jelentőségű koncerteken lépnek pódiumra, hiszen rendszeresen muzsikálnak a Művészetek Palotájában, fellépnek a Budapesti Nyári Fesztiválon s a Vajdahunyad Várában. Több ezres nézőközönség előtt is muzsikáltak már...*

– Pályánk egyik legemlékezetesebb állomása az volt, amikor 2003-ban, augusztus 19-én a Hősök terén adtunk hangversenyt, 100 000 fős közönség előtt.

Azóta több alkalommal gyűjtöttük össze a zuglói kórusokat közös éneklésre. Legutóbb 2010-ben adtunk közös hangversenyt a Nemzeti Sportcsarnokban, ahol 1500 fős kórus énekelt az elmúlt évek legsikeresebb produkcióiból összeállított műsorban: Berlioz, Cesar Franck, Kókai Rezső és természetesen a megunthatatlan Carl Orff Carmina burana című művéből válogatva. 2011-ben első alkalommal emlékeztünk közösen 1956 hőseire: a SYMA Sport- és Rendezvényközpontban 5000 zuglói tanuló hallgatta a Zuglói Filharmónia „Forró Ősz 1956” című műsorát.

■ *Hogyan vélekedik arról a közel másfél-milliárdos támogatásról, amelyet a budapesti zenekarok között osztanak szét, s amelyből – tudomásom szerint – a Szent István Zenekar is részesül?*

– Nehéz a kerengő szóbeszédnek alapján korrekt ítéletet mondani. Az biztos, hogy a zenekaroknak szükségük van a támogatásra. Jogos kívánság, hogy a kiemelt nemzeti intézmények kiemelt támogatásban részesüljenek. Hogy a nem kiemelt nemzeti intézmények közül ki és miért részesül kiemelt támogatásban, azt nem az én tisztem eldönteni...

(RZS)

„Az előadóművészeknek másra van szükségük, mint az alkotóknak”

Dr. Gyimesi László az EJI átalakulásáról, a csökkenő támogatási összegekről

Az előadóművészi jogokat a kilenc hazai szerzői jogvédő szervezet közül az EJI, azaz az Előadóművészi Jogvédő Iroda képviseli. A több mint másfél évtizede életre hívott szervezet működése és elosztható forrásai egy tavalyi törvénymódosítás miatt azonban ettől az esztendőől kezdve jelentősen megváltoznak. A különböző szervezeti átalakulásról, a módosítás egyéb hatásairól dr. Gyimesi László, az EJI elnöke beszélt, aki felvázolta a jogdíj hazai történetét is. Emellett beszámolt arról, eddig mi mindenre fordították az így befolyó összegeket, s hogy ettől az évtől kezdve milyen kiadásokra nem jut majd pénz.

I Kettős szerepkörben van, hiszen ezekről a gondokról, mint a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezetének főtítkára és a Művészeti Szakszervezetek Szövetségének elnöke beszél...

– Így igaz, már csak azért is, mert a szakszervezet és a jogvédő iroda között szoros a kapcsolat, hiszen az EJI a szakszervezetten belül született, annak belső szervezeti része. Nem véletlen az sem, hogy ez a tevékenység a szakszervezetten belül alakult ki, hiszen a szervezet harcának eredményeképpen kapnak ma már jogdíjat az előadók, a zenészek, a táncosok, az artisták, a színészek. Ők a művészet klasszikus munkásai, akik valami-

lyen instrukciók alapján végzik el azt a feladatot, amelyet a szerződésük kimond. Sokáig egyébként ez nem jelentett gondot, hiszen csak az élő előadás létezett, amelyért megkapták a fizetésüket. A foglalkoztatási problémák akkor kezdődtek, amikor a technika már tömeges hozzáférést biztosított az előadásokhoz. Számos sokk érte emiatt a zenészeket. A XX. század elején nem létezett más, mint élő zene, majd megjelent a rádió, de sokáig az adók is csak élő zenét sugároztak. Akkor kezdődött az előadóművészi jogok feszegetése, amikor az előadásokat hanglemezen rögzítették, és ezeket a felvételeket elkezdték lejátszani a rádiókban. Így hamar kiderült, mindezzel pótolni lehet az élő muzsikát, ezért a zenészek munkalehetősége is csökkent. S bár megjelent a hangos film, újabb lehetőségeket teremtve, ezzel a mozizongoristák maradtak kenyér nélkül... Miközben az élőzenés pozíciók gyengültek, a technikai sokszorosítás egyre nagyobb méreteket öltött. Ezt azonban a jog csak lassan-lassan ismerte el, és érte utol.

I Először 1961-ben, a Római egyezményben fogadták el az előadóművészek különböző jogait.

– Ezt az egyezményt némi késéssel, 1997-ben hirdettük ki Magyarországon miközben 1995-ben megszületett a WIPO Egyezmény az előadásokról és hangfelvételekről, ami még szélesítette az előadók jogait. Szerencsére azonban törvény nélkül is lehetett jogokat biztosítani, és ez fontos célkitűzése volt az előadóművészeket képviselő szakszervezetnek. Egyébként 1982-ben, harmadik országként a világon, hazánkban is szerzői jogi rendelet ismerte el az előadóművészeknek az üres hordozókhoz kapcsolódó jogait. Ebben az időben csak magnókazetta létezett, de ez olyan tömegben volt jelen a világon, hogy komoly konkurenciáját képezte a bakelit lemezeknek. Majd jött a videokazetta, s ma már felsorolni is nehéz a különböző, rögzítésre alkalmas eszközöket. 1982-ben a jogszabály alapján a szakszervezet kapta meg azt a feladatot, hogy az üres hordozókra befolyó pénzt ossza szét a művészek között. A szervezetnek kellett kezelnie is az összeget, hiszen jogszabály mondta ki: csak közösségi,

szociális és kulturális célokra lehet ezt a pénzt fordítani. Ennek szellemében kialakult egy rendszer, ami a kilencvenes évek közepéig, amíg ez a jogszabály élt, evidens volt. Ez létrehozott egy működő modellt, amely az előadóművészek számára új támogatási csatornát nyitott meg. Lehetett ebből a keretből segíteni a szakmai utazásokat, programokat, rendezvényeket, fesztiválokat, versenyeket, a fiatal művészek pályakezdését, s emellett jutott vissza nem térítendő pénz iskolák működtetésére, zeneoktatásra. Ráadásul ez az összeg évről évre növekedett, így komoly segítséget jelentett szociális téren, az egyéni segélyezésben is. Akadt még a rendszernek egy specialitása is, amelyet maguk a művészek találtak ki. Mivel a könnyű műfaj előadóművészeinek a 80-as években nem volt állandó munkahelye, ezért nem tudtak hitelhez jutni. Ez a helyzet alakította ki a hangszer-, és lakásvásárlásra nyújtott kamatmentes kölcsönrendszert, amely az évek múlásával szélesebb előadóművész köröknek is segíteni tudott. Nagyon sokrétű és rendkívül hasznos rendszer volt ez, ami rengeteg előadónak nyújtott segítséget. Az utóbbi években jelentős összeg jutott valóban jó célokra. Ez az időszak – úgy tűnik – napjainkban már a múlt részét képezi csupán.

I Mikor született meg mindebből az EJI, azaz az Előadóművészi Jogvédő Iroda?

– A kezdetektől fogva önálló belső részlegként működött, csak nem önálló jogi személyiséggel. Indulásakor nem volt olyan jelentős a feladata, de nyilván a mi munkánkban is köszönhetően egyre nőtt a jogdíj, így a kilencvenes évek közepén, amikor már jogszabály is előírta, szükség lett egy önálló szervezetre. A jogdíjnak a felosztása a kezdetektől fogva elkülönült a szakszervezet klasszikus testületeitől. Bár formálisan az elnökségek döntöttek a pénzről, valójában előadó-művészi jogdíjbizottságok jöttek létre, amelyeket kizárólag előadóművészek alkottak, s ők mondták ki a szervezet céljairól, illetve a beérkezett kérelmekről, pályázatokról a végső szót.

I Tavaly azonban módosították az erre vonatkozó törvényt...

– Az új szabályozás nálunk többféle, alapvető változást indított el. Az „egyszerűbb” része az, hogy május 1-ig ad időt a szervezet átalakítására. Az új egyesület természetes személy tagokból áll, ezt tavaly decemberben meg is alakítottuk, a neve Előadóművészi Jogvédő Egyesület. Az alapítók mellett napjainkig közel hatszáz előadóművész jelezte részvételi szándékát az egyesületben. Az új szabályok között azért van ott az egyéni tagság szükségessége, mert a törvény teljesen uniformizálja a közös jogkezelő szervezeteket. Teljesen egyszerű modellt állít fel, megjegyezve azt, hogy ennél sokszínűbb az itthoni helyzet. Nálunk, az EJI-nél a jogosultak száma hatezer körül van, és az alapítók mellett napjainkig közel hatszáz előadóművész jelezte részvételi szándékát az egyesületben. Véleményem szerint túlságosan merev szabályozás született, amely az egyesületi autonómiát sok tekintetben korlátozhatja. Ettől csak nehezebb a működés. Hozzá kell tennem azt is, hogy a sajtóban a módosítást megelőzően több olyan megnyilvánulás hangzott el, amelyből azt lehetett kiolvasni, rendkívül komoly aggályok vannak a közös jogkezelők működésével, átláthatóságával kapcsolatban. Ezért a szabályozás nem a bizalom jegyében született... Nem a jogosult előadóművészek jogait, érdekeit képviselő egyesületnek láttattak bennünket, hanem egy folyamatosan vizsgálendő, már-már „gyanús” szervezetnek.

■ *A szabályozás ráadásul megsabja azt is, hogy az Önökhöz befolyó pénzből mire és mennyit költhetnek.*

– Nagyon rövid pórázon van tartva a szervezet az állam részéről, de ez nem nagy baj, ha ez nem párosul előítéletekkel. Abban bízom, hogy a felügyelettel, a Szellemi Termékek Nemzeti Hivatalával jó együttműködést tudunk kialakítani, ehhez akadtak már korábban biztató előjelek. Az előadóművészek részéről – a mi tapasztalatunk és a jelzett érdeklődés alapján is vélhetjük – bizalom és támogatás veszi körül az általunk végzett tevékenységet, miattuk látjuk el a feladatot, s nem kinevezéses ejtőernyősként. A többi állami szervezettel való együttműködés sem látszik túlságosan nehéznek, hiszen a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériummal stratégiai együttműködő partnerek vagyunk, erről megállapodást írtunk alá tavaly. Többek között ezzel köteleességet vállalunk a jogalkotásban való részvételben. Azt gondolom, hogyha ilyen szinten komolyan veszi a területért felelős miniszter az együttműködést, nincs okunk arra, hogy kételkedjünk az együttműködési szándékban. Minden kö-

zös jogkezelő szervezetnek ún. Támogatási politikát kell készítenie, hogy a szervezet milyen elvek szerint, milyen kulturális, szakmai, szociális stb. célokra kíván a jogdíjából befolyó összegből fordítani. Ennek a felső határa a jogdíjak 10%-a. Ezt a politikát a NEFMI minisztere véleménye ismeretében a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala elnöke javaslata alapján – amelyhez szükséges a Nemzeti Kulturális Alap elnökével történő megegyezés is – jóvá kell hagyatnunk a Közigazgatási és Igazságügyi miniszterrel. Megtisztelő, hogy ilyen magas állami szinten döntenek az egyébként magánvagyon körébe tartozó jogdíjak felhasználási céljairól, viszont talán attól joggal tartani lehet, hogy a jóváhagyási eljárás kicsit le tudja lassítani folyamatokat.

■ *Az elosztásban ráadásul előjön még egy szereplő, a Nemzeti Kulturális Alap.*

– Igen, hiszen a 10%-nak a 70%-át át kell adni az NKA-nak, előtte azonban meg kell vele állapodnunk a pénz felhasználásnak sorsáról. Van persze még néhány kérdés ezzel kapcsolatban, de mivel a kilenc jogkezelő közös javaslatot tett, talán meg tudunk állapodni az NKA-val. Ettől függetlenül személyes tapasztalat alapján azonban aggályosnak látom, hogy a finanszírozás egycsatornássá válik, hiszen az eddig nálunk megjelenő pénz most bekerül az NKA-s nagy kalapba. Ismerem a saját rendszerünk előnyeit és hátrányait, s a kettőt nem lehet összehasonlítani. Az NKA nem túl rugalmas, a pályázatokkal a célok tekintetében uniformizáló jellegű pályázattási rendszer. Az EJI eddig működött, és immár megszűnt rendszere pedig ennek éppen az ellenkezője volt, ahol még formanyomtatvány is csak a szociális támogatásoknál volt kötelező a kérelmező számára. A jogosultakra bízunk, mit kérnek, a jogdíjbizottság pedig eldöntötte, mit tart támogatandónak, illetve milyen kiegészítéseket, hiánypótlásokat kér még a pályázótól. Természetesen mindkettő rendszernek van létjogosultsága. A továbbiak már természetesen hasonlóak voltak az NKA adminisztrációhoz: szerződések és elszámolások, szakmai beszámolók alapozták meg a támogatások célszerű felhasználását.

■ *Milyen összegekről beszélünk?*

– Az EJI honlapjáról is kiderül, hogy 2010-ben nagyságrendileg 1,5 milliárd forint volt az összes jogdíjbevétele, s ebből kb. 800 milliót kulturális, közösségi, szociális és szakmai egyéb célokra fordítottunk. 2012-ben sajnos eleve alacsonyabb jogdíjbevételekre, kb. 1,3 milliárd forintra számíthatunk. Ennek a ke-

zelési költségekkel csökkentett 10%-a használható fel ezekre a célokra, ami kb. 100–110 millió Ft összesen, s ennek hetven százaléka kerül az NKA-hoz, és kb. 70–75 millió megy kultúrára, a korábbi kb. 500–550 millió forinttal szemben... Arról nem is beszélve, hogy miközben egyre többen fordulnak hozzánk, a szociális segélyre fordítható összeg is töredékére csökken. Az előadóművészek számára fontosabb, hogy egy pályakezdő elutazzon egy versenyre, egy együttes részt vehessen egy fesztiválon, létrejöjjenek előadások, ahol az előadóművészek fellépéshez és egyben jövedelemhez is juthatnak. Fontos az, például hogy fenntartsunk egy könnyűzenei utánpótlást képző iskolát, ahol olyan gitárost is nevelünk, aki e forrás támogatásával tud csak elutazni a Montreux-i Jazz Fesztiválra, és azt – a hazai média sajnálatos negligálása mellett – világraszóló teljesítményként megnyeri. Az előadóművészek pályafutása egészen más jellegű és gyakran időtartamú, azért a támogatásokban is másra van szükségük, mint az alkotóknak.

■ *Kérdés, hogy mi lesz azzal a 650 millió forinttal, ami így megmarad...*

– Nem veszi el az állam, hiszen továbbra is jogdíjként kell felhasználni. Nálunk a zenei jogdíjak tekintetében a rádiós-televíziós játszási lista az irányadó. Ebben meghatározóak az országos kereskedelmi rádiók és televíziók. A lejátszások alapján általában 300–350 millió forintot osztottunk fel. Ezt az összeget kell az említett „maradvány” összeggel, vagy annak valamilyen arányú részével bővíteni, de azt is meg kell nézni, hogy ezt az összeget kik kapják. Bizony, egyre növekvő mértékben a külföldi jogosultak. A kereskedelmi rádiók e téren a meghatározók, s az utolsó felosztásban 60% körül van a külföldi jogosultak aránya. Még akkor is, amikor a médiatörvény szabályozza a zenei sugárzás kvótáját, 65% garantáltan az övék lesz. Ennek a módosításnak a nyertesei azok a külföldi, a kereskedelmi médiában – nyilván üzleti megfontolásból is – sokat játszott sztárok, akiknek a többsége valószínűleg azt sem tudja, hol van Magyarország... Ami számunkra értékes és fontos volt, a több mint nyolcszáz kulturális programra, eseményre, támogatásra, utazási hozzájárulásra, vagy a több mint ötezer segélyezettre, és zeneoktatásra ez a pénz már nem fordítható. Vajon biztosan helyes az, hogy a világ zeneipari produktumainak kell olyan összegeket odaadni, amit egyébként nem is követeltek rajtunk? Azonban e kérdés már nem esedékes, hiszen a jogi döntés megszületett.

R.ZS.

„Nem csupán kifizető bankfiók vagyunk”

Victor Máté fontosnak tartja, hogy szakmai közösségként működjenek

Az Artisjus vezetősége februárban

Victor Mátét választotta a legnagyobb

hazai jogvédő szervezet új elnökévé.

Nincs könnyű helyzetben az újonnan

kinevezett vezető, hiszen ebben az

esztendőben már egy frissen módosít-

tott törvény szabályozza, s bizonyos

fokig korlátozza is a jogvédő szerveze-

tek működését. Azért igyekszik

megtartani az eddig elért vívmányo-

kat, s akad a tarsolyában néhány új

terv is.

I Bródy Jánost váltja a poszton, aki Petrovics Emilt követően bosszú ideig, tizenkét éven keresztül irányította az Artisjust. *Hogyan választanak a szervezetnél vezetőt?*

– Mindig demokratikus módon történik az elnökválasztás. Az Artisjus ugyanis olyan egyesület, amely választott testületekkel működik. A közgyűlés, a tagok összessége választja meg a 33 tagú küldöttgyűlést, ebbe komolyzenészek, könnyűzenészek, írók, dalszövegírók és zeneműkiadók, egy szóval minden terület képviselői beletartoznak. Ez a testület választja meg a tíztagú vezetőséget, a vezetőség pedig tagjai közül választ elnököt. Így kaptam most meg én ezt a pozíciót, ami két évre szól. Valami tapasztalatom már van az itt folyó munkában, hiszen a 33 fős választmánynak tagja voltam már nyolc esztendeje. A választás tehát többlépcsős. Némileg azonban vannak változások az új törvénynek köszönhetően. Ugyanis az új szabályozás nagyon pontosan kimondja, milyen kérdésekben dönthet a közgyűlés, milyenekben a vezetőség, s milyenekben a választmány, ami mostantól küldöttgyűlés. Egyébként általános tévhit, hogy van egy hivatal, amely tetszése szerint uralja ezt a területet. Ez az alkotók egyesülése, és az alkotók megbízásából működő munkaszervezet. Annak idején elődeink azért hívták életre – az Artisjus már 105 esztendő, Huszka Jenő volt az első elnöke, de akkor még szövetkezetnek hívták –, hogy közös jogaikat valahogyan érvényesítsék, s ezzel a feladattal ügynököket bíztak meg. Abban az időben még egyszerűbb volt a dolguk, hiszen nem létezett gépzene, csak élőben szólt a muzsika. Ha valaki zenét akart hallgatni, akkor bizony oda kellett mennie, ahol muzsikáltak. Viszonylag könnyen áttekinthetőek voltak akkoriban a szerzői jogok, hiszen zene csak hangversenyeken, színházban, vagy zenés vendéglátó-helyeken hangzott fel.

I Ma már azonban sokkal sokszínűbb a paletta, hiszen többek között CD-ről,

hanglemezről, kazettáról, mp3-ról is szól a muzsika...

– A zenehallgatás lehetősége elképesztő módon kibővült. Most már erre 150 fős apparátusunk van, s minden megyében akadnak kirendeltségeink. Ma a szerzői jogok érvényesítését ennyi ember tudja ellátni, még nagyon komoly számítógépes rendszerrel is. 2011-ben 9000 magyar személy kapott valamilyen szerzői jogdíjat, de emellett az összes külföldi szerző jogdíjaival és annak behajtásával is mi foglalkozunk. Ez tavaly több mint 50 000 jogosultat jelentett. S ezek csak a személyek, hiszen van, aki többször, több szerzeményével is szerepel a listán.

I Hallottam már könnyűzenészeket panaszkodni amiatt, hogy milyen kevés jogdíjat kapnak...

– Ha valahol keletkezik 100 forint jogdíj, abból bizony csak kb. 44 forintot kap kézhez a szerző. Sajnos. De ha utána számolunk, kiderül, a különbséget nem csak a „kapzsi” hivatal teszi zsebre. A behajtás költségei 17–20% között vannak, ennyibe kerül magának a munkaszervezetnek a működtetése. 10%-ot pedig elkülönítünk, amit kulturális és szociális célokra fordítunk. Ez a pénz arra szolgál, hogy szakmai közösségként működjünk, amely gondoskodik a saját szakmájának múltjáról és jövőjéről is. Ebből az idősebb művészeket segítjük, a fiataloknak ösztöndíjakat adunk és rendezvényeket támogatunk. Még saját fogorvosi szolgáltatásunk is van, s persze ebből a pénzből alapítottunk díjakat, amellyel azokat az előadóművészeket jutalmazzuk, akik hajlandóak a mi műveinket győzelemre vinni. Ez mindenképpen áldozatot jelent a számukra, hiszen az új művek megtanulásába többletmunkát kell fektetni, és nem mindig lehet velük olyan sikert aratni, mint a klasszikus, népszerű kompozíciókkal. A zenetanárok számára is Artisjus-jutalmat alapítottunk, ezzel díjazzuk, hogy hajlandóak kortárs magyar szerzők műveit tanítani. Mindezt a saját alapítványunk hajtja végre. Egyébként ez nem

magyar találmány, az összes európai jogvédő szervezetnél létezik ilyen, elkülönített keret. Amelyik véletlenül próbálkozna nem élni ezzel, az nem való közénk... S ha a levonások közé még a felbruttósított személyi jövedelemadót, a TB-járulékot is hozzá számoljuk, akkor máris megvan a másik 30%. Mi nem tartozunk a drágák közé, mert máshol jóval nagyobb kezelési költséget vonnak le. Inkább a középmezőnyt képviseljük e téren.

■ *Nem mondbatni, hogy a legszerencsésebb pillanatban kapta meg az elnöki posztot, hiszen ettől az esztendőől törvényi szabályozás alapján kell működniük, s a rendelet miatt több jogvédő szervezet kulturális, szociális célokra fordított büdzséje lett jóval kisebb.*

– Így igaz, most a törvény szigorúan elválasztja egymástól a szociális és a kulturális célokat. A szociális célokra szánt összeget továbbra is felhasználhatja az alapítványunk, de a kulturális célokra szánt pénzt most már át kell utalnunk a Nemzeti Kulturális Alapnak, és az ott kialakítandó rendszeren belül fogják felhasználni. Abban bízunk, hogy ezt a pénzt elkülönítik, és külön kuratórium dönt róla, nem pedig beolvasztják a többi keretbe. Még folynak a viták. Mi mindenesetre javasoltuk, hogy ezeket az összegeket változatlanul az alkotóművészek és alkotóművészet támogatására fordítsák, s ezt önálló kollégium döntse el. Örülnénk, ha az általunk javasolt kurátorok ebben a folyamatban részt vehetnének. Most várjuk a visszajelzést a Szellemi Tulajdon Hivatalától, amely a jogkezelők felügyeleti szerve lett, és természetesen az NKA-val is tárgyalunk. Mindenesetre a törvény meghatározza számszerűen, hogy maximum 10%-ot lehet elkülöníteni szociális és kulturális célokra. Ezen belül 7% jut a kulturális és 3% szociális célokra. Nálunk egyébként eddig is a 10% volt az arány, más jogkezelők ennél gyakorta nagyobb összeget fordítottak ilyen célokra.

■ *Lehet, hogy nem mindenki örül annak, hogy ezt a pénzt egyáltalán levonják.*

– A közös jogkezelők nekem addig szimpatikusak, míg szakmai céhként működnek. Ahol egy szakma megbecsüli magát és nem csupán kifizető bankfiók. Közösségként kell léteznünk. A fiatalok között akad, aki ezt nem látja át, s még hőzöng, de tudni kell, hogy szerzőnek lenni nem pusztán pénzszerzés, ez hivatás. Akinek nagyon fut

a szekere, az is egy idő után elavult lesz. De az öregeken sem kell átlépni, nem szabad őket akadálynak érezni. Azt pedig tudom, nehéz átlátni, hogy a komolyzenei művek eltérő pályáivet futnak be, mint a könnyűzenei szerzemények, amelyek egy-két év alatt lecsengenek. Egy komolyzenei kompozíció száz éven keresztül is sikeres lehet, s bizony 70 évre szól a jogdíj. A napi popslágereknél ez elképzelhetetlen.

■ *Végiggondolva azonban, hány helyen szól a zene, elképesztő munkát végeznek.*

– Igen, hiszen a nagy rádiók, televíziók sugárzási jogdíja mellett a zenés vendéglátóhelyek is fizetnek pénzt, akár csak a masszázsszalonok, vagy a fodrászüzletek. Elképesztő számú helyen szól nyilvánosan zene. A kisebb rádióadók egyébként általában fizetnek, a rendezvényeken pedig mindig a rendező fizet jogdíjat a pontos műsor alapján. Vannak ellenőreink is, akik utánanéznék annak, hogy valós adatok érkeznek-e. De tényleg elképesztő apparátust igényel mindez. Mindennek az alapja a mű bejelentése. Ha egy szerző elkészül a darabbal, azonnal bejelenti. Attól kezdve védve van. A mű az alkotó tudtán és akaratán kívül is megszólalhat, de a kompozíciónak egyedi kódszáma van a rendszerünkben. Arról nem is beszélve, hogy milyen bonyolult számítási módot igényel, ha több szerző darabjai hangzanak fel egy lemezen... Néha a hangversenyek műsora is felületes, rossz címet adnak meg, s ezt beazonosítani komoly munka. Rengeteg a pontatlan információ. Ha nem tudjuk, kit illet a pénz, akkor ez az összeg függőszámlára kerül, s ott őrizzük öt évig.

■ *Ha előadják egy koncerten valakinek a szerzeményét, mennyi pénzt kap ezért?*

– Ez attól függ, hogy mekkora a terem, milyenek a jegyárak. S persze attól is, hogy a hangversenyen hány szerzemény hangzik el, s az adott mű hány perces. Megvannak ennek is a maga szabályai, s ezt a bevételhez igyekszik arányítani. A jogdíjkiszabás mértékét évente a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériummal jóvá kell hagyatni. A rádiók és televíziók a reklámbevétel árnyában fizetnek jogdíjat.

■ *Mi mindenen szeretne elnöksége két éve alatt változtatni?*

– Egy testület elnöke vagyok, így egy-egy személynél semmiben sem dönthetek,

csak levezetem a gyűléseket, és együtt hozzuk meg a döntést. Tényleg demokratikus testület az alkotóművészeké... Annyival van csak több súlyom, hogy ha a tíztagú vezetőségben a szavazás netán döntetlenre áll, akkor az én voksom kétszeresen számít. Az viszont fontos tervem, s ebben jó partnerek a munkaszervezet vezetői is, hogy jobban kövessük a technológiai váltást, mert most még a jogdíjfelosztásokban számos olyan szempont érvényesül, ami még a CD uralom alatt született. Pedig már a CD-forgalom visszafordíthatatlanul jelentéktelenné kezd válni, miközben hihetetlenül gyorsan nő az internetes forgalmazás. Ezt a jogdíjfelosztásnak követnie kellene. Olyan gyorsan változik a zenefelhasználás mikéntje, egyre újabbak keletkeznek, ehhez alkalmazkodni kell a behajtási és a felosztási rendszernek is. S az is kérdés, ezen gondolkodunk a kollégákkal, hogy az új helyzetben a kulturális támogatás hogyan működhet. Szerencsére van a törvényben egy olyan, kicsit homályos félmondat, hogy ezt a pénzt az NKA-nak a jogkezelőkkel egyetértésben kell felosztani...

■ *A szociális célokról is egyeztetni kell?*

– Ki kell dolgozni egy olyan támogatási politikát, amit elfogad a KIM és felettes szervünk, a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala. Az év folyamán ennek a támogatási politikának meg kell születnie. Jelenleg szociális kiadásunk például a nyugdíjpénztár támogatása, hiszen van az Artisjusnak is saját, önkéntes nyugdíjpénztára, ami már 16–17 éve működik, s aminek működéséhez az Artisjus átvállal bizonyos költségeket, és ez sokat számít. Orvosi ellátáshoz is hozzájárulunk, jut az özevgyek támogatására is. Ezt nem fenyegeti veszély. Viszont eddig létezett öt éves támogatás fiatal szerzőknek, ösztöndíj, amire most már nem lesz lehetőség... Ezekre a dolgokra az NKA-hoz kell pályázni. Nehezebb lesz, hiszen sokkal bonyolultabb a pályázás, és a nyert összeggel szigorúbb módon kell elszámolni. Tartok tőle, hogy előadói és zenepedagógusi Artisjus-jutalmakra sem költhetünk... S igen, az új szabályozás következtében egyesületünk autonómiája sérült. S most megint az államhoz irányítjuk vissza a pályázókat, miközben már kezdtek egyéb források is feltűnedezni. Egy terület végre nem az államtól kért támogatást, hanem a saját jövedelméből hajlandó volt áldozni kultúra-finanszírozására, és ezt most tulajdonképpen államosították... Sajnálatos tendenciát olvasok ki ebből.

R. Zs.

2012. február 4-én rendezték meg a VIII. Országos Zenekari versenyt a budapesti Szent István Király Zeneművészeti Szakközépiskola és AMI hangversenytermében, a Zuglói Zeneházban. A versenyen zenei szakközépiskolai zenekarok vettek részt Budapestről, Debrecenből, Pécsről és Szombathelyről. Két kategóriában lehetett versenyezni: A) Kamarazenekarok/szimfonikus együttesek, B) Fúvós együttesek. A zsűri az első kategóriában két első, valamint egy harmadik díjat, a fúvós együtteseknél első, második és harmadik díjat, ezeken felül egy karmesteri különdíjat osztott ki.

I Tanár úr több, mint 50 éves zenekari tapasztalattal rendelkezik, szólamvezető üttősként kezdte az Állami Hangversenyzenekarnál 1960-ban, a betvenes években pedig az Operaházban már karmesterként is fellépett.

– Az Operaházban korrepetitorként kezdtem 1969-ben, de már 1970-ben megbíztak vezénnyel, azaz a karmesteri pályám mondhatjuk, 42 éves.

I Rengeteg tapasztalattal rendelkezik tehát, amit átadhat, és aminek alapján bírálhat. Hogyan került sor a felkérésre, milyen indítatásból vállalta a zsűri elnökséget?

– Minden ilyen felkérésnek örömmel teszek eleget, de nem azért, hogy bírászkodjak, vagy magam döntsem el azt, hogy ki jó és ki nem, mert ez valójában adott a tehetséges gyerekekben. Inkább azt mondanám, engem nagyon érdekel a fiatal generáció, tehetség, különösen zenekari szempontból. Ők az utánpótlás válogatottja, a magyar zenekari kultúrának ezek a szakiskolai növendékek a tovább vívői, és rajtuk nyugszik a magyar zenekultúra jövője. Egyszerűen a kíváncsiság, a kollégák munkája is érdekel. Gyakran zsűrizek mostanában, nem

Zenekari utánpótlás

VIII. országos zenekari verseny – interjú Medveczky Ádám karmesterrel, a zsűri elnökével

mondhatom, hogy a vezénylési dolgom kevesebb volna, de több felkérést kapok ezen a területen is.

I A Kossuth díj mennyire hozható összefüggésbe ezzel? Gondolok arra, hogy az 1974-es karmesterverseny második helyezése sok megbírást is jelentett, a múlt évben kapott Kossuth díj, mint az egyik legrangosabb állami kitüntetés, ugyancsak a figyelem középpontjába állít.

– Talán inkább a sok év tapasztalata, és hogy sok helyen megfordultam koncertdobogón, Operában, egyetemen tanítok. Ami azt illeti, rögtön az első, 1974-es versenyt követő, tehát második karmesterverseny zsűrijében már benne voltam. A mostanit megelőzően pedig januárban Nyíregyházán zsűriztem, és örömmel veszek részt minden ilyen versenyen. Erre a februári országos versenyre már ősszel kaptam felkérést az oktatási hivataltól, hivatalosan a Minisztériumtól, mint főszervezőtől, s megkértek, hogy a zsűri elnökéként vegyek részt ebben a munkában. Ami avval is járt, hogy a helyszínen kellett értékelni, tehát szemből megmondani a véleményét, és azért ez nem könnyű. Viszont már hozzászóltam az ilyen feladatokhoz, és nem a kellemetlen oldalról fogom fel, már úgy értem a kellemetlent, amikor valamit meg kell indokolni. A tanári pályamon is, és régebben, amikor zeneigazgató voltam az Operában, próbaénekléseken, próbajátékokon ugyanez volt a feladat. Döntést kellett hozni. A zenében pedig nehéz a döntés, hiszen nincs centiméter, stopper, nincsen gólvonal.

I Milyen szempontok alapján döntöttek ezen a versenyen? Ami lehet más akár műfajonként, az operában, más korosztályonként, vagy egy ifjúsági zenekarnál.

– Külön szempontokat nem figyeltem, vagyis itt adott volt, mit veszünk figyelembe, így a ritmikai felkészültséget, intonációt, együttjátszást. Én inkább azt értékeltem, együttesen hogyan hat rám az egész, arra figyeltem, tisztán játszik-e az együttes, vagy hogyan valósul meg a koncepció. Vannak alap technikai dolgok, amiknek meg kell történniük. Itt az adó-vevő berendezés, azaz a szereplők és a hallgatóság közötti sugárzás, ami fontos.

I A helyezésekből ítélve szoros volt a verseny...

– Sokat kellett tanácskoznunk, megbeszelnünk a hallottakat, hiszen az első „Ki mit tud” óta

közhely, hogy a zsűri nehéz helyzetben van. De tényleg sokszor, sok helyen tanakodtunk, és meghánytunk-vetettünk minden szempontot, bizony elég szoros volt a küzdelem, és sok jó produkciónak voltunk tanúi. Például a szimfonikus zenekar kategóriában olyan szoros volt a verseny, hogy megosztott első díjat adtunk ki, a szombathelyi Savaria Kamarazene-karnak és a Pécsi Művészeti Gimnázium vonószenekarának.

I Második helyezés viszont nem volt.

– Igen, mert vannak anyagi szempontok is, amit figyelembe véve úgy kellett felosztani a díjakat, hogy az arra szánt összeg megfeleljen a kiadottaknak...

I Több kortárs mű is szerepelt a választott darabok között, Csemiczky Miklós, Ligeti György, fúvós átíratok Makovecz Pál-Szalai András, Tóth Péter szerzőségével. Mennyire tud az ifjúsági korosztály megbirkózni kortárs művekkel, nem kell-e a megértésükhöz nagyobb érettség, mint a klasszikus szerzőkhöz?

– Úgy gondolom, nem. Talán csak más a technikai hozzáállás, említhetném pl. Dubrovay László érdekes Berregő polkáját, amit az első helyezett Szent István Király Zeneművészeti Szakközépiskola fúvószenekara adott elő Makovecz Pál vezényletével, aki kitűnő szakember. Játékmódban más, zeneileg viszont nem okoz nagyobb nehézséget, mint egy Bach-átírat, vagy más klasszikus zene átírata. A fúvós zenekari irodalom a XX. században indult el, ezért nagyon sok átírat született a korábbi klasszikus vagy romantikus zenéből. Sok ilyen szerepelt, a romantikus zenéből az elején mindjárt Liszt Mazeppája, ami nagyon nehéz, mert rengeteg vonós effektus, vonós hangzás van benne, de ügyesen megoldották. Nem hiszem, hogy más érettség kell, hanem rendkívül jó technikai beállítottság, és itt kiemelném a vonós és rézfúvós betanító tanárokat. A vonósoknál olyan egységes vonókezelés, és olyan egységes vonós hangzások jöttek létre, amire sokszor professzionális zenekaroknál is fölkapja a fejét az ember.

I Éppen a Szent István Zeneművészeti Szakközépiskola együtteseivel beszélhetünk átmenetről, hiszen a már professzionális zenekaruk, a Zuglói Filharmónia közvetlenül átveheti a legkiválóbb szakközépiskolásokat.

– A vonósokat említve egy dolog volt, ami

belső vitára kényszerített. Nem véletlen, hogy az egységes vonóshangzás miatt két vonószekernak kapott első díjat. Az igazság kedvéért meg kell említenem, hogy ott, ahol kevesebben vannak a fúvósok, kevesebb a hibalehetőség az intonáció, együttjátszás, hangzásarányok tekintetében. Ezért föl is vettem, hogy legközelebb ezt a két kategóriát külön kéne választani. Azaz a vonószekernari és szimfonikus zenekari kategóriát, ami ezen a versenyen együtt szerepelt. Nem könnyebb, de más kategória. Nagyobb a hibalehetőség a szimfonikus zenekarnál, mint a vonószekernarnál. A másik megfigyelésem pedig az, hogy nem véletlen a fúvósok jó szereplése. Figyelemmel kísérem az egyetemen is a versenyeredményeket, fúvósaink külföldi versenyekről sem térnek haza díjak nélkül.

Erősségünk a fúvószene?

– Kiemelném a rézfúvósokat. Nem véletlen, hogy több nyugat-európai zenekarban sok magyar származású rézfúvós van. Fúvós tehetségeink közül többen mennek ki külföldi tanulmányokra, más feladatokra. Az itt szereplő zenekarokban is kiemelkedő szóló részeket hallottunk, tiszta, szép hangú és virtuóz szólókat fújnak.

A korábban említett nyíregyházi zenei versenyen is trombitás jeleskedett.

– Igen, ott is egy trombitás kapta az első díjat.

Ezek szerint a vonósnak rá kell erősíteniük, hogy utolérjék a rézfúvósokat?

– Nem, ezt nem mondanám, hanem jelenleg fúvósainknak van nagyobb híruk.

Tanár úr szerint mi volt ennek a versenynek a tanulsága?

– Ha az ember a tanulságot taglalja, akkor mindig keresi a negatívumokat. Az előbb említett beosztási problémától, a kamarazenei/szimfonikus együttesek különválasztásától eltekintve inkább tapasztalatról beszélnek tanulság helyett. Rendkívül élvezetes, szép napot szereztek nekem. Manapság divatos a maratoni koncert, magam is részt vettem Kodály-maratonon régebben, és van olyan maraton, ami előadóhoz is kapcsolódik. Ez egy újfajta dolog volt, változatos előadókkal, változatos műsorral, mégsem érezte senki hosszúnak vagy fárasztónak az egész napon át tartó hangversenyeket. Persze a közönség változott azért, a pécsi, szombathelyiek, debreceniek nyilván nem maradtak végig ott, de a stabil közönség és a házigazdák végig kitarítottak. Az ifjúság és a zene szünni nem akaró poézisa – bár ez most fellengzősen hangzik – hatotta át az egész eseményt, és ez nagyon felemelő volt. Még egy társadalmi dolgot említenék, ami fontos a fiatalágunk számára, hogy bár nem kötelező ze-

nésnek lenni, de a zene bevonásával kell emelni a nevelési szintet. Elnézem a fiatal muzsikusok arcát, teljesen mássá teszi a zene, zenélésben való részvétel őket.

Nem mindenki lesz bivatásos zenész azok közül, akik itt szerepeltek, de egy életre szeretni fogja a zenét.

– Igen, így van, és sokan zenélnek, énekelnek akár amatőr kórusban, és ez a tevékenység lelket-embert gyógyító valami, nem véletlenül adnak nagy teret a zenélésnek, vagy tiltották el Spártában. Akár olyan szomorú eseményen is, mint egy temetés, hiába vannak szívhez szóló beszédek, ha megszólal a muzsika, akkor mindenkinek elszorul a toroka, mert olyat szólaltat meg, ami szóban kifejezhetetlen. Kodály számtalanszor fogalmazott szép dolgot a zenéről, ezek egyike nem szó szerinti idézetben, hogy a zene olyan fontos, mint a levegő, csak akkor vesszük észre, amikor már hiányzik. A másik, amit le is írtam a minisztériumnak küldött beszámolómban, és ami a magyar zenekari, zenei kultúráról szól, hogy azért is fontosak ezek a versenyek, mert minden nép csak addig marad fenn, ameddig meg tudja őrizni kultúráját.

Ezeknél szebbet, fontosabbat aligha állíthatunk, és számomra ilyen szép gondolat még, amit szintén Tanár úrtól ballottam, hogy a zenész ne úgy álljon a közönség elé, mint bírái elé, hanem mint egy pap a gyülekezete elé.

– Amióta Liszt Ferencnek ezt a mondását hallottam, nem mondom, hogy nem izgulok, és nem úgy állok a közönség elé, mindegy mit szólnak, de mindenféleképpen más hozzáállást ad. Sőt, még a zenekar felé is másképp fordulok, nem az foglalkoztat, mit mondok és kérek rosszul, hanem, hogy velük valami közös platformra kell jutnom, valami szavakkal kifejezhetetlen dolgot kell kihozni a zenekari produkcióból.

A karmester szerepéről szólva a versenyen Záborszky Kálmán kapott karmesteri különdíjat.

– Noha voltak kitűnő produkciók, jó karmesterek, a díj odaítélését a nagyobb rutin, és egy modern mű vezénylése indokolta, Csengery Dániel, ami váltakozó ütemű, és mindig nehéz egy karmester számára, egy gyors, váltakozó ütemű művet dirigálni. Nem ostinato, hanem egészen váltakozó ütemű ritmusban kellett vezényelni. Ezt a ritmikailag rendkívül nehéz művet technikailag nem egyszerű megoldani, s ezt egy karmesternek éppen úgy ki kell gyakorolni, mint a fúvósok egy futamot, vonósok egy szép variációt.

Milyen tanácsokat adna jövőbeni zenekari zenészeknek, milyen jó zenekar?

– Aki már játszott zenekarban, az tudja, hogy csodálatos érzés. Akár az énekkarban, az alkalmazkodás, az arányok, a ritmikai együttlét, a pontos intonáció meg kell, hogy legyen. Különösen a vonósnaknál fontos még, hogy megszokják azt a bizonyos látószöveget, és amikor főiskolai zenekart vezettem, mindenkinek azt mondtam, hogy úgy üljenek, hogy egy szögben lássák a zenekari anyagot, a szólamvezetőt és a karmestert. Olvasni kell a kottát, figyelni kell, hogy a szólamvezető hogyan játszik, milyen vonással, és a karmestert, milyen tempóban dirigál. Ha ezt a hármat össze tudja hozni jól, ott kezdődik a zenekari muzsikus. A zenekari muzsikusnak egyben kamarazenesznek is kell lenni, hiszen nemcsak a saját szólamát kell állandóan figyelni, hanem a többit is, milyen módon lehet alkalmazkodni a másik fúvósszólamhoz, figyelni a ritmus lüktetését, az ostinato ritmust, egy-egy vezető harmóniai vonulatot. Így fogalmaznám meg. A zenekari muzsikus nagyon fontos. Sosem szerettem, és bántott is, amit még régen, a karmesteri pályám elején tapasztaltam, akár csak a hangszeres pedagógiában, hogy másodrangúnak tartották a zenekari zenélést. Ez régen volt már, körülbelül negyven éve, úgyhogy bátran mondhatom. Úgy mondták, „szólista akarok lenni, a tanárom is azt mondja, ne romsam el a technikámat azzal, hogy zenekarban játszom”. Ez butaság. A zenekarban is lehet jó technikával játszani.

Tanár úr ütősként szólózott?

– Az én időmben még nem volt ekkora nagy divatja a szólista ütőhangszernek, volt a Bartók szonáta, amit sokat játszottam, vezényeltem is a zenekari verziót később. Nagyon érdekesek a mostani ütőegyüttesek, nagyon-nagyon érdekes színpolt, de ez nem változtatja meg az én véleményemet, hogy az ütőhangszer elsősorban zenekari és nem szólóhangszer. Érdekes mutatókat tudnak, de nekem sokkal többet ér az az ütős, aki elindít egy Beethoven hegedűversenyt, mint aki 15/16-ban három kongán játszik egy szonátát.

Ugyanakkor a kamarazene művelése is lényeges.

– Kell is, az hozzátartozik, és szólózni is kell. Szólózni, kamarázni és zenekarban játszani. Szólózásra kevesebb a felkérés, de keresni kell a lehetőségét, akár milyen helyen, még ha félig egy szíveségkoncerten, vagy egy szeretetvendégség alkalmával, meg kell találni a szólózás, kamarázás lehetőségét, kvartettben, fúvós együttesben. Nem véletlen, hogy ez a többirányúság mindig volt a zenetörténet folyamán, hiszen ezáltal alakultak ki műfajok.

(Csanda Mária)

A verseny díjazottjainak névsora az újság 41. oldalán található.

„A zenei tevékenység mindenben segíti a gyerekek fejlődését”

Ember Csaba egész napos iskoláról, óraszám-emelésről, közművelődési feladatokról

Jelen és jövő címmel, február végén szimpóziumot rendezett a Magyar Zeneiskolák és Művészeti Iskolák Szövetsége. A tanácskozás kapcsán a szervezet elnöke, Ember Csaba beszélt a zenepedagógusokat érintő változásokról, az oktatási és köznevelési törvény által felvetett kérdésekről, valamint a művészeti iskolák szerepéről, helyéről.

I Gondolom, a szimpózium legfontosabb kérdései a már megszületett törvényekkel kapcsolatban hangzottak el.

– Így igaz, s főleg a köznevelési törvényhez kapcsolódtak, ami kerettörvényként számos kérdést nyitva hagy, emellett azonban sok olyan konkrétumot tartalmaz, ami számunkra is fontos. Hiszen ettől függ, hogy hogyan tervezzük az iskoláink jövőjét, egyáltalán mit jelenthet az állami lét, mi történik azokkal az intézményekkel, amelyek eddig nem önkormányzati fenntartásban működtek. Kérdés, hogy az iskolák szervezeti, szerkezeti alakítása mennyire befolyásolja a művészeti iskolák szerepét, helyét a magyar közoktatásban. A Nemzeti Alaptanterv konkrét tartalmakat kap, és kilencven százaléig központilag meghatározzák, mit tanítsanak az általános iskolákban. Kérdés, hogy ezekhez a konkrét tananyag-tartalmakhoz hogyan kapcsolódik az alapfokú művészetoktatásban szeptemberben bevezetett, új tartalmi szabályozás. Korábban lehetőség volt arra, hogy az ének-zene tagozaton foglalkozzanak a szolfézs tantárgy anyagával, a zeneiskolában pedig hangszert tanuljanak, aztán ez teljesen elveszett, az ilyen iskolák száma is sajnálatosan csökkent... Most keresni kell a kapcsolódásokat. Nagy kérdés emellett az is, hogyha a gyerekeket egész nap lefoglalja az iskola, akkor hogyan jut idejük művészeti órákra, a zenére és a társ-művészetekre. Különösen fontos volt Dr. Princzinger Péternek, az Oktatási Hivatal elnökének az előadása, aki a nemzeti köz-

nevelés átszervezéséről beszélt, és számunkra is meglepő adatokkal szolgált. Kiderült például, a gyermekek közel felét ma nem önkormányzati fenntartású intézményekben oktatják Magyarországon.

I Tavaly óta hallani az egész napos iskola bevezetéséről. Ez mennyire hagy teret a zeneiskolának, művészeti nevelésnek?

– Kétféle egésznapos iskola lehet. Az egyikben a tanítási nap egészére elosztják a kötelező órákat, így délelőtt és délután is van tanítás – viszont napközben lehetnek olyan szabad időzónák, amikor a gyermekek nem a kötelező csoportos oktatásban vesznek részt. Ilyen iskolából biztosan nem lesz egy ideig sok. Az a fajta egésznapos iskola viszont jellemző lesz, ahol délelőtt vannak a tanítási órák, s délután négy óráig vannak a gyermekek az iskolában. A tanácskozáson világosan elhangzott, a köznevelési törvény szövegéből kiderül, délután 2 és 4 között az általános iskola köteles valamilyen módon foglalkoztatni a gyereket. Ez az az időszak, amikor a különböző művészeti tevékenységeket maga is megszervezi. Lesz színjátszószakkör, énekkar, rajzszakkör. Kérdés, hogyan tudjuk ehhez alakítani az óráinkat, s hogy a szülő melyiket választja, ha a szakkör ingyenes, a művészetoktatás pedig pénzbe kerül. Világosan el kell mondani, milyen különbségek vannak a szakköri tevékenységek és a művészeti iskolai oktatás-nevelés között. Hiszen ez utóbbi esetben több évre szóló programról beszélünk, miközben a szakkör hasznos,

kreatív tevékenység, ami egyetlen tanévre szól, s résztvevői évről-évre változnak. Egyrészt állami garancia van arra, hogy az állam fenntartja az iskolatípusunkat, másrészt kérdés, hogy milyen feltételekkel tudják ezt választani a szülők.

I Viszont a gyereklétszámtól függ, hogy bányapedagógust tud alkalmazni, nem is beszélve a közelgő óraszám-növelésről.

– Az óraszám-növelés kormányrendelete még készül, s tán nem is nevezhetjük pontosan így. Ezt csak ősszel fogjuk látni, s egy év múlva, 2013 őszétől lép ez hatályba, a pedagógus-életpálya modellel együtt. Ekkor derül ki, hogy mit jelent az, ha harminckét órát a munkahelyen kell tölteni. A köznevelési törvény nem határoz meg kötelező óraszámokat, majd az intézmény vezetőjének a feladata lesz, hogy a feladatellátás érdekében az órákat beossza. Ez az alapfokú művészetoktatás terén különösen sokféle kérdést vet fel. Hiszen a tehetséges gyerekekkel többet kell foglalkozni, de akkor az őket oktató pedagógusnak több órája lesz, mint annak, akinek nem olyan ügyes növendékek jutottak? Arról nem is beszélve, hogy a zenekari muzsikások egy része zeneiskolában is tanít, így ezek a változások őket is érintik. Az ő szempontjukból kifejezetten komoly kérdés, hogyha 32 órát a munkahelyen kell tölteni, akkor tudnak-e mellette félállásban zenekarban dolgozni. Erre egyelőre nincs válasz... Miközben nagyon hasznos, ha egy zenekari zenész tanít is, hiszen mások a tapasztalatai, s az oktatásban szükség van a sokszínűsége. De nemcsak az az izgalmas, hogy hogyan köti le az iskola a gyerekeket, hanem az is, hogy az oktatás racionálisabb megszervezése okán – remélhetően a színvonalasabb nevelés érdekében – nagyobb iskolák fognak alakulni, mint amilyenek eddig működtek. Tankerületek jönnek létre. Ez viszont a szakszerű zeneoktatáshoz kevés lesz, nem lesz például annyi oboás növendék, ami elegendő óraszámot biztosít a szaktanárnak ekkora területen. Miközben a mi feladatunk lenne a zenekari művész-utánpótlás kinevelése... Át kellene gondolni, hogy milyen körben, milyen feladatot kell ellátni. Azt tar-

tanám jónak, hogyha egy világos állami zeneiskolai hálózat születne, a jelenlegi hálózatra épülve. Iskolaszövetségünk elnöksége most dolgozik azon, hogy konkrét javaslatot tegyünk a NEFMI számára, mi az optimális méret a zeneoktatásban.

■ *Készül a közművelődési törvény is...*

– Ennek is zajlik az egyeztetése. Ami azért érdekes, mert azt mondja ki, hogy a településeknek legyenek közösségi tereik, amelyekben felléphetnek a felnőtt, amatőr együttesek. A művészeti iskoláknak ezek szerint megint kétféle kell figyelniük, mert a kettő határán működnek, egyértelműen oktatási intézmények, de nagyon széles kapcsolatrendszerrel rendelkeznek. Be kell valami módon kapcsolódni a köznevelési feladatokba, hiszen már a nagyobb zeneiskoláknak van hangversenytermük, ahol nemcsak zenei események zajlanak, hanem különféle közművelődési események is. Közösségi találkozó helyek. Mi állami feladatot látunk el. Ki kell derülnie, mennyire jelentős valóban, s ne maradjon el, ne csonkuljon ez a feladat-ellátás. Tavaly körülbelül 110 ezer gyermek tanult zenét. Most először – hosszú-hosszú évek után – csökkent a létszám, mert az általános iskolában is jóval kevesebb a gyerek. Egyértelmű, hogy emiatt is nagyobb iskolákat akarnak létrehozni, de egy kétezer fős iskolába nem lehet belepréselni még a zeneiskolát is. A tavasz folyamán szeretnénk azt látni, hogy mit tudunk tenni azért, hogy megmaradjon a jelenlegi iskolahálózatunk.

■ *A törvényben azonban külön szerepelnek.*

– Igen, bár először az kapott benne helyet, hogy kiegészítő tevékenységet folytatunk... Most már azt mondja a törvény, hogy művészeti neveléssel foglalkozunk. Ez a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezetével közös véleményünk alapján került a törvénybe, s biztató a jövőre nézve.

■ *A szimpóziumon szó volt emellett a tehetségápolásról, tehetségpontokról, s ebben is lényeges szerepet játszanak a zeneiskolák.*

– Bajor Péter, a Nemzeti Tehetségpont igazgatója tartott nagyon fontos előadást. Beszélt a tehetséghidakról is, e téren külföldi és hazai pályázatok fognak születni. Tekintve, hogy valamikor a zeneiskolák a tehetséggondozás európai szintű bázisát jelentették, ezt a hálózati jelleget kellene megerősítenünk és kapcsolódni a többi te-

hetségpontoz. Hiszen a mi intézményeink mindent kínálnak, amire a tehetségfelismeréstől kezdve a pályára kerülésig szükség lehet. Egyébként a Nemzeti Alaptanterv is előtérbe helyezi a művészeti nevelést és kiemondja, hogy naponta tartsanak az iskolák valamilyen művészeti órát, szintén a délutáni időszámban. Az lenne a cél, hogy ezekhez tudjunk kapcsolódni, s hogy minél több gyerek tanuljon meg kottát olvasni. A Nemzeti Alaptanterv azt mondja, alapszinten olvassanak kottát. Kodály ezt a százéves tervében határozta meg, de még mindig nagyon messze vagyunk ettől, s nem hogy közelednénk, hanem inkább távolodunk a céltól... Fontos lenne az, hogy az aktív zenei tevékenységet előtérbe helyezni, erre jó például a kórusmozgalom, s Európa-szerte egyre több helyen azt is kimondják, hangszert kellene adni minden ember kezébe. Hiszen a zenei tevékenységnek nagyon sok jó hatása van, ezt minden kutatás bizonyítja. A zeneiskoláknak is az lehetne a céljuk, hogy sokkal többen aktívan zenéljenek a saját kedvtelésükre. Aki maga is zenél, az hangversenyre is szívesebben jár. Tudom, hogy nehéz gazdasági helyzetben vagyunk, de ehhez európai pályázatokon ígérnek támogatást, így minden iskolának jelentkeznie, pályáznia kell rá.

Szó volt arról is, hogy júniusban lesz a Nagy Hangszerválasztó, ahol szeretnénk megmutatni a hangszereket azoknak a gyerekeknek, akik semmilyen művészeti oktatásban nem vesznek részt. Mindenki ismerje meg, hogy mi az, hogy zene. Ezzel a nagyszabású rendezvénytől nagyon sok gyerekhez, családhoz szeretnénk eljutni.

■ *A művészeti oktatás fontosságával mint-ba a döntéshozók nem lennének tisztában...*

– Pedig erről nagyon sok felmérés született. A programokba bekerül – most éppen a nemzeti köznevelési törvénybe, ám a megvalósításnál elfogy a lelkesedés. A zenei tevékenység mindenben segíti a gyerekek fejlődését. A tehetség nagyon sokféle lehet, erről a Csermely Péter vezette magyar génius program vizsgálatai is szólnak. De vizsgálatok igazolják azt is, hogy nagyon sokféle – a legtöbb – tevékenységben jelentkezik a zenetanulás és aktív zenei tevékenység jótékony hatása. Kodály már 100 évvel ezelőtt kezdett ezzel foglalkozni, s az akkori kutatások alapján tisztában volt ezzel. S a zenetanulás tényleg hasznos az erkölcsi nevelésben, a nemzeti azonosságtudatban is. Aki társal zenél, megtanul alkalmazkodni, segíteni. A stresszkezelésben is fontos lehet

a muzsikálás, de még a családi nevelés, kultúrákövetítés terén is ki lehet emelni a jelentőségét. Hiszen ha ketten hegedülnek, az szintén toleranciára is nevel, fejleszti a koncentrációképességet. Segít a nyelvtanulásban is. Szinte felsorolhatatlan a kulcsszavak száma...

■ *Annak ellenére, hogy ilyen értékeket terem, számos pont bizonytalan a zenetanítás jövőjét tekintve, s gondolom, ez a helyzet megviseli a kollégákat.*

– A törvényben leírt művészeti nevelési célok biztatóak. A legfőbb probléma az, hogy van egy nagyon jó koncepció és egy nagyon rossz gazdasági helyzet... Nem mehetünk el mellett szó nélkül, hogy a magyar gazdaság jelenleg nincs olyan helyzetben, hogy jelentős összeget tudna az oktatásra szánni. Miközben a kutatások azt mutatják, hogy a művészeti neveléssel sokkal jobb munkaerőt lehet képezni. A meglévő forrásokat kellene úgy elosztani, hogy erre a területre több jusson, s nem várni arra, hogy majd egyszer lesz.

■ *S közben változik a gazdasági háttér is, hiszen 2013 januárjától teljesen eltűnik a normatíva.*

– Ezzel kapcsolatban most folynak az első kísérletek, hogy ténylegesen milyen feladatot és hogyan lát el az állam. 2013 januárjától lép életbe ez az új finanszírozás, így lesz egy fél évnnyi felkészülési idő az új helyzetre. A legnagyobb probléma az, hogy az önkormányzatoknak nincs pénzük, de az államnak sincs annyi, ami az optimális működést biztosítaná. A megyei fenntartásba került művészeti iskolák működése szigorú feltételek mellett nagyon minimálisra visszazsugorított. A jelenlegi költségvetés arra elég, hogy az iskola éppen csak működjön. Egy művészeti iskolának nagyon le van csúszva jelen pillanatban a feladatellátása. Sok kérdést vet ez fel, hiszen az általam vezetett iskola költségvetését készítve is látom, hogy milyen nehéz helyzetben vagyunk. Remélem, állami szinten először megismerik a feladatokat, s utána készítik el a megfelelő intézményi költségvetéseket.

■ *Akad azért jó hír is ezen a területen?*

– Mindenképpen pozitívumnak tartom, hogy a Nemzeti Tehetségprogramban a művészetoktatás számára is jelennek meg pályázatok, s a Tehetséghid programban a zeneiskolák Európában is meg tudnak jelenni. Lesz arra lehetőségünk, hogy megmutassuk a tehetséges gyerekeket.

R. Zs.

Hangversenyekről

Csengery Kristóf, Fittler Katalin és Kovács Ilona jegyzetei

Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara – január 8.

(Fittler Katalin)

Ígéretes programmal kecsegtetett a Dohnányi-bérlet 4. estje: Brahms B-dúr zongoraversenye az első részben, a másodikban pedig g-moll zongoranégyese, Arnold Schönberg zenekari átíratában. A „jó bornak is kell a cégér” meggyőződést követve, fantasztikusan beharangozta az ismertető a közreműködő vendégművészeket, a dirigens Christoph Eschenbachot, s a szólista Tzimon Bartót. Vesélyes vállalkozás, hiszen a szuperlatívuszok kopnak, s hitelüket-vesztetté válhatnak a sűrű alkalmazás következtében. (Sajnos, az életrajzi tényanyag sem informál önmagában a minőségről, az értékről, hiszen a világhírű koncertező művészek korában a legtöbb eljutnak a legtöbb helyre, tehát ugyanannál a rangos zenekarnál különböző kvalitású szólisták is megfordulhatnak... – egyszer.)

Szerencsére ezúttal valóban figyelemreméltó személyiségek léptek fel. Eschenbach immár harmadik éve „visszajáró vendég” Budapesten, ráadásul ezzel az esttel a magyar zenekarral való együttműködésének a folyamata kezdődött. Az amerikai Tzimon Barto most debütált fővárosunkban – remélhetőleg elégedett volt a tetszésnyilvánítás fókával, s visszatér a közeljövőben. Bartót méltán nevezik „azongoraSchwarzeneggerének” – s látványával együtt még hatásosabbnak érződik az általa elképesztően érzékenyen megszólaltatott, lehetőfinom hangzás. Barto és Eschenbach összeszokott kettőse adta a zongoraverseny legnagyobb élményét, a műsor egésze viszont, mondhatni, sokdimenziós „összképet” adott a dirigensről. Mindketten zongoraművészek, mindketten vezényelnek is, kamaramuzsikusként is régóta partnerek – az egymás kottaolvasásának, kottaértelmezésének tökéletes ismerete azt eredményezte, hogy képesek voltak mást, a hallgatóság számára újat mondani a zongoraversenyéről. Pontosabban, rádöbbeneni a hallgatóságot, mennyire kevésbé ismeri „valójában” a mű partitúráját.

Ami lenyűgöző volt, az Barto játékának „jelenidejűsége”, ahogyan a mindenkorai játszanivalóra koncentrált, mintegy programozva a szándékának megfelelő hangzást (talán ezért is tette ki a kottát?). Számára minden fontos a szólamában, csak épp a műben elfoglalt he-

lyének megfelelően egy-egy részlet más-képp-fontos. A hangszínekkel, egyfajta érzéki minőség mentén vezette hallgatóit, nem pedig formai építkezéssel. A formálást a dirigensre hagyta, aki a zongoraszólam iránti érzékeny figyelemmel irányította a zenekart. Szokatlan lehetett ez a szituáció az együttesnek, viszont a hangszín-érzékenységtől, a színvárázstól fellelkesedve, a szólamok és a szólistikus szereplők egyaránt fokozott felelősséggel muzsikáltak. Sok szép hangszínnel gazdagították a palettát, ám aligha hallgatható el, hogy gyönyörködésünk jelentős mértékben intellektuális volt; tehát, Brahms partitúrája nem egykönnyen adta meg magát.

Eschenbach érzékenyen kísérő dirigensként mutatkozott be az első részben – a schönbergi zenekari letétben viszont megmutatta, hogy hangszín-fantáziája vetekedik Bartókéval. S ha a zongoraverseny esetében az előadói felfogás miatt érezhettük úgy, hogy nem eléggé ismerjük e remekművet, a g-moll zongoranégyes újrafelfedezéséért Schönbergnek is hálások lehetünk. Ritka az olyan átírat, amely az önálló kompozíció erejével hat, nem csupán metamorfózisaként a szerzői fogalmazványnak. Ennek a schönbergi olvasatnak a megvalósíttatása/megvalósítása megint csak lelkiismeretvizsgálatra készítet; mennyire más lehet a tényleges alkotói teljesítmény, mint amilyenek egy-egy zeneszerzőt beskatulyáz kora és az utókor. Nagy Schönberg-művek kivételes előadásai éreztetik hasonló erővel a szerző zeneiségét! A Brahmsban a modernül gondolkodó muzsikust észrevevő Schönberg történeti-stiláris látókörének perspektívái váltak most hangzó bizonyossággá.

Brahmsot szokás ismert szerzőnek tekinteni. Hogy mennyi felfedeznivaló rejlik még partitúráiban, abból is ízelítőt kaptunk ezen a hangversenyen. Ugyanezt a tanulságot szűrhettem le a zenekar, a szólamokat illetően, s hogy fejlesztendő az igényesség – nemcsak a monumentalitás, hanem a részletesség, a nűánsszok irányába is. .

Nemzeti Filharmonikusok – január 12.

(Fittler Katalin)

Nagy örömmel számolok be a Klemperer-bérlet 5. estjéről, mert egészen kivételes élményben volt részem. Wagner Tannhäuser-nyitányát és Sosztakovics I. zongoraversenyét követően Richard Strauss 30. opusza (Also

sprach Zarathustra) egészen különleges előadásban csendült fel. Szokás tudni a műről, hogy villámcsapásként hatott annakidején a fiatal Bartókra, aki épp szerzői válságot élt meg, ismert a mű programszerű tartalma a szerzőnek a partitúrába bejegyzett utalásai nyomán, s az a szerzői nyilatkozat is, amely arról tanúskodik, hogy Strauss nem szándékozott filozofikus zenét írni. A „Nietzsche után szabadon” komponált szimfonikus költemény koncerttermi megszólaltatásai során nem ritka, hogy a hallgató – amennyiben a műsorismertető információi lehetővé teszik – megpróbálja követni a programot, tehát beazonosítva az egyes szakaszokat. A gyakran reménytelennek tűnő vállalkozás feladását követően irányulhat a figyelem azokra a jellegzetes straussi zenei megoldásokra, hangszerelési különlegességekre, amelyek méltán keltettek meglepetést (netán megütöközést) a korabeli hallgatóság soraiban. És szégyen, nem szégyen, gyakran bizony hosszúnak tűnik (filozófiai olvasmányhoz hasonlóan szellemileg fárasztónak) a darab. Ezen a koncerten viszont már-már újraélhettük a bartóki revelációt.

Hogy kivételes élményben lesz részünk, azt már a kezdeti „napfelkelte” is sejtette. A várva-várt, egyszersmind megunhatatlan monumentális C-dúr akkord ragyogása ugyanis nem valami abszolút csúcspont volt, tetőpont, amelyhez folytatás nem is mérhető. Éppen ellenkezőleg, mintha arra lett volna hivatott, hogy megéreztesse a mű gondolatiságának (egyszersmind zenei kidolgozottságának) horderejét. A partitúra sokdimenziós térélmény forrásává vált. A hangzás minden pillanatban megfellebbezhetetlen elhithető erővel éreztette, hogy maga a mű kel hangzó életre (ami minőségileg több, mint bármiféle koncepciózus interpretálási kísérlet).

Kétségtelen, a zenekar nagyon tudja ezt a művet. Olyannyira, hogy Kocsisnak nem kellett afféle „guberálás” módon motívumról-motívumra haladva berendezni a hangzást fő- és másodlagos szólamok sokszálú szövetévé, hanem „finom-hangolóként” működhetett, miközben a nagyformára koncentrált. Ennek a kettős feladatnak tett maximum eleget, s az eredmény: érzéki hangvarázs, rafinált adagolással. Telitalálat volt e koncert koncertmesterének Kelemen Barnabást választani, aki a szólistikus részletekkel további dimenziókra nyitott ablakot. Játéka nyilvánvalóan inspirálóan hatott az

egész vonóskarra (felejthetetlen a szívhez szólóan, megindítóan szép brácsaszóló is), és mindazokra a muzikusokra, akik számunk egy részében közvetlen kapcsolatba kerültek a szólóhegedű ill. a prímiszólam zenei anyagával.

A gyönyörködés nem altatta el az intellektust; boldogan kapta fel fejét a hallgató, amikor Bartók Kossuth szimfóniája egyik jellegzetes fordulatainak ősforrását vélte felismerni. Itt vált világossá az a többlet-tudás, amelyre Bartók összes zenekari művének lemezfelvétele során tehetett szert a zenekar. Az inspiráló forrás és az inspiráció hatása, eredménye a közönség tudatában immár összekapcsolódhatott, s talán ez is arra figyelmeztet, hogy a remekművek ugyan jéghegyként emelkednek ki környezetükből, de létrejöttük feltételezi egyes alapelemeikből zenei köznyelvet kovácsoló, s később a jelentős művek által leárnyékolat darabokat. A műsorkezdő Tannhäuser-nyitány szinte komolyzenei örökzöldnek számít, eleve népszerű muzikának. Ebből adódóan, a nyitászám a korábbi zenei élményeket felidézhető „katalizátor” szerepét töltötte be. Pátoszmertessége első pillanatban meglepő volt, ám a nagyforma íve egyértelműsítette a karmester építkezésének átgondoltságát. Sosztakovics I. zongoraversenyének szólistájaként Olga Kern lépett dobogóra, aki érezhető lelkesedéssel és nehézséget nem ismerő magabiztossággal játszott, s virtuóz készségét mutatta meg a ráadás Prokofjev-etűdben. A várakozás, az elvárás: kétélű fegyver. A túl magasra tett mérce elvonhatja a figyelmet az előadás valós értékeiről. Olga Kern szinte ismeretlenként lépett a Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem pódiumára, s abban a tudatban hagyhatta el, hogy sokan megjegyezték a nevét. Ezúttal a trombitaszóló nem igazán tudta érzékeltetni Sosztakovics sziporkázó humorát. Pedig Tóth László („Lecsó”), a zenekar szólamvezetője korrektül tudta, s hangulatosan szólaltatta meg. Talán kisebb teremben – koncentráltabban – hatásosabbnak tűnt volna. Viszont ez a hangzástér ideális volt az Imígyen szóla Zarathustra számára, s megkockázatom: ha más mű szerepelt volna a program második részében, másként alakult volna a korábbi műsorszámok értékelése. Így viszont a Zarathustra bűvölete marad emlékezetes.

Pannon Filharmonikusok – január 20.

(Csengery Kristóf)

A kétszáz esztendő Pannon Filharmonikusok legutóbbi évei változásokban gazdagon teltek. A zenekar közel egy évtize-

den át (2000 és 2009 között) Hamar Zsolt vezetésével működött – ez az időszak jelentős fejlődést hozott. Következett két fontos év, melyet a Pécsiek kedvéért külföldről hazaszereződött, nemzetközi presztízsnak örvendő Peskó Zoltán neve fémjelzett, nemrég pedig a szintén külföldi tapasztalatok után Magyarországra visszatérő Bogányi Tibor lett az együttes karmestere. Az utóbbi három évben tehát három vezető adta egymásnak Pécsset a kilincset.

Kedvező lehetőség ez egy zenekar életében, vagy inkább megpróbáltatás? Akad, aki a nyugodt munka zálogát a hosszú távú közös munkában látja, más a változatoság frissítő hatásában hisz. A Művészetek Palotájában, a Pécsiek január 20-i koncertjének elején pár pillanatra úgy tetszett, gyengélkedik az együttes – erre utalt Rahmanyinov Vocalise-ának bártortalan indulása, a kissé hurutos vonóshangzás. Szerencsére ezt a sápadtságot az egészség jelei váltották föl: a darab hátralévő részében megnyerően hatott a rugalmas ritmizálás, az éneklő dallamformálás, amely méltóképpen domborította ki a tételen végigvonuló melódia „végtelen dallam” jellegét – és érvényesült a Vocalise-ra oly jellemző melankólia is.

Rahmanyinovot újabb Rahmanyinov-mű követte, Bogányihoz pedig egy másik Bogányi csatlakozott: a 3. zongoraversenyt a karmester testvére, Bogányi Gergely játszotta. A kezdet egyszerű dalolása után játéka érzékletessé tette a rahmanyinovi zongoraverseny-faktúra áttört szerkesztésmódját: azt a sajátos munkamegosztást zenekar és zongora között, amely nem mindig állítja előtérbe a szólistát, hanem annak szólamát bűvópataként vezeti végig a zenei szövegen. Sűrű, differenciált belső mozgások, líra, melankólia, energia és szimfonizmus – mindez együtt adta a nyitótétel összetett zamatát. A második tétel kontemplatív kezdete után is fellángolt a szenvedély, a finálét pedig vehemensen és sístergő virtuozitással játszotta Bogányi, figyelmet szentelve a végkifejlet apoteózis-hangjának. Érdekessége volt értelmezésének, hogy a szláv tónuson olykor liszti jegyek szűrődtek át – aligha meglepő módon, hiszen Bogányi született Liszt-játékos, s nem csoda, ha ez az elkötelezettség nyomot hagy játékán. No meg az sem, ha ezek után egy Transzcendens etűdöt játszott ráadásként.

A második részt kitöltő mű, Sosztakovics 10. szimfóniája rendkívül nehéz kompozíció. Hogy a magyar szimfonikus zenekari kultúra mennyit fejlődött az elmúlt húsz évben, mutatja, hogy egy vidéki együttes a

rendszerváltás előtt ezzel a szimfóniával aligha mert volna birokrakelni – s ha mégis, a zenekarok többsége alul maradt volna a küzdelemben. Ma a Pannon Filharmonikusok számára a Sosztakovics-Tizedik bevezető vár, technikai és zenei értelemben egyaránt. A nyitótétel kezdetén élvezettel hallgattam a mélyvonósok kigyózó skáladallamát, a tétel sötét, nyomasztó hangulatának kifejezőjét. Szép fuvola- és fagott szóló jelezte a letargikus alapkaraktert, majd szenvedélyes oboaszóló következett. Csupa figyelemre méltó kollektív és egyéni megmozdulás. Az előadás híven követte a tétel érzelmi és indulati dinamikáját: a hatalmas fokozást, mely a zenét egyetlen jankiáltássá változtatja. A Scherzóban fontos volt a vonósok tömör tónusa, a feszes ritmus, a magas fúvósok fényes hangzása, a sístergés, kavargás, forrongás, majd robbanás – mindaz, ami példaszzerűen illusztrálja, milyen az, amikor egy igazi „ádáz” Sosztakovics-tétel szólal meg, értő tolmácsolásban. Az ezt követő erős váltás sem maradt el: a Pannon Filharmonikusok zeneészei fogékonyan reagáltak a harmadik tétel indításának kecses neoklasszicizmusára – majd arra, ahogyan ez a hangütés súlyos meneteléssé alakul át. A finálé elején ismét remek fúvós szólókat hallottunk, később a nyitótétel dramaturgiájához hasonlóan változott át a letargia ábrázolása a befűvezés pergő-sűvítő sorszenéjévé.

Bogányi Tibort magam eddig csak csellitaként hallottam, vezénylésével most először volt alkalmam találkozni. Életrajzából tudjuk, vendégként seregnyi külföldi zenekarnál megfordult már Toulouse-tól Mexikóig, Macaótól Sanghajig – Finnországot pedig úgyszólván végigvezényelte: a helsinki együttesek mellett Tampere, Lahti, Oulu, Jyväskylä, Kuopio, Vaasa zenekari játszottak pálcája alatt. A finn szimfonikus műhelyek névsora nem az a lista, amellyel vetélytársak körében villogni lehet, egy azonban biztos: remek iskola lehetett a sok finnországi vidéki feladat, melyek során Bogányi megtanulta a szakmát, abszolút manuális és intellektuális biztonságra tett szert. Zenekarával tárgyyszerűen, szuggesztíven kommunikál, mozdulataiból világosan kiderül, mikor mit akar, és együttese végre is hajja kéréseit. Erős színekkel, élénk akcentusokkal dolgozik, markánsan körvonalazott formálás jellemzi muzikálását. Gesztusvilágában éreztem bizonyos teatralitást – de mindez nem volt idegen sem a két Rahmanyinov-mű, sem a Sosztakovics-szimfónia szellemétől, így nem is hatott zavaróan.

Óbudai Danubia Zenekar – január 21.*(Fittler Katalin)*

A tavalyi gyakorlatot követve, idén is „Danubia + Nemzeti bérlet”-tel jelentkezett a zenekar, s a nyitókoncertnek a Latin-Amerika címet adták. Hogy a Bizet Carmenje nyomán ütőkre és vonószekarra készült Carmen szvit (Rogyion Scsedrin műve) mennyiben tekinthető latin-amerikainak, voltaképp költői kérdés. E megbízható sikerszám után a Corpus Harsonakvartett közreműködésével Vinicio Meza Versenyműve ritkaság-értékével hatott, Villa-Lobostól a Bachianas Brasileiras sorozat népszerű 5. darabja pedig (énekhang, nyolc cselló kíséretével) a ritmusok és hangszínek kavalkádjá után a melódiát helyezte a figyelem középpontjába. Az est második részében Piazzolla zenéje szólt, hét tétel Kerek István átíratában, melyekben a zenekarhoz énekszólam és/vagy kvartett társul. A műsor eleve nemes szórakoztató zenét sejtetett, a korábban Nemzeti Ifjúsági Zenekar címet is birtokló zenekartól (ill. annak utódától) eleve igényes muzsikálást vártunk el. Hogy mégsem elégedetten és felüdültén távoztunk a műsor végeztével, annak oka abban a furcsa hiányérzetben keresendő, amelyért a karmester Silló István tehető felelőssé. Van már annyi munkakapcsolata a felkészült muzikusokból álló együttessel, hogy tudja, mire képesek. Tehát, hogy többre. Röviden: igényes muzsikálásra. Mintha Silló csak az érem másik oldalát látná, az eleve biztosított elfogadható színvonalat. Vezénylése szinte csak „lekövetése” a hangzásnak, amiben irányít, az kizárólag a pontosság. Nem először lépnek fel a Nemzetiben, tehát vannak akusztikai emlékei-tapasztalatai, s ezek birtokában elvárható lenne, hogy dinamikailag is kidolgozott hangzásképre törekedjen. Mozdulataiban nyoma sem volt annak, hogy mást (szébbet) szeretne hallani annál, ami épp megszólal. Így inkább teljesítés volt a zenélés, alkalmazott muzikusoktól elvárható, semmint interpretáció, vagy ha az túl fennköltnek hat, akkor hadd nevezem örömmzenélésnek azt a vágyott többletet, ami közösséggé kovácsolja a pódiumot és a pubikumot. A remek Corpus Harsonakvartett (Sütő András, Pálkás Péter, Káip Róbert és Göröghegyi Gábor) sem elkápráztatni akarta a hallgatóságot (ami egyébként a rangos szórakoztató-zenétől elvárható), hanem inkább újrajátszott (ki tudja, hányadszor) egy technikailag igényes darabot. Rácz Rita sem érezhette jól magát ott és akkor a szólista-szerepben, viselkedése mesterkéltnek, éneke néha modorosnak hatott. Miközben mindvégig érződött, hogy

értékes hanganyag birtokosa, és egy-egy igényes-szép megoldása zenei érzékenységeről is tanúskodott. A Quartett Escualo (Ács Péter – nagybőgő, Deli Zsolt – harmonika, Kerek István – hegedű, brácsa, Mayer Albert – gitár) hangzása önmagában hangszínelmény a zenekari hangversenyekhez szokott hallgatónak. Az est nagy élményét Wiedemann Bernadett jelentette, aki érezhetően élvezte a számára szokatlan „szerepkört”, kedvvel kirándult olyan zenei tájakra, ahol korábban legfeljebb hallgatóként fordult elő. Élvezte szólamát, együtt lélegzett a kísérettel (olyankor mintha a zenekar is muzsikus-öntudatra ébredve, erőteljesebben formált volna), s igényesen oldotta meg azt a plusz-feladatot is, amit az jelentett, hogy (érthető) magyar szöveggel kellett énekelnie a zeneileg bizony néha másként tagolódó frázisokat. Ha az estet Wiedemann Bernadett (megérdemelt) jutalomjátékának tekintjük – megérte! Meghallgatni is és megrendezni is.

Egy apró megjegyzés még: a szórólap ismertetőjének szövege – úgy stílusosan, mint tartalmilag – hagy némi kívánnivalót...

Duna Szimfonikus Zenekar – január 27*(Kovács Ilona)*

A Duna Szimfonikus Zenekar 2012-es Tavaszi bérletének hangversenyein jelentős helyet foglalnak el a bécsi klasszikus zeneszerzők alkotásai. A sorozat első estjén – Antal Mátyás vezényletével – kizárólag e korszak nagyjainak műveiből állt össze a műsor. Haydn G-dúr szimfóniája (no. 88) és Beethoven Ah, perfido! hangversenyáriája (op. 65) mellett stílusjegyei alapján még a szünet után felcsendülő Schubert 5. (B-dúr) szimfóniája is e korszakhoz tartozónak tekinthető. A nagy klasszikus triászról ezen a koncerten éppen W. A. Mozart hiányzott, pedig e napon emlékezhetünk a salzburgi mester 256. születésnapjára. (A zenekar a komponistának szánt „születésnap ajándékát” két héttel később nyújtotta át a c-moll adagio és fúga (K. 546) előadásával.) Bár a műsorlapon nem szerepelt Mozart neve, szelleme mégis jelen volt: mind a Metastasio szövegére komponált Beethoven-ária, mind pedig a Schubert-szimfónia Mozart letagadhatatlan hatását mutatja a huszonhat éves Beethoven, illetve a mindössze tizenkilenc éves Schubert kompozíciójában.

A bécsi klasszikusok túlsúlya a zenekar repertoárjában szerencsés választásnak tűnik, mivel a helyszín – a Duna Palota nagytermének színpada (a muzikusok számára) és a

közönséget befogadó nézőtér aránya – éppen ideális méretű az ilyesfajta művek megszólaltatásához. A tökéletes helyszín ellenére a nyitó Haydn-szimfónia mégis kissé sápatagra sikeredett. Pedig Haydn e viszonylag sokat játszott kompozíciójában számtalan alkalmat kínál a muzikusoknak, hogy a műveire jellemző derűs humort és életörömöt, a bennük lévő leleményes mesterségbeli tudást megmutathassák. A zeneszerző Eszterháza számára sem fukarkodott ilyen hangulatú művek-tételek komponálásával, ám – kihasználva az ún. párizsi szimfóniák sikerét – a gyakorlatias Haydn különös gonddal dolgozott azon a két szimfónián (a no. 88-ason és no. 89-esen), melyeket az éppen a „fények városába” készülő Johann Tost hegedűművész gondjaira bízva útjára indított. A nyitótételben például rövid, figyelemfelkeltő funkciót betöltő lassú bevezetés után apró, szellemesen elhelyezett élcekkkel, a közönségre kikacsintással, olykor kamarazenei meghittséggel kápráztatja el hallgatóit a zeneszerző. Itt és most azonban elsikkadt a haydni szellemesség. Talán, mert a figyelmet a pontatlan belépések és főleg a hegedűszólam hangzásánál tapasztalható egyenetlenségek foglalták le. A kissé lassúnak tűnő tempó sem kedvezett a haydn-i poénok kibontásának. Az első tételhez képest már sokkal nagyobb kidolgozottságot mutatott a lassú tétel, ahol a variáció elgondolkodó, melankolikus témáját nagy beleéléssel formálta meg az oboa-cselló páros. A legsikerültebbnek a két utolsó tételt találtam: a kor szokása szerint Menuetto-nak nevezett 3. tétel igazi tenyeres-talpas lándherré változott, és a Trió jellegzetes, szintén népi táncot idéző dudabasszusai is kellő súllyal hangzottak el. A zárótételben – habár talán ez is lehetett volna egy árnyalatnyival lendületesebb – meggyőzőbbnek tűnt Antal Mátyás tempóválasztása. Nemcsak a muzikusok, hanem a hallgatóság számára is elegendő idő állt rendelkezésre ahhoz, hogy élvezzék és értelmesszék a zene áradását-történezeit, és az immár pontosabb kivitelezésnek köszönhetően a tétel kínálta örömteli pillanatok.

A szünet előtt elhangzó Beethoven-hangversenyáriát Szakács Ildikó, a 2011. évi Fischer Annie előadó-művészeti ösztöndíj egyik nyertese szólaltatta meg. A három részes hangverseny-ária komoly feladatot ró előadójára: egy recitativo-szerű bevezetés után egy lassú, majd egy gyors szakaszban kell megmutatnia a szerelmese által elhagyott nő lelki fájdalmát. Szakács Ildikó meggyőzően jelenítette meg az ária képzeletbeli hősnőjének gyötrődéseit. Éneklésének technikai kidolgozottsága hű szolgáló leánya

volt a mű eszmei mondanivalójának: csupán eszközként volt rá szükség a muzikális interpretáció egészében. A zenekar elsődrendű kísérőnek bizonyult: a szinte kamarazenei letétben a hangzás áttetsző tisztasága és kifinomultsága biztos alapot adott a szólistának és nagyban hozzájárult sikeréhez.

A hangverseny második felében elhangzó Schubert-szimfóniával a zenekar az est legjobb interpretációját nyújtotta át. Bár itt is előfordultak belépési pontatlanságok, intonációs bizonytalanságok, ezúttal ezek kevésbé vonták el a figyelmet, ugyanis itt – a nyitó szimfóniával ellentétben – megszólalt a zeneszerző hangja. Kit érdekeltek ekkor már az apróbb hibák, hiszen cserébe gazdag dinamikai palettát, feszes tempókat, sodró erejű, lelkes előadást kapott cserébe a hallgató. A hangzásarányok kiegyenlítettek voltak, frissen, energikusan szóltak a szélső tételek, érzelemgazdag volt a lassú, kellően táncos és kecses a harmadik tétel. Külön ki kell emelni a fafúvósok remek teljesítményét, akik az egész este folyamán jó formában játszottak. Az előadás azt is megsejtette, hogy a „még csak”, vagy éppen „már” 5. szimfóniáját jegyző ifjú komponistában benne rejlik az utolsó nagy szimfóniák zeneszerzője is, így szép átkötést adott a hangverseny befejezése a két héttel később esedékes – a következő bérleti hangversenyre tervezett – „nagy C-dúr” szimfónia megszólaltatásához.

Miskolci Szimfonikus Zenekar – január 29.

(Fittler Katalin)

Idén 24. alkalommal került sor a Magyar Zeneművészeti Társaság hagyományosan január utolsó hétvégéjére szervezett rendezvénysorozatára. Öt 20-21. századi mű, közülük kettő premierként, egy pedig budapesti bemutatóként – ezzel a kínálattal invitálta a közönséget záró hangversenyére a Mini-Fesztivál, amelynek immár negyedik éve ad otthont a MüPa Fesztivál Színháza (második éve társrendezője is a sorozatnak a vendéglátó intézmény). Kézenfekvő megoldásként kínálkozott a zenekar-választás, hiszen ily módon lehetőség nyílt annak a műnek, Gyöngyösi Levente II. szimfóniájának fővárosi bemutatójára is, amelynek megírására a Miskolci Szimfonikus Zenekar és Kovács László karmester kérte fel a zeneszerzőt. Érdemes írásban is rögzíteni azt az örömdetes változást, ami az utóbbi időben (évadokban) megfigyelhető: ugrásszerűen megnőtt a megrendelések száma a zenekari műveket

illetően. Komoly anyagi nehézségekkel küszködő zenekaraink többsége módot talál arra, hogy felkérésekkel támogassa a hazai kortárs zene ügyét. Akkor is méltánylandó ez, ha csak kevesen találtak módot arra, hogy az újdonságok megtanulásába fektetett munkát kifizetőden kamatoztassák, a darabok többszöri megszólaltatásával, esetleg repertoáron tartásával. A Miskolci Szimfonikusok jártasak a Tegnap magyar zenéjében, s így kellő alappal rendelkeznek ahhoz, hogy egységes zenei köznyelvet nélkülöző korunk zenéjéből elsősorban a hazai szerzők műveinek avatott előadói legyenek. Mert a bemutató nagy felelősséggel jár: összehasonlítási alap híján, a hallgató az előadást magával a művel azonosítja (tehát, a kompozíció további sorsát is jelentősen befolyásol(hat)ja a premier. Újrahallgatva Durkó Zsolt fiatalkori művét (Epizódok a B-A-C-H témára), immár több évtizedes távlatból a zenehallgatás, pontosabban, a hallott zene felfogásának változására is fel kellett figyelni. Ma követhetőnek érezzük a keletkezése idején bonyolultnak tartott művet, amely a közlés szándékának és erejének köszönhetően megőrizte üdeségét. Leköti a figyelmet, hallgatása során tartalmasan telik az időnk. Míg Durkó műve épp életteliségével hatott, Dubrovay László III. zongoraversenyében éppen azt az idő-játékot élvezhattunk, ami a liszti egytételű zongoraverseny-forma és a szerző egyéni hangvétele között feszül. A Liszt-bicentenárium alkalmából készült műben is érződik a fölényes szakmai tudás és stílusismeret – itt a hallgató gondtalanul átadhatja magát a választékos hangzásnak. A szót a remek fiatal zongorista, Holics László játszotta, érzéssel és értéssel. Nem először találkozott Dubrovay-művel, így értően realizálta az előadót-próbáló részleteket is. Olyan értéssel olvasta a kottát, mint Gyöngyösi szimfóniájában szólamukat a zenekari játékosok. Szokás Gyöngyösit „fiatal” szerzőként elkönyvelni, jóllehet erre sem terjedelmes műjegyzéke nem ad okot, sem pedig a kora, hiszen 36 évével nemcsak Schubertet és Mozartot „élte túl”. A felületesen értékelők mentségére, Gyöngyösi művei gyakran jelennek meg egy vagy több generációval idősebb kortársaiéval együtt, ily módon az adott közegben kétségkívül fiatalnak hat. Új szimfóniája, néhány korábbi művéhez hasonlóan elbizonytalanítja a hallgatót olyan szempontból, hogy meghallgatása után nehéz lenne eldönteni, milyen életkorú szerző műve, s azt is, hogy vajon mikor készült. Közben Gyöngyösi életművében megannyi zenekari mű szerepel, sőt, opera is található, másfél évtizeddel idősebb kollégája, Olsvay

Endre csupán 39 évesen vállalkozott zenekari mű írására. Nem példa nélküli az ilyen oeuvre-építés a zenetörténetben, de ezúttal – a körülmények ismeretében – nyilvánvaló, hogy korábban nem volt kilátása zenekari darab megszólaltatására. Autoanalízisét olvasva, szerzői szándék és a befogadóhoz eljutó hallgatnivaló korántsem fedi egymást. A hangzás alapján, a zenekar és karmestere egyaránt megkedvelte Sugár Miklós Jubileumi gondolatok című héttételes darabját. A viszonylag nagy apparátussal rutinosan bánnik a szerző; ilyen szempontból készséggel elhisszük az ismertetőnek azt az állítását, hogy e mű „az erre az apparátusra írt eddigi zenéjének részbeni összefoglalása”. Mindenesetre, karakterekben gazdag, kontrasztok gazdag változatosságával élő muzsika, változatos, és a maga módján egyszeri-egyedi. Az ilyen daraboknál jut eszembe a kísérlet szó sokfajta értelmezéséből az ideális: amikor a kísérlet „sikerült”, vagyis eredményezett megőrzésre méltót. A hazai kortárs-művek megszólaltatásában (felvételre játszásában) elkötelezett Kovács László megbízható előadásra törekedett, s ez – leszámítva olyan visszatérő problémákat, mint az imitációs szakaszok zötyögése, vagy a vonós-unisonók kiegyenlítetlen-csúnya hangszíne – nagy vonalakban sikerült is. Ami számomra az est nagy pozitívumát jelentette: egyértelműen érezhető volt, hogy a Miskolci Szimfonikusok számára természetes, magától értetődő, hogy 20-21. századi magyar műsort szólaltatnak meg. Voltaképp ez lenne a természetes....

Filharmóniai Társaság Zenekara – 2012. február 5.

(Csengery Kristóf)

Tanulóéveimben el-eljártam az érdekesnek ígérkező koncertek próbáira. Műhelytitkok izgattak: mit mond a karmester a felkészüléskor, hogyan formálódik keze alatt a produkció? Ilyen értelemben a délelőtti work in progress legalább olyan érdekes volt, mint az esti előadás. Idővel ezek az élmények sajnos elmaradoztak. Kritikusként örülök, ha eljutok minden hangversenyre, amelyről írnom kell, de azt már képtelenség volna megoldanom, hogy a próbákon is jelen lehessenek.

Pedig próbákra járni jó. Nemrég anélkül, hogy ezt előre sejtettem volna, mégis belecsöppentem egy próba folyamatába. Farsang az Operában – latin karnevál címmel hirdette meg új műsorát a Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara. A Koncertkalen-

dáriumban a BFTZ a programot február 5-ére, vasárnapra hirdette, délelőtti és esti időpontban. Szeretem a matinékat, különleges a hangulatuk, délelőttre kértem hátjegyet, s mivel a hirdetéshez nem fűzték hozzá az információt, hogy amit hallunk, nem annak rendje-módja szerinti matiné, hanem „beszélgetős” főpróba lesz, kellemesen meglepődtem, mikor a zenekar tagjait színes, hétköznapi ruhákban láttam, karmesterük, Héja Domonkos pedig farmerben és pulóverben, kezében egy üveg ásványvízzel lépett a pulpitusra.

A műsor többé-kevésbé koncertszerűen pergett le, de közvetlen hangú (néha kissé esetleges) konferálásokkal tagolva, s ahogy ez próbán előfordul, akadtak megállások, egy-egy részt ismételtelen eljátszottak. Szépen megtelt az Operaház, az eseményt rokonszenven követte a publikum, ami azt jelzi, okos kezdeményezés ez, szeretik az ilyesmit a zenebarátok. Valóban: fontos, hogy ma a zenekarok minden lehetőséget megragadjanak, amellyel magukhoz vonzhatják a közönséget, nem utolsó sorban arra is gondolván, hogy az új nemzedékeket is be kell csalogatni a koncertterembe. Legyen kinek játszani harminc év múlva is!

Ez a válogatás erre is alkalmasnak bizonyult. Szokatlan, ha az operaműfaj otthonában latin-amerikai karneválhangulatot árasztó szimfonikus opuszok szólalnak meg, de az antológia nagy része megkérdőjelezhetetlen értékeket képviselt – jórészt becses ritkaságok voltak ezek, melyek soha nem hallhatók, ezért is volt izgalmas velük találkozni. Ráadásul nem lehetett nem észrevenni, hogy a Filharmóniai Társaság Zenekara milyen lelkesen mártózik meg a számára szokatlan zenei pezsgőfürdőben. Nagy kedvvel játszották Gershwin Kubai nyitányát: az előadásban megvolt a kellő temperamentum, és nem hiányzott a ritmus ringatózó lazasága, a swing sem (It don't mean a thing / if it ain't got that swing – tanít a helyes stílusértelmezésre Duke Ellington és Ella Fitzgerald régi slágerre). Éltek a színek: harsányan szóltak a rézfúvók, sikoltoztak a fák, csörgött a maracas – egy perc, s már benne jártunk a karneváli forgatagban. Respighi, a hangszerelés nagymestere a Brazil impressziókban nem evilági tónusokkal, lebegéssel és álomszerű hangulattal idézi meg a trópusi éjszaka párját (álmodó klarinétészóló), majd megrémít a különleges kígyókat és pókokat ábrázoló tétel titokzatos hangulatával (magas vonós hangsávok, a fúvósok közbeékelte kiáltásaival – vést jósló figyelmeztetésül még a Dies irae is megszólal), végül dalolni és táncolni hív (friss, vidám zene, sajnos nem eléggé pontos-

san tolmácsolva). Héja Domonkos nemcsak magyarázataival igyekezett a darabokat közelebb hozni a hallgatókhoz, de a ritmus és a dinamika örömet spontán módon megélt, felszabadult muzsikálással is.

Ginastera Estancia (= birtok, ranch, farm) című balettzenéjének négy tétele (A gépek; A búza tánca; A napszámosok; Malambo) egyrészt a közérthető hangú kortárs zenét, másrészt a folklór felé tett lépést képviselte. Zakatolás (remek ütős és fúvós megmozdulásokkal), kecsesség (fuvolaszólo, lágy kürtök, szordinált trombiták), majd a metrum aszimmetriája – kitűnő mű, színes hangszereléssel, mely igazi jutalomjátékként örvendeztette meg a zenekart. Utóbbi szó szerint értendő: kiült a mosoly az arcokra, a temperamentum pedig friss vérként lüktetett a produkció érrendszerében. Milhaud Ökör a háztetőn című alkotása egyfelől zenetörténeti tankönyvpélda a maga bi- és tritonalitásával, s mint ilyen, fanyar disszonanciákat halmoz, másfelől rondószerkezete révén könnyed és szórakoztató. Kitűnő előadásban hallottuk. A Libertango gyűjtőcím alatt megszólalt néhány tételes Piazzolla-szvit viszont a műsor kellemetlen illatú kakukkozásának bizonyult. Kétségtől ez is latin-amerikai zene, de az est többi számával ellentétben talmi portéka: ezen még a Quartett Escualo tangózenekar és a kiváló Wiedemann Bernadett odaadó közreműködése sem segített. Hát még a magyar szövegek: rossz prozódiajukkál ezek csak nyomtatékosították, hogy Piazzolla zenéje akkor is sekélyes giccs, ha Gidon Kremer vagy Daniel Barenboim szegődik szószólójául. Sebj, túlestünk a méltatlan intermezzón, s végül egy könnyű, de kvalitásos záró szám, a mexikói José Pablo Moncayo kompozíciója, a Huapango mosta ki fülünkbe egészséges harsányságával és élénk ritmikájával a nemkívánatos szirupot.

MÁV Szimfonikusok – február 8.

(Csengery Kristóf)

A Zenekar olvasói a lap előző számából tudják, hogy a MÁV Szimfonikusok karmestere a következő évad kezdetétől Csaba Péter lesz. Akárcsak elődje, Takács-Nagy Gábor, ő is hegedűművész. Úgy látszik, a zenekar vonzódik a karmesteri feladatot vállaló vonós muzsikásokhoz, ezt a feltevést látszott megerősíteni az a koncert is, amelyet az együttes kamarazenekara február 8-án a Fesztetics palotában adott. Itt ugyanis Kelemen Barnabás vállalta a dirigens szerepkörét. Pontosabban az első rész két száma, Mozart D-dúr divertimentója (K. 136) és A-dúr hegedűversenye

(K. 219) előadásakor a koncertmesteri pult mögül irányította a MÁV Szimfonikusok nagyobb kamarazenekart vagy kisebb szimfonikus együttest kitevő vonósait, a második részt kitöltő romantikus mű, Csajkovszkij Vonósszerenádja azonban már karmesteri pálcával a kezében, a pulpituson találta. Ez az utóbbi produkció azért is kivételesnek tekinthető, mert legjobb tudomásom szerint ez volt Kelemen Barnabás karmesteri bemutatkozása – ebben a minőségben most először láthatta-hallhatta őt a közönség.

Kelemen nem akármilyen vonós: az egyik legkiemelkedőbb színvonalú magyar hegedűs, aki nemzetközi összehasonlításban is sokakkal állja a versenyt. Ha tehát felbukkan egy együttes élén, a közönség okkal joggal várhatja, hogy a közreműködése által fémjelzett műsort az értékeremtés ambíciója fogja meghatározni. Így volt ez most is: a koncert első pillanatától az utolsóig egyértelműnek tetszett, hogy itt és most a MÁV Szimfonikusok vonósainak nem kevesebbet kell tenniük, mint túlszárnyalni megszokott önmagukat. A D-dúr divertimentót hallgatva a bevezető ütemek után szinte fölkiáltottam magamban: ez hihetetlenül jó! Tömör, zamatosan zengő, dinamikus muzsikálás, erős tartással. Ez volt az első benyomás. Azután kicsit tovább hallgatózva és jobban figyelve némiképp lehűlt a lelkesedés. Nem, ez mégsem olyan jó, de még mindig sokkal jobb, mint amilyent valaha is hallottam a MÁV-zenekar tehetséges, jobb sorsra érdemes, ám változó színvonalon játszó tagjaitól. Kelemen nagyszerűen felpezsdítette a produkciókat, igaz, hamar kiderült, mi ennek az ára – s ezt az árat a koncert minden műsorszámában meg kellett fizetni. A hangzásigény a közös munkának ezen a fokán, úgy látszik, még szükségszerűen a dinamika szinte állandó túlvézelésével jár együtt. Mindhárom számban újra és újra visszatérő érzésem volt a piano-éhség, a sok erősen mezengetett (néha kissé préselt) akkord hallatán a vágy a puhább, halkabb dinamikájú szakaszok után. Ezek olykor megszülettek, de mi tagadás, ilyenkor rendre salakosává vált a hang, és feltűnt a disztonálás is. Más szóval az erős dinamika, a sok forte a közös tanulásnak ebben a szakaszában, úgy látszik, kényszerpálya, amelyre óhatatlanul ráteved zenekar és karmestere, ha azt akarják, hogy szóljon a darab. Hozzátehetem, hogy a bécsi klasszikához amúgy sem illő túl sok fortéval és tömött hangzással szinte karöltve járt a tempók túlpörgetése is: a gyors tételek rendre kissé sietőse sikeredtek, a lassúk nem voltak elég békések – bizonyos nyugtalanság uralkodott el a Mozart-féldő tételein.

Kokas Katalin játszotta az A-dúr hegedűversenyt. Remek produkció volt, rendkívül részletgazdag, igényesen kidolgozott hegedülés, személyes gesztusokkal teli, tiszta és pontos, mégsem gépies. A koncepciót fémjelző lobbanékonyág azonban olykor – nem is ritkán – élessé tette a tónust, kivált a magas fekvésben. A lassú tételben nem született meg a lágyság, a bensőséges hangulat, a „menetelösen” ritmizált finálé alapkaraktérét pedig érezhetően egyfajta vállalt nyereség szellemében értelmezte a művésznő, olyannyira, hogy a nevezetes janicsárzene-epizódba még reccsenő mellézközejek is befértek – az volt a benyomásom, hogy korántsem művészi szándék nélkül alakult így az összhátás. Egy szó mint száz, egy nagyon markáns, a határozott karakterizálás oltárán olykor a hagyományos szépséget is feláldozni kész, némely pillanatában pedig egyenesen naturalisztikus A-dúr hegedűverseny-interpretációt hallottunk. Semmiképpen sem köznapi produkció, mely mindenképpen érdemes a figyelemre.

És Kelemen Barnabás, immár pálcával a kezében? Egy manapság más kontextusban gyakran felbukkanó kifejezéssel élve, manuális technikája jelenleg unortodox vonásokat mutat: nem hagyományosan üti a taktust, inkább karaktereket, dinamikákat, gesztusokat érzékeltet és közvetít – majd az idő megmutatja, mivé alakul, hová fejlődik tovább ez a karmesteri eszköztár. Ami azonban megszólal a nyomában, az máris figyelemreméltó. Csajkovszkij Vonósszerenádja csodálatos remekmű, sokszor hallottam már, de még kevés alkalommal ilyen intenzív előadásban: Kelemen minden karaktert mélyen átél, a mű klasszikus és romantikus vonásai közül a romantikát hangsúlyozva, sok akcentussal, jelentős agogikákkal, erős pátosszal, és a már említett nagy hangzásigénnyel. Délceg volt a nyitótétel, kecses és lendületes a valcer, az Elégia larghettoja szélesen énekelt, a finálébeli Tema russo pedig a tempó ellenállhatatlan sodrása jegyében fogalmazódott meg. Nagy formátumot célzó, erős előadás – ha egészségként kellene jellemezni, azt mondhatnánk, olyan, mint ha valaki a hajdani Marlborói Fesztivál kamarazenekari produkcióinak stílusát akarná 2012-ben, Budapestten újraélmödni. Nem akármilyen ambíció!

Nemzeti Filharmonikusok – február 16.

(Fittler Katalin)

Méltán előzte meg nagy várakozás a különleges programot kínáló estet; Csajkovszkij közkedvelt Hegedűversenyét követően Ra-

vel-operát hallhattunk (A gyermek és a varázslatok). A versenymű szólistájaként Patricia Kopatchinskajában felkészült hegedűst ismerhettünk meg, azonban közreműködésével korántsem jelentett élményt a remekmű. A fiatal hegedűs nemcsak gesztusaiban excentrikus, hanem – ha szabad ezt a fennkölt szót használni – művészetfelfogásában is. Számára a kompozíció nem több és nem más, mint lehetőség valamiféle önérvényesülésre. Versenyművek szólistájaként nem szokás kottából játszani – nos, ő kiteszi a kottát, s honlapjáról vett indoka szerint azért, hogy amíg játszik, „a teljes szabadságot” tapasztalhasa. „Meg akarom kérdezni, mit mond nekem éppen abban a pillanatban” – írta. Nincs okunk a szándékában kételkedni, s abban sem, hogy őszintén gondolta – ám ez a gesztus még szolisztikus mű esetében is több mint veszélyes. Ebből a szemléletből hiányzik a kompozíciónak mint olyannak az a priori elismerése, az csupán mintegy képlékeny-formálható nyersanyagként funkcionál a tudatában. Ily módon aligha lehet tudatos formai építkezést elvárni – élménynek marad a kiszámíthatatlan értelmezések sorjázása. Kopatchinskaja fantasztikus hangszíneket csíhol elő hangszeréből, minden hangról, hangcsoportról, frázisról eszébe jut valami (ami akár stílusidegen is lehet), egy azonban biztos: ritkán hallhatni annyi artikulációt, mint tőle egyetlen darabban. Mindenesetre, megvolt a haszna a szereplésének: kivételesen érzékeny kíséretre inspirálta a zenekart. Irigylésre méltó szólista-szituációba került: Kocsis Zoltán irányításával a nagy létszámú együttes olyan előzékeny figyelemmel gondoskodott számára zenei környezetéről, ami világméreteken is ritkaság. Zenefelfogásával a szólista elérte, hogy a zenekari kíséret minőségileg más legyen, mint a szólamok összessége. Viszont a perfekt hangszeres biztonság néha már-már öncélú virtuskodáshoz vezetett. Kocsisban, aki egyébként is hajlamos szokatlanul gyors tempókat venni, méltó vetélytársra lett, s így néha attól kellett tartani, hogy nem együtt, hanem egymás ellenében vesznek részt a versenyműben (ami így néha e vetélkedés terepévé degradálódott).

A közönség figyelmét kétségkívül lekötötte a szólista, aki populáris műfajok szólistáival vetekedő kötetlenséggel mozgott a színpadon, odafordulva „kommunikált” a kísérőivel, s megannyi mozdulattal vizualizálta azokat az elképzeléseket, amelyeket az adott pillanatban az adott részlet kiváltott belőle. Több-kevesebb pódiumlázal küzdő hangszeresek számára módszertanilag is tanulságos volt a szereplése.

Többet tudhattunk meg a Ravel-opera zenéjéről az előadásból, amelyben számos énekes szólista és a Nemzeti Énekkar működött közre. Sok részlet-szépség kelt hangzó életre, a választékos hangszerezésnek köszönhetően egymást érték a karakterisztikus, gyakran hangfestő fordulatok. A koncertszerű előadásban a legtöbb szólista több szerepet alakított (Megyesi-Schwartz Lúcia például gulyáslegény, fehér cica és mókus volt felváltva, egy lemondás következtében Széll Cecéliának jutott a hercegnő és a bagoly szerepe mellett a tűz és a csalógány igényes szólama is), így hiába a néha már-már extrém öltözet, nem könnyítette meg a hallgató tájékozódását. Ráadásul, nem lévén tere a játéknak (mindössze az épp szereplő énekesek felálltak), még nehezebb volt a fantáziadús mesevilág dimenzióinak az érzékelése. Az interpretáció legnagyobb értékét a hangszínvilágon túl a pregnáns ritmika jelentette. Kocsis hangzó valósággá tette a kottafejekbe rejtett tánc-lejtéseket, zánereket és karaktereket, ily módon mögöttes jelentések analógiájával teremtett atmoszférát. A Nemzeti Énekkar ismét tanúságot tett arról, hogy nagylétszámú együttes is képes leheletfinom hangzások megszólaltatására, s a dirigens irányítására érzékenyen reagálni. A szólista-teljesítmények viszont nemcsak dinamikailag voltak kiegyenlítetlenek. Első találkozásra azonban bárki számára lelkesítő volt a Ravel-opera illetően előadása is.

Budafoki Dohnányi Zenekar – február 18.

(Fittler Katalin)

Változatos, mondhatni vegyes műsort kínált (a műsorváltozás nélkül és azzal együtt egyaránt) az Olasz Intézetben rendezett est, mégis egységesnek hatott. A dirigens Hollerung Gábor inspiráló irányításán túl azzá tette a zenekar megbízható felkészültsége. Ha mégis volt csúcspontja a koncertnek, az a szólistának, Kelemen Barnabásnak köszönhető. Rossini Korinthosz ostroma nyitánya és Mozart c-moll miséje között Sibelius Hegedűversenyét hallhattuk a közreműködésével. Mint a műsorközlőtől megtudtuk, nemcsak Budapesten, de Magyarországon is most játszotta először a finn szerző egyetlen hegedűversenyét. Számos külföldi előadás után tehát számára „magyarországi bemutató” rangja lehetett tehát ennek a koncertnek, s talán ennek is része volt az emelkedett hangulatban. A mű ajánlása az egykori Hubay-növendék Vecsey Ferencnek szól, s érdekességképp megismerhettük a hegedűs-családfának azt az ágát, amely Hubaytól

Kelemen Barnabásig tart. Talán azt sem lett volna érdektelen közzétenni, hogy ugyanennek az ágnak még egy hajtása „érdekelt” a koncerten, a zenekar első hangversenymestere, Vinczai Éva...

Sibelius Hegedűversenyét afféle hegedűs erőpróbaként szokás számontartani, koncerttermi megszólaltatása nagyobb várakozást kelt, mint amekkora érdeklődés kíséri hangfelvételeit. Jó jelen lenni a briliáns hangzás megszületésekor. Kelemen Barnabás remek partnerre talált a karmesterben és a zenekarban, akiket nyilvánvalóan inspirált a kitűnő szólista. A virtuóz prototípusát láthattuk-hallhattuk, aki élvezettel és magabiztosan játssza a hegedűst-próbáló szolamot. Nem ismerve technikai problémákat, ugyanakkor tudatában annak, hogy kivételes teljesítményt produkál, önfeledten muzsikált. A nagyforma építése során minden apró részlet kidolgozottan került a helyére. Ezúttal tételenként csendült fel a taps, s ezért aligha kárhoztatható a közönség. Itt nem a „beletapsolás” esete forgott fenn, hanem egyszerűen arról volt szó, hogy az odaadó figyelem koncentrációját kellett oldani az őszinte köszönetnyilvánítással. A homo ludens mutatkozott meg a ráadásban, ahol a Paganini-ihletésű cadenzát követően csendült fel az Ördög hegedűsének a caprice-a. Arra is szép példa volt ez az előadás, hogy milyen, amikor a szólista olyan kedvvel játszik, mintha ott és akkor döntötte volna el, mit ad elő. Tehát korántsem a jóelőre lefixált program teljesítéséről volt szó. Nem tudni, hányszor tudná ezt az élményt is megadni hallgatóságának a Sibelius-művel – ki kelle-ne próbálni...

A Rossini-nyitány olyan volt, amilyenek abban a bizonyos képzeletbeli nagykönyvben meg va írva. Talán jobb is, hogy nem az eredetileg tervezett Donizetti-nyitánnyal kezdődött a koncert – a Korinthosz ostroma azzal a négyhangos fordulattal kezdődik, amely Mozart-névjegyként a Jupiter-szimfónia zárótételéből közismert, tehát, ha úgy tetszik, „megidézte” a második rész szerzőjét. A c-moll misében szólisták mellett a Budapesti Akadémiai Kórustársaság társult a zenekarhoz.

Zuglói Filharmónia – Szent István Király Szimfonikus Zenekar és Oratóriumkórus – február 19.

(Kovács Ilona)

Bár maratoni hosszúságúra sikeredett a Szimfonikus felfedezések sorozat keretében a Záborszky Kálmán irányította Szent

István Király Szimfonikus Zenekar és Oratóriumkórus hangversenye, kár lett volna bármit is kihagyni az igen igényesen szerkesztett, magyar zeneszerzők műveiből összeállított műsorból. Az ifjú muzsikusokból – javarészt zenei szakközépiskolásokból – álló együttes előadásában az est első felében Erkel Ferenc Hunyadi nyitánya és Dohnányi Ernő Koncertstück (op. 12) kompozíciója, a szünet után pedig Csemiczky Miklós Supra firmam petram misztériumjátéka, végül a Galántai táncok, Kodály Zoltán egyik legismertebb műve hangzott el. A szerzők és művek között legalább annyi párhuzamot fedezhettünk fel, mint amennyi különbözősége, ezért is volt izgalmas egymás mellett meghallgatni e kompozíciókat. A legszembeütőbb közös tulajdonsága valamennyinek, hogy ha különböző mértékben is, de magukban hordozták a múlt, a jelen és a jövő üzenetét. Mindegyikben ott kavargott a múlt, mégis inkább a jövőbe vetett hit és bizakodás szolt ki belőlük.

A jövő ígérete nemcsak átvitt értelemben volt jelen, hanem a tizenhárom éves Devich Gergely személyében a maga hús-vér valójában is. A Dohnányi-mű ifjú szólistája fiatalabbnak néz ki, mint általában kortársai, csellójátékát hallva azonban érzelmileg vitathatatlanul érettebb és érzékenyebb annál, mint amit a vele egyidősekről általában feltételezni lehet. A Devich-dinasztia egyik legifjabb sarja már most komoly eredményeket és versenygyőzelmeket tudhat maga mögött, itthon és külföldön egyaránt. A szünet után Zelinka Tamástól, az est műsorvezetőjétől legfrissebb sikeréről is értesülhetett a nagyrédmű: a most még Antók Zsuzsanna tanítványaként fellépő Gergely a jövő tanévtől már Mező Lászlónál tökéletesítheti tudását, mivel felvételt nyert a Zeneakadémia Kivételes Tehetségek Osztályába. A legjobb kezekben és a legjobb úton van tehát ahhoz, hogy a benne rejlő jövő-ígéretet kiteljesítse. Játékát hallva ugyanis nem kell nagy jóstehetségnek lenni ahhoz, hogy belássuk, ez a fiú nagy ígéret, és – Arany János után szabadon fogalmazva – szép pályát befutó csellóművész lesz belőle, „akárki meglás-sa”. Persze, most még hiába való lenne Dohnányi kivételes szépségű művének előadásában Perényi, Onczay vagy Varga Tamás interpretációjának érzelmi mélységét számon kérni tőle. De a kristálytisza intonáció, a magabiztos játék, a lassú rész bensősége a legszebb reményekre jogosít, a többiekre is maximálisan figyelni tudás pedig kivételes előadói intelligenciá-

ról tanúskodik. Méltán kapta a hangverseny legnagyobb vastapsát, aminek értékét az sem csökkentette, hogy már az Erkel-nyitány megszólaltatását is közel ekkora ovációval ünnepelte a jórészt ismerősökből, rokonokból álló közönség.

A program másik jövő-ígéretét Csemiczky Miklós 2005-ben befejezett basszushangra, vegyeskarra és zenekarra írott oratorikus kompozíciója jelentette, melyet a tihanyi bencés apátság 950. évfordulójára komponált a zeneszerző, éppen a Zuglóiak felkérésére. A cím („erős, meg nem ingó kösziklára”) a híres tihanyi alapítólevélből származik, melyből kihallik a remény: „Tihon supra Bolatin” (a Balaton feletti Tihany) még jó néhány évszázadig fenn fog állni, mindazzal együtt, ami Tihanyhoz köthető. A latin, görög és magyar textusok váltakozásából kirajzolódó librettót Korzenszky Richárd tihanyi perjel állította össze, akinek művészi Balaton-fotóit is megtekinthette a közönség az előadás szünetében. Mintha csak egy összművészeti produkció részesei lettek volna a fényképek: a gyönyörű természetfotók szinte életre keltek a Csemiczky-műben. A hét részre tagolódó kompozíció laza tagolású mise-szerkezetre emlékeztetett, melynek minden tételében nagy szerepet kapott a természetábrázolás. Mindjárt a nyitóütemek a „Bolatin” hullámzását idézték. A hatalmas víztömeg végig meg-megcsillant a mű folyamán, de jelentősek voltak a hangutánzó effektusok is, például madárfüttyhöz hasonló hangok alkalmazásai. Kovács István, a basszus szólista, remekül közvetítette az archaikus magyar nyelven elhangzó szöveget. Igaz, a zeneszerző meglehetősen szerény zenei szerepet adott a szólistának, mivel a szolam inkább recitatív jellegű volt. Ám érthető szövegmondással, élvezetes ízzel adta elő az önmagában száraz szövegeket, például I. András király adományainak felsorolását, az apátsági lét alapjának leltárát. A zenekar és kórus mintaszerű együttműködésében Záborszky Kálmánnak elévülhetetlen érdemei voltak. A magyar történelmi múlt felidézésének ilyesfajta bizakodó, optimista kicsengése manapság különösen fontos.

A koncertet keretező művek közül egyértelműen a Kodály-mű vitte el a pálmát. Míg az Erkel-nyitány eleje kissé messziről indította a mű érzelmi-hangulati felépítését, addig a Galántai táncoknál már az első ütemek is (és persze a folytatás is) teljes pompájukban mutatták – remek hangszerszólókkal fűszerezve – a verbunkos muzsika ezernyi színét, hangulatát.

MÁV Szimfonikus Zenekar – február 22.*(Fittler Katalin)*

A Szőke Tibor mesterbérlet 2. estjén szólis-taként a bolgár Svetlin Roussevet, karmes-terként pedig a magyar és francia szülők gyermekeként született ausztráliai Nicholas Milnt ismerhettük meg. Üde színfoltként ma élő ausztrál szerző, Graeme Koehne da-rabjával kezdődött a műsor. Az Elevator Music könnyen befogadható (tonális, néhol film- ill. rajzfilmzenékre emlékeztető, ritmi-kájában tánc-karaktereket idéző) muzsika, hálás feladatot ad az ütősöknek, s kiválóan alkalmas arra, hogy „megszólítsa” a hallga-tóságot, mintegy közösséggé kovácsolva. Mert az élénk zenére kell figyelni, s a lelkes tetszésnyilvánítás tapsa aktivizáló hatású.

Mendelssohn e-moll hegedűversenye terje-delmes „lírai közjáték” lett. Roussev hegedű-hangja kétségkívül gyönyörű, ám érezhe-tően nem jelentett számára testreszabott fel-adatot a mű megszólaltatása. Nem hatott rá, s így nem is tudta rácsodálkoztatni a közön-séget e kompozíció szépségeire. Az ő játékát figyeltük, nem azt, hogy mit szólaltat meg. Lám, a problémamentesség sem mindig előnyös. Legjobban a tündértánc-fináléban lehetett ezt a kívüllálását érezni, amikor a kecses-könnyed, súlytalan gesztusok helyett mintha gyorsított felvételt hallottunk volna. Ráadásul, a zenekarral való együttmuzsiká-lás sem volt élményszerű. A dirigens (maga is hegedűs) igyekezett mindenben alkal-mazkodni a szólista elképzeléseivel, s meg-valósítani a minél pontosabb együttmuzsi-kálást. Ami, a néha kétségkívül túlhajszolt tempó következtében, érezhetően veszély-be került. A lelkes fogadtatás persze nem maradt el – Roussev mintha érezte volna, hogy nem igazán jogos a tapsvihár, az érté-kes-szép ráadásokkal mutatta meg igazi szó-lista-erényeit. Kiváltképp az Ysaÿe-mű in-terpretációjáért érdemel felsőfokú jelzőket. Talán Nicholas Milton operakarmesteri gya-korlatával is összefügg, hogy láttató zenei megjelenítésre törekszik. Dvořák e-moll szimfóniáját élményszerűre formálta. Nem arra alapozott, hogy a zenekar tudja, a kö-zönség pedig ismeri a darabot, hanem az új megszólaltatásnak kijáró figyelemmel keltet-te hangzó életre a szólásokat. A hangzás „törzsével” foglalkozott a legtöbbit, a szóló-állásokat értékes díszeknek tartva, megfor-málásukat nagyrészt rábízta az előadókra. Ennek a felfogásnak a legnagyobb eredmé-nye az lett, hogy semmi sem silányult in-differens töltőanyaggá, jelentéktelen kísé-rőszövétté. A szólisztikus fődallamokhoz megannyi olyan melodikus fordulatot zár-

kóztatott fel, amelyek máskor elsikkadnak. Gondot fordított a válaszoló, egymást folytató frázisok megformálására, ily módon gyö-nyörködhattunk a vonós-szólások fejelge-tésében. Egészen különleges színeket-tónu-sokat varázsolt elő a brácsaszólamból, az I. hegedű nemcsak dinamikailag differenciál-tan játszott, hanem egy-egy dinamikai szin-ten volt külön hangja a különböző funkciók érzékeltetésére is (másként szolt egy halk dallam, mint egy kommentáló vagy ellen-pontozó fordulat, más volt a „testes” és az „indulatos” forte, stb.). Ezúttal mindig jól kivehetően szolt a bőgőszólalom is. A hang-szerelés finomságainak az érzékeltetése egyúttal segítette a nagyformákon belüli tá-jékozódást is. Külön erénye Milton irányítá-sának, hogy valamiképp sikerül felszabadí-tania a játékosokat; mozdulatai nyomán szólisztikusan és szólamonként rendkívül széles dinamikai skálát jártak be. Kiváltképp a záratok megemlése tűnt hatásosnak. Él-ménnyel gazdagodva távoztunk.

Filharmóniai Társaság Zenekara – február 25*(Csengery Kristóf)*

A német származású karmester, Christoph Eschenbach (1940) mostanában együttmű-ködésben áll az Operaházzal: nem sokkal azután, hogy január 8-án, egyik legkedve-sebb művészpártnerre, a zongoraművész Tzimon Barto közreműködésével Brahms-Schönberg-műsort vezényelt a Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekarának élén, nemrég, február 25-én újra visszatért a zene-karhoz, ezúttal Mozart–Csajkovszkij-prog-rammal. (Hozzátehetjük, hogy aki rákattint a Magyar Állami Operaház honlapjára, meg-lepő módon még a társulat tagjainak névsor-ában is ott olvashatja a világhírű művész nevét.) A koncert a kései művek jegyében zajlott: a Mozart-félidő a Varázsfuvola-nyitány (K. 620, 1791) és a Jupiter-szimfónia (K. 551, 1788) előadását kínálta, a Csajkovszkij-mű-sorrészben pedig az 5. szimfóniát hallottuk (op. 64, 1888). Frappáns párosítás, kivált, ha arra gondolunk, milyen rajongó odaadással csodálta Mozart életművét Csajkovszkij.

Kritikus, ne a külsőségekre figyelj, hanem csakis arra, ami megszólal – tanultam haj-dan, pályakezdőként a szakma egyik arany-szabályát. Aztán persze az ember a napi munka gyakorlatában azt látja, hogy mégis-csak indokolt figyelni a külsőségekre (is), mert az emberi lényegről tudósítanak, az emberi lényeg pedig sokat elárul a művészi alkatról. Christoph Eschenbach magas gallé-

rú, állig begombolt kabátban vezényel, a pó-diumra mosolytalanul lép, a pulpituson csu-pán fejét hajtja meg kissé, törzsét nem, a köhögő közönséget pedig ingerült mozdu-lattal utasítja rendre a Varázsfuvola-nyitány-ban. Méltósággal kommunikáló, fegyelme-zett és fegyelmet követelő, szigorú, zárkó-zott személyiség. És bizony: zenélése is ilyen! A Varázsfuvola-nyitány lassú beveze-tése számára kedvezett ez az alkat, a gyors főrészben azonban nem uralkodott el a mozgás, a színek és a hangsúlyok öröme (magyarul: az életöröm), a mű inkább kifin-omult, intellektuális, némiképp tartózkodó arcát mutatta. A C-dúr szimfónia nyitó Alleg-ro vivacéja ja részletgazdagságával örven-deztetett meg, az F-dúr Andante cantabile hallgatásakor pedig, aligha véletlenül, nem a szelíd és puha con sordini indítás derűs bé-kéje ragadta meg a hallgatót, inkább a 20. ütem tájkán a hirtelen moll elborulás sú-lyos szinkópás gesztusainak gyászhangja és a hozzá csatlakozó sforzato-pianók intenzi-tása. A Menuetto feliratú harmadik tétel tánc-karaktere ezúttal valahol a menüett és a Ländler határvidékén formálódott meg, ke-csesen, de ismét kissé távolságtartón és sze-mélytelenül. Nagyon tetszett viszont a trió-szakasz erős belső dinamikai kontrasztja. A finálé sodró lendülettel, élénk temperamen-tummal, de sajnos nem eléggé pontos mu-zsikálással zárta a művet, melyből szinte mindvégig hiányoltam az igazán fénylő vo-nóshangzás jupiteri derűjét.

Azt persze aligha állíthatnánk, hogy gyenge lett volna ez a két Mozart-tolmácsolás, csak talán nem sugárzott a produkcióból az igazi hármastalálkozás öröme: mű, zenekar és karmester tökéletes, termékeny összhangja. Nos, ha ez nem született is meg az első rész-ben – megszületett a másodikban. Az 5. szimfónia az első ütemtől az utolsóig a jelen-tőség, a tartalmas, fajsúlyos gesztusok jegyében szolt hozzánk, mindvégig jelenvalónak érezhettük benne Csajkovszkij magányosan szenvedő és fájdalmas, érzelm- és indulat-gazdag személyiségét. A nyitótétel vezénylé-sekor Eschenbach úgy merült el a részletek-ben, hogy ezzel szemernyit sem csökkentet-te az Egész, a folyamatiránti érdeklődésünket: puhaság, líra, melankólia, mélyen átélt gesztusok, finoman kikevert kürt- és csellószi-nek, lágyan éneklő hegedűk – ezek adták a nyitó Andante – Allegro con anima legszebb pillanatait. Az Andante cantabile nagy hang-zásigénnyel és jelentős pátosszal indult, az-tán szépen formált kürtszóló tette élénk a tétel névjegyet. Kec, báj, játékoság és melan-kólia elegye jellemezte Eschenbach és a Filharmóniai Társaság érzékeltetően egyre ih-

letettebb és felszabadultabb együttműködésében a Valse ütemeit, majd a délceg, büszke tartás, az indulókarakter nemes pompája, s egyúttal a menetelő ritmus szenvedélye és sodra a finálét. Emlékezetes, szép előadás, amely a „csak jó” első rész után katartikus másodikat hozott. Nemrég, amikor a Rafael Frühbeck de Burgos helyett fellépő Pinchas Steinberg vezényelte az együttest, a meghirdetett műsor második részében hallottuk Csajkovszkij 4. szimfóniáját, s annak szláv folklór-ihletésű, pengetett scherzóját remek előadásban – most ugyanez, hasonlóan szép kivitelezésben, a ráadás funkcióját töltötte be.

Óbudai Danubia Zenekar – február 28.

(Fittler Katalin)

Ismét a Bartók Béla Nemzeti Hangversenyteremben köszönthettük – a rendező Stúdió Liszt Kft. felkérésének köszönhetően – az ifjúsági zenekarból „kinőtt”, tagságát illetően sokat változott zenekart. A GrandDuo hangverseny műsora csemegének ígérkezett, Csajkovszkij két méltán közkedvelt versenyművével. A D-dúr hegedűverseny szolista Szabadi Vilmos volt, a b-moll zongoraversenyé Hegedűs Endre. Héja Domonkos vezényelt.

Jólesően nyugtáztam, hogy nemcsak teltházat vonzott a program, hanem a diákok részéről is jelentős volt érdeklődés volt tapasztalható. Tény, hogy a kamaramuzsikusként méltán elismert Szabadi Vilmost ritkán hallhatjuk zenekari kísérettel – pedig szólísta-alkata kétségkívül indokoltá tenné, hogy gyakran fellépjen versenyművekkel. Hegedűhangja már szépségével is elvarázsolja hallgatóit, s külön élmény a művész és hangszer összeforrottsága. Lebilincselő az a mód, ahogyan karakterizál, formál, mintha magától értetődően így és csak így lehetne megszólaltatni a művet. Ez a természetesség ugyanakkor semmiféle sztereotípiát nem tartalmaz – a szólísta konkrét elképzelése van a műről, s bizonyosra vehető, hogy a kompozíció többszöri eljátszása során ugyanez a lényeg jut kifejezésre – míg az adott atmoszféra mentesíti a mechanikuságtól. Szabadi játéka elegáns, s a jelenlét súlya szavatolja, hogy sohasem válik felszínessé. Szólamában mindennek megvan a funkciója, a hangzás egészében betöltött helye szerint emelkedik ki jelentőségével, súlyával, vagy épp gyönyörködtető súlytalanságával. Jó lehet ilyen szólístaival játszani, aki az elmélyült muzsikálás közben is állandó kapcsolatot tart a karmesterrel (s azáltal a zenekarral). A versenymű három tétele: há-

rom világ, s mindhárom rendkívül szuggesztíven került megjelenítésre.

Hegedűs Endre zongorázásában ezúttal a perfekciót megcélzó kontrolláltságot emel-ném ki. Érződik annak a gyakorlatnak az eredménye, hogy koncertjeit gyakran örökíti meg hangfelvétel (s nincs bosszantóbb apróság, mint amikor a sokadszori meghallgatáskor előre lehet tudni, hol következnek a melléütesek). A hazai zeneoktatás dicséretén túl hangot kell adni annak az ismét bebizonyosodott ténynek, hogy tehetségekben dúskáló zenei nagyhatalom vagyunk, a zenei élet minden problémájától függetlenül. Ilyenkor döbbenünk rá, mennyire nincsenek kihasználva a személyi adottságok.

Egykori alapító karmesterével ritkán lép fel a zenekar, ebből adódóan inkább a rendszeres vendégkarmesterrel kiépíthető kapcsolat volt a meghatározó. Az utóbbi években kényszerűségből elszokott a zenekar az ilyesfajta erőpróbáktól, viszont időközben megtanult nagyon gazdaságosan bánni az erőivel. Sajnos, ez azzal jár, hogy vannak jelzés-értékű gesztusaik, s időnként a hangzásra is rányomja bélyegét, amikor mérsékelt odaadással játszanak (romantikus műsornál számonkérhető az ilyesmi, főként, amikor inspiráló szólístaival muzsikálhatnak). Az összeszokott-precíz vonóskar szívesen elnagyolja a nem tematikus, átvezető szakaszokat, ami azt eredményezi, hogy egy-egy hatásos tetőpont kellő előkészítés nélkül szólal meg (kétségkívül hatásosan). A fúvósok tematikus anyaga mindig megformált, dinamikailag kontrollált. Héja Domonkos irányításával mindig van idő/lehetőség a formai kontúrok kimunkálására, az indulások magukban rejtik a folytatáshoz szükséges energiát. Talán csak a hegedűk halk indulása nélkülözte azt az energiát, ami eleve sejtette volna egy-egy zenei gondolat kiterjedését, érvényét.

A Hegedűversenyt követően eszményien szép Bach lassútételt adott ráadásnak Szabadi (BWV 1001, Adagio) – jellemző, hogy a közönség csak lassanként vette tudomásul, hogy szünet következik. Hegedűs Endre Csajkovszkij Dumkájával köszönte meg a tetszésnyilvánítást – majd a közösen előadott Melódiával búcsúztak a hallgatóságtól. Ezen az estén nem vált küzdőtérre a ruhatár...

Savaria Szimfonikus Zenekar – február 29

(Csengery Kristóf)

Nem először rendezi meg a Művészetek Palotája misszióértékű hangversenysorozatát, a Szimfonikus felfedezéseket. A koncepció most is világos: kortárs magyar zene – lehe-

tőleg ősbemutatóval – és ritkaságok a magyar és/vagy nemzetközi repertoárból. Ennek a kettős követelménynek a teljes (négy koncertből álló) idei sorozat valamennyi estje közül a február 29-én lezajlott második hangverseny műsora felelt meg leginkább. Ezen ugyanis a szombathelyi Savaria Szimfonikus Zenekar nem is egy, hanem mindjárt két kortárs magyar művet adott elő – igaz, „csak” az egyik, Tóth Péter zenekarra és mezzoszopránra fogalmazott Petrarca-megzenésítése volt ősbemutató, a másik produkció egy „rég”, 1994-es keltezésű opuszt elevenített fel, Kocsár Miklós Gordonkaversenyét. Két mai magyar művet is előadni egy olyan hangversenyen, amely egyébiránt nem par excellence kortárs zenei sorozat részeként zajlik: nem kis bátorság kell ehhez! S hogy a második rész is mindenestől a felfedezés jegyében teljék, a szünet után Kocsár Balázs vezényletével Sibelius Magyarországon ritkán hallható 5. szimfóniája hangzott fel.

A lényeggel kezdem: kitűnő koncertet hallott a közönség. Tartalmas művek, felkészült muzsikuskok, szuggesztív, hiteles előadások. Tóth Péter Canzoniere című, mintegy tízperces zenekari daláról maga a szerző vallja, hogy műfajában átmenet az opera és a szimfónia között. Valóban: a dús hangszerelésű partitúra megszólalásmódja, dinamikája, harmónia- és színvilága a múlt századforduló olasz operarepertoárjának nyíltságát és emocionális fűtöttségét idézi meg. Hogy a hangvételben felfedezhető az olaszos jegyek, kétszeresen is érthető: indokolja ezt a Petrarca-szöveg éppúgy, mint az a körülmény, hogy a komponista az énekszólómat az ősbemutatón is közreműködő Francesca Provvisionato hangkarakterére képzelte el. Az énekesnő szép hangon, tisztán intonálva, kulturáltan, a zenével érzelmileg és intellektuálisan egyaránt azonosulva tolmácsolta szólómat. A mű záró szakaszában az angyalok kórusát gyermekkar jeleníti meg: a Kodály Zoltán Ének-zenei Általános Iskola Leánykara (Karigazgató Uherezky Eszter) gondosan felkészítve énekelt – a lányokat a zenekari szólómatok közé ültették, ezzel is elősegítve a vokális és hangszeres szólómatok ideális keveredését.

Aki Kocsár Miklós Gordonkaversenyével a mű keletkezési körülményeiről nem tudva ismerkedik, gyanútlanul gondolhatja: milyen súlyos, milyen sötét hangvételű, töprengő-tépelődő mű ez a négytételű, lassú–gyors–lassú–gyors szerkezetű concerto. De hát hogy is ne volna az, hiszen a zeneszerző a darabot Antall József halála után írta, s az ő emlékének ajánlotta. (A cselló, úgy látszik, a

maga mély tónusával és humánus karakterével önként ajánlkozik a magyar zeneszerzők számára a gyász bensőséges hangszerűl: évtizedekkel ezelőtt Soproni József édesanyjára emlékezve komponálta 1. gordonkaversenyét.) Kocsár műve, akárcsak Tóth Péteré, a hagyományos hangrendszerhez való visz-szatérés jegyében fogant, de hangzásvilága 1994-ben még érdekesebb, disszonásabb, mint a fiatalabb kolléga munkája 2012-ben, s ha a stílus forrásvidékét keressük, az ottani olaszos hatás helyett itt a bartóki idióma ösztönzésére kell felfigyelnünk. Feltűnő volt már első meghallgatásra is a zene motivikus koherenciája és a cselló szólamának mindvégig emberi beszédet idéző ritmizálása, gesztikája. E tulajdonságokat egy minden tekintetben példamutató igényességű előadás segítette felszínre: Rohmann Ditta, a fiatal

magyar csellistageneráció kortárs zene iránt kezdettől elkötelezett tagja ragyogóan megtanulta és anyanyelvi természetességgel, érzelem- és indulatgazdagon játszott a nehéz szólamát, a zeneszerző fia, Kocsár Balázs pedig a tőle megszokott takarékos manuális eszköztárral, de teljes azonosulással vezényelte a Gordonkaversenyt.

Sibelius nem könnyű szerző: nálunk nem ismerik, nem szeretik, műveinek előadásába éppenséggel bele is lehet bukni, mert könnyen megtörténhet, hogy a kompozíciók sajátos világát nem sikerül érdekessé, vonzóvá tenni a dallamosabb, kitárulkozóbb zenékhez szokott magyar közönség számára. Kocsár Balázs a Savaria Szimfonikus Zenekar élén a második részben rendkívül vonzó, emlékezetes részletekben gazdag 5. szimfóniát vezényelt. Felfigyelhettünk a

sibeliusi „másságra”: a zene északias, zord, zárkózott szépségére, arra a kompozíciós felfogásra, amely apró motivikus elemekből, szinte egy késő romantikus minimalizmus szellemében, sok ismétléssel hajlamos nagyobb felületeket kialakítani. És felfigyelhettünk arra a miénktől eltérő esztétikára, amely mást tekint dallamnak, mint Európa délebbi vidékeinek szerzői. A három tétel vonzón, szuggesztívan hatott, felemelően hatásos végkifejlettel, s az élmény megte-metésében egyformán jelentős szerepet játszott a tökéletes szakmaisággal, lényegre törően, minden sallangtól mentesen vezénylő karmester és partnere, a Savaria Szimfonikus Zenekar, amely, akár a koncert többi számában, ezúttal is tudása legjavát igyekezett nyújtani, érezhető kedvvel és odaadással muzsikálva.

CD-kritika

200 éves a Pannon Filharmonikusok

1811. december 9-én hangzott el alapító karmestere, Lickl György vezényletével Pécsen a Zeneművész Társaság első hangversenye. A pécsi zenekari muzsikálás történetében a következő fontos mérföldkő 1984, amikor önálló művészeti intézményként alakult meg a Pécsi Szimfonikus Zenekar. A közelmúltban besűrűsödtek az események, gyakran váltották egymást az együttes vezető karmesterei. A város zenei életének nagy lendületet adott, hogy 2010-ben Pécs Európa kulturális fővárosa lett, s az utóbbi évek törekvéseinek eredményességét a Kodály Központ elkészülte jelzi. Természetes tehát, hogy a bicentenárium alkalmából korongon is megőrkítésre kerültek pécsi koncertek emlékezetes pillanatai. A kiadványnak – finoman szólva – nincs gazdája, nem tudni, ki válogatott a koncertfelvételek kétségkívül gazdag választékából. A kísérszöveg a 2010. január 2-ai és 2011. december 9-e közötti időszakból ígéri a válogatást, ám a 13 műsorszám között akad kakukktójás is (amennyiben pontosan tüntették fel a dátumot): Puccini Messa di Gloriájának 2007-ben rögzített felvételéből szereplő Kyrie-tétel. Ezenkívül még két részlet származik a Pécsi Bazilikából (azok a Kodály Központ megnyitása utáni időből), a többi helyszíne a Kodály Központ (egy részlet a nyitókoncertből való). Eddig rendszerezhetőek a tények, a továbbiakban

csak nagy vonalakban körvonalazhatóak a szándékok. Nyilvánvaló a sokszínűsége, változatosságra való törekvés; a karmesterek közül csak a jelenlegi vezető karmester, Bogányi Tibor és Wass András szerepel kétszer, a zeneszerzők közül pedig csupán Brahms. Ettől kezdve random-rendszer uralkodik, más szóval: korántsem végighallgatásra szánták a korongot, amelynek terjedelmét alaposan kihasználták. A hallgatnivaló összideje csaknem 79 perc, s a zárótételek végén felcsattanó tetszésnyilvánítást is csak jelzésértékűen szerepeltették, a taps szinte azonnal kezd elúszni.

Az új pécsi koncertterem akusztikáját csak dicséret illeti, amikor emlegetik az előadók vagy a hallgatók – a felvétel tanúsága szerint „szigorú és igazságos”, jót és rosszat, szándékot és véletlent egyaránt plasztikusan visszaad. Végighallgatva a műsort, korántsem nevezhető „best of” összeállításnak, ami abból a szempontból rendkívül tanulságos, hogy visszahallgatva szembesíti a játékosokat a tényleges hangzással. Örömet kétségkívül azoknak a hallgatóknak okoz, akik jelen voltak e rendezvényeken, az ő számukra a részletek az egykori koncerttermi atmoszférát is felidéznek. Ők tehát a „szívükkel hallgatják” a nosztalgiaműsort, boldogan.

Aki nem volt jelen a felidézett esteken, csupán budapesti szereplései alapján ismeri a zenekart, nem rejtheti véka alá a csalódását. Látvány nélkül, pusztán a tényleges hangzásra hagyatkozva, igencsak sok kifogásol-

nivalót talál. Ehhez kétségkívül hozzájárul az a fokozódó rossz érzés, amit a részletek egymásra következése idéz elő. Túl „közel vannak” a részletek, hacsak valaki nem veszi a fáradságot, hogy trackenként megszakítsa a folyamatot. Ráadásul, érzelmileg hangulatilag sem illeszkednek jólesően a részletek, ha megszakítva hallgatnánk, akkor is kioltják egymás hatását. Lehet-e teljes értékűen figyelni Lickl János György Offer-tóriumára Csajkovszkij IV. szimfóniájának fináléja után?

Hathat-e Puccini Messa di Gloriájának Kyriéje Bartók II. hegedűversenyének fináléját követően? S hogy kerül e Kyrie után a gyakran ráadásszámmá degradált VI. magyar tánc, Brahms egyébként kétségkívül hatásos darabja? A folytatás: Wagner remekének közkedvelt részlete, a walkürok lovaglása, majd befejezésül Fekete-Kovács Kornél műve, a „Händel with Care”. Tudom, olcsó dolog műsor összeállítással, sorrenddel kötözködni, de aki végighallgatja a korongot, megéri az indulatosságot.

Több-kevesebb érzékeny-szép szegmens, több bizonytalan indítás, kiszámíthatatlan kontúrok – olyan mozzanatok váltak kirívóvá, amelyeken a hangverseny látogató figyelme készséggel átsiklik. A hangfelvételt óhatatlanul is másként hallgatjuk – ezt hagyta figyelmen kívül a műsor összeállítója. Talán éppen azért, mert nem tudott elvonatkoztatni hangzó emlékképeitől. S nyilvánvaló: minél több elemből akarta felépíteni ezt a kis akusztikus emlékművet – ami személyes töltéssel minden bizonnyal szerethető.

Fittler Katalin

Hubay-iskola

Szigeti József

(1892. szeptember 5. Budapest – 1973. február 20. Luzern)

A Zeneműkiadó Kodály Zoltán bevezetőjével jelentette meg 1965-ben Szigeti József „Beszélő húrok” című önéletrajzi írását. A könyv a „Zwischen den Saiten” címmel megjelent német kiadás magyar fordítása. Szigeti visszaemlékezéseit először 1947-ben adták ki az Egyesült Államokban, „With Strings Attached” címmel. Flesch Károly hegedűművész értékelése szerint Szigeti valódi jelentősége a kortárs zene iránti fogékonyságában, és a koncertek programjának haladó szellemű átalakításában mutatkozik meg, és nem pusztán a hegedülés terén. Ebből a szempontból a XIX. század nagy muzsikusaival, Joachimmal hasonlítja össze. Hogy Szigeti milyen fontos helyet foglal el a hegedűjáték történetében, ezt Margaret Campbell „Nagy hegedűsök” (The Great Violinists, 1980) című könyve is alátámasztja, amelyben a szerző – „A tudós virtuóz” címmel – külön fejezetet szentel neki. Szigeti pályafutásának ismertetésekor erre az írásra is kitérünk majd.

Miután az Egyesült Államokban ismertté vált Szigeti József „Beszélő húrok” című könyve, a „The Strad” című zenei folyóirat 1951. áprilisi száma közölt róla könyvismertetést. Az egyik olvasó azt rója fel a könyv hibájaként, hogy a szerző nem szeret beszélni önmagáról, mivel „jobban érdeklik embertársai, és a muzsika”. A cikk arra is felhívja a figyelmet, hogy Szigeti milyen sokat tett a kortárs zene ügyének előmozdításáért, megemlítve, hogy a kortárs zeneszerzők műveinek bemutatása terén valószínűleg ő tartja a rekordot.

Szigeti József Budapesten született, 1892. szeptember 5-én. (Mivel később Hubay leg híresebb három növendéke között tartották számon, itt jegyezzük meg, hogy Geyer Stefinél négy évvel volt fiatalabb, Vecsey Ferencnél pedig fél évvel idősebb.) Édesanyja röviddel születése után meghalt, ezért hol Budapesten, hol nagyszüleinél, a Kárpátokban lévő Máramaroszigeten nevelkedett (innen ered a Szigeti-név, eredetileg Singer Józsefnek hívták; a trianoni döntést követően elcsatolt kisváros román neve Sighetul Marmatiiei). Az édesapa két gyermekével Budapesten lakott, ahol egy kávéházi zenekar vezetője volt, miközben tanítást is vállalt. Jóska Bernát nevű nagybátyjánál, Máramaroszigeten kezdett hegedűt tanulni. A családban többen is muzsikáltak, de a leggyakrabban Dezsőt, édesapja fiatalabb testvérét emlegették, aki korábban Hubaynál tanult, és akkor már a párizsi Colonne-

zenekarban hegedült. Szigeti Dezső később hosszú ideig játszott a New York-i Metropolitan Opera zenekarában.

Szigeti életrajzi visszaemlékezéseiből tudjuk, hogy édesapja először egy „másodosztályú konzervatóriumba” adta be Budapesten, ahol egy igen barátságos, de oktatóként „reménytelenül tehetségtelen” operaházi hegedűs tanította. A rendszeres munka ennek ellenére igen eredményesnek bizonyult. Amikor elvitték a zeneakadémiai felvételi vizsgára, hogy ott majd a hegedű-előkészítő osztályban folytassa tanulmányait, a család legnagyobb meglepetésére Hubay Jenő – mellőzve a szokásos előkészítő tanulmányokat –, úgy döntött, hogy a saját osztályába veszi fel. Miközben Hubay vezetésével gyorsan haladt, az iskolai szerepléseken kívül – mint afféle csodagyerek –, befolyásos zenepártolók meghívásának is eleget tett. Ilyenkor majd elsüllyedt szégyenében, amikor kék galléros, fehér matrózbólúban, és fényes, fekete lakkcipőben kellett végigmennie az utcán, a járókelők gúnyos pillantásaitól kísérve.

Első budapesti fellépését – Viotti a-moll hegedűversenyét játszotta – nem követték olyan szenzációs híradások, amelyek a többi csodagyerek fellépéseivel kapcsolatban általában napvilágot láttak. Amint Szigeti írja: „akkoriban – és még utána jó ideig – Budapest volt a nagy tehetségek kincsesbányája, ahol egymást követték a „szivarjaikat rágó, és vastag, szörmebéleses kabátjaik-

ban parádézó impresszáriók... Homályosan emlékszem még a legendás Dunkl Norbertre és Grósz Sándorra, Kubelik, és az akkor feltűnt kis Vecsey impresszárióira, akik mindketten szívesen fényképeztették le magukat „védenceikkel” együtt. Többnyire a kép háttérében helyezkedtek el, és látszólag teljes odaadással merültek el „csodagyerekek”, vagy a hosszú fűrtű virtuóz művészetében, ezzel is érzékeltetve kívánván, hogy akárcsak a hipnotizőröknek, nekik is fontos szerepük van a hírességek szinte természetfeletti, szédületes képességeinek megteremtésében, akiknek érdekében a dobot verik”. (Szigeti: Beszélő húrok, 33. l.)

Hubayra így emlékezik: „Nemcsak nagy tudású, hanem kitűnő muzsikusi is volt. Joachim hatása alatt egy híressé vált kvartettet alapított, és olyan kiváló mesterekkel működött együtt, mint Brahms és más hozzá hasonlók. Sajnos gyakran tapasztaljuk, hogy hosszú idő elteltével, a régi eseményeket felidézõ emlékek sokkal fakóbbak, mint amilyenek ezek az események a maguk idejében voltak. De alapjában véve, a mi tanulásunk körülményei nem is annyira Hubay bűnéül róhatóak fel, mint inkább a saját magunk – a csodagyerekek –, és elsősorban a szüleink bűnéül, akik felette türelmetlenül várták tanulmányaink befejezését. Ily módon a tanulásra szánt évek megrövidültek, és tanrendünk nagymértékben összeszűkült”. Szigeti berlini bemutatkozására tizenhárom éves korában, 1905-ben került sor. Az olcsóbb terembérlet miatt a hangversenyt délelőtt tartották a kicsiny Bechstein Hallban. A hangversenyről, a figyelemre méltó program ellenére – Bach „Chaconne”-ját, Ernst fisz-moll hegedűversenyét és Paganini „Boszorkánytánc” című művét játszotta – a Berliner Tageblatt december 10-i számában közölt fénykép mellett, méltatásként mindössze ennyi jelent meg: „Szigeti József, a csodagyerek”.

A tizenhárom éves fiú a következő néhány hónapot egy kis magyar üdülőhely nyári színházának ripacs-társulatánál töltötte, ahol a felvonások szünetében szólóban is fellépett. A darab zenéjét, amelyben közreműködött, a zongorista-karmester hangszerelte át a kis létszámú zenekarra. Bár ez az élmény nem sokban járult hozzá Szigeti ze-

nei fejlődéséhez, arra viszont megtanította, milyen az élet valójában.

De kapott még ennél különösebb felkérést is. Ez egy több hónapra szóló szerződés volt a Frankfurt am Main-i „Albert Schumann cirkusz és varieté”-vel, amit édesapja azzal a feltétellel fogadott el, hogy fia a műsorban álnéven szerepel. Szigeti „Szulagi” néven debütált, és az akrobaták cirkuszi mutatványai, egy kutyaaidomító szám, és Abbie Mitchell néger énekesnő „Tennessee Students” elnevezésű csoportjának produkciója között lépett fel, amelyben „fiatal négerek táncoltak, bendzsón játszottak és spirituálékat énekeltek.”

Amint életrajzi visszaemlékezéseiben írja: memoárjaiban Abbie Mitchell többször is említi a fiatal Szulagi „rendkívüli komolyságát”. Maga és társulata mindig jelen volt Szulagi fellépésein. Miközben a fiú játszott, „földöntúli tisztelettel” és a közelebbi ismeretség reményében álltak a kulisszák mögött (Szigeti „produkciója” a Mendelssohn-hegedűverseny volt), és figyelték a sohasem mosolygó fiút, akinek nevét képtelenek voltak kiejteni. „Emlékszem, a kulisszák mögött állt, és gyermeki, de komoly, feszült arc-kifejezésével figyelte a Tennessee Students fellépését. Arca csak hegedülés közben derült fel, ilyenkor egész lénye megváltozott. Szerettem volna elbeszélgetni vele – oly ma-

gányosnak látszott –, de erre sohasem került sor. Felléptekor apja állandóan a színpalak mögött állt, és szüntelenül őrizte, mint tyúkanyó a csibéit”. (Szigeti i. m. 47. l.)

A fiatalember első, emlékezetes hangverseny-élményei is erre az időszakra esnek: ekkor hallja Ysaÿe, Kreisler és Mischa Elman játékát.

1906 telén került sor első londoni fellépésére a Bechstein Hall-ban (ma Wigmore Hall). A kissé szokatlan módon lebonyolított hangversenyen, amely vidéki fellépéseinek útját volt hivatott egyengetni, a meglehetősen egyéni módon értelmezett, kettős menedzselés következtében – az előadásokat egy hajdani zenekritikus és egy színélőadásokat támogató menedzser szervezte – felváltva adta elő Ernst és Mendelssohn versenyműveit zenekari kísérettel, valamint néhány virtuóz- és szalondarabot zongorakísérettel. Szomorúan emlékszik vissza, mennyire feszengett, amikor utasították, vegyen fel ezüstösen csillogó matrózbőlűt és rövid nadrágot, aminek következtében később a lábát borotváztatnia kellett.

A program mindenesetre olyan sikeres lett, hogy beutazta vele az országot, és a nyári időszakban olyan kedvelt tengerparti üdülőhelyeken lépett fel, mint Bournemouth, Eastbourne és Brighton. A koncerteket a National Sunday League támogatta, hogy azok legalább némi derűt vigyenek a sívár, viktoriánus vasárnapok borús hangulatába. Bár a műsor látszólag kifejezetten vallásos témájú művekből állt, amikor csak lehetett, félig vallásos jellegű műveket is beiktattak. Szigeti emlékirataiban felidézi az Üdvhad-sereg és más vallási szervezetek dühödt felvonulását, amelyek így próbálták megakadályozni ezeket a vasárnapi előadásokat. Egy alkalommal, tiltakozásul, az Üdvhad-sereg rezesbandával csapott fülhasogató zenebonát odakint, miközben odabent Szigeti a Wieniawski-hegedűverseny érzéki báját próbálta kidomborítani.

Amikor Szigeti tizennégy esztendőssé lett, Hubay elküldte Berlinbe egykori mesteréhez, Joachimhoz, hogy hallgassa meg. A Beethoven-hegedűversenyt játszotta, amit Joachim kotta nélkül kísért zongorán, majd pedig egy Paganini-darabot. Közben a mester egyre gyakrabban szakította félbe kérdéseivel, mert kíváncsi volt, vajon az utánozó gyermeki ösztön működik-e nála, vagy pedig a saját zenei elképzelését igyekszik megvalósítani. Sikerült is felkeltenie az akkor már köszvényben szenvedő Joachim érdeklődését, aki javasolta, maradjon Berlinben, és nála fejezze be repertoárjának bővítését. Megpendítette, hogy pártfogót is

tudna találni számára, és a gazdag bankár és amatőr csellista, Franz von Mendelssohn nevét említette. Szigetit és édesapját még a Hochschule-ban tartott tanórájára is meghívta. Az idős ember a terem közepén, egy kis emelvényen ülve figyelt és bírált, de a hegedűt még a kezébe sem vette. Édesapja ekkor megértette, hogy az idős muzsikussal, köszvénytől eltorzult ujjaival, már nem lenne képes ösztönözni a becsvágyó fiatalember játékát. De a fiatal Szigeti is megérezte, hogy az a bizonyos emelvény egyben a hiányzó kapcsolat jelképe tanár és növendék között. Ezért udvariasan elhárította Joachim ajánlatát, nemcsak a negatív tapasztalat, hanem a Hubay iránt érzett lojalitás miatt is, hiszen neki már korábban megígérte, hogy a nyáron nála tanul Ostende-ben (Szigeti i. m. 51. l.). Joachim a következő év augusztusában hunyt el, hetvenhat éves korában.

A fiatal Szigeti 1906-ban érkezett Angliába, ahol hamarosan megismerkedett egy Surreyben élő, gazdag, zenekedvelő pártfogóval, akinek családja befogadta a tizennégy éves fiút a következő hat évre. Ezt Vecsey Ferenc édesapja, Vecsey Lajos is megemlíti 1908. szeptember 24-én, Hubay Jenőnek küldött levelében, amelyben – a Schulz-Curtius impresszáriótól kapott információ alapján – a következőket írja barátjának, Hubaynak: „...Szigetiéknek nagy szerencsájuk volt, mert Angliában azonnal akadtak egy londoni milliomosra, aki fizeti a reklámot és a hangverseny költségeit Jóskának, és azon felül ellátja őket úri kényelemmel is”. Közben Szigeti felkéréseket kap az egész országból, és 1908-ban ő mutatja be Hamilton Harty hegedűversenyét, amit a szerző e szavakkal ajánl neki: „Szigeti Jóskának, barátsággal”.

Szintén ebben az időszakban történt, hogy Szigeti a legendás hírű Melba asszonnyal, „az ausztráliai csalogánnyal, az éneklés királynőjével”, és a 25 éves John McCormackkel turnézott. (Itt említjük meg, hogy Melbát az Ausztráliában koncertező Reményi Ede hegedűművész fedezte fel, és ő beszélt rá, hogy kezdjen az énekléssel komolyan foglalkozni.) Egyes esetekben Busoni, máskor Wilhelm Backhaus szerepelt „közreműködő zongorista”-ként, de velük volt a híres francia fuvalás, Philippe-Gaubert is, aki Melba néhány koloratúrkadenciáját kísérte fuvalán. Szóval így együtt meglehetősen színes, tekintélyes társulatot alkottak.

Szigeti 1913-ban kénytelen volt visszavonulni a nyilvános szerepléstől, ugyanis kiderült, hogy tuberkulózisban szenved. A következő három évben Davosban gyógykezelték, amely szerencsére teljes gyógyulással

járt, és 1917-től ismét koncertezhetett. Henri Marteau utódként, ebben az évben lett a genfi konzervatórium professzora, ahol hét évig tanított. Ekkor ismerkedett meg Wanda Ostrowskával, aki hamarosan a felesége lett. Ebben az időszakban már Európa nagyobb városaiban is fellépett, játszott a vezető karmesterekkel, és különösen a Nikisch vezényletével sorra kerülő berlini fellépései voltak sikeresek.

Leopold Stokowskival, 1925-ben történt találkozása hozta el számára az első meghívást az Egyesült Államokba. Stokowski akkoriban a Philadelphia Symphony Orchestra karmestere volt. „Bach Chaconne-ját játszottam el neki Zürichben, a Baur au Lac szállodában, közvetlenül Amerikába való visszautazása előtt. Csak ennyit mondott: „Jövő szerdán utazom, s amint megérkezem, beszélek magáról a menedzseremmel. Mintegy tíz-tizenkét nap múlva várhatja sürgönyét”. És így is lett. Szigeti 1925 decemberében, Beethoven hegedűversenyével mutatkozott be az Egyesült Államokban. Stokowskira így emlékezik: „Szinte megfélemlítő fenséggel vezényelte a Beethoven-hegedűverseny általam játszott hegedűszólóját megelőző zenekari expozíciót... Pontosan ezt éreztem akkor is, amikor 1925 decemberében próbáltunk, és én jég hideg ujjakkal a szóló belépésére várva, a zenekar pompásan selymes hangzása közepette úgy éreztem, hogy miközben taktusról taktusra haladunk előre, térdeim egyre inkább rogyadoznak. Addig még nem hallottam amerikai zenekart. A hegedűművészek végtére is minden – körülbelül hatvan vonóssal rendelkező – amerikai zenekar előtt tűzpróbát állnak ki. A hegedűs kollégák között nem egy van, aki hasonló reményekkel indult pályáján, mint jómagam, s némelyik talán hasonló tehetséggel is; közülük nem is egy gondolja jogosan vagy indokolatlanul, hogy valamikor ő is a szólistai pályafutás hasonló csúcán állott. Ezért minden hegedűművésznek – sokkal inkább, mint az énekeseknek, vagy a zongoraművészeknek – elsősorban ezek előtt a kritikus kollégák előtt kell helytállnia, bármilyen hírnévre tett is szert. Kétségtelen, hogy a zenekar egyharmada ezzel a gondolattal kezdi az első próbát: „Nos, most mutasd meg, hogy mit tudsz!” (Szigeti i. m. 177. l.).

Lássuk, hogyan ír erről az időszakról Margaret Campbell (The Great Violinists, 163. l.): *Muzikalitását ugyan dicsérte a sajtó, de a közönség nem részesítette olyan eltűzött ovációban, mint tenni szokta más művészek esetében. És a kritikák akkor sem bizo-*

nyultak jobbnak, amikor 1925. december 19-én, első szólóestjét adta New Yorkban. A többiek véleményétől eltérően, viszont Olin Downes, a New York Times kritikusa a következőket írta róla: „Szigeti kifejezetten önmagát adja, igen eredményesen mutatva be művészi egyéniségének különböző vonásait, és ezáltal kerül közel a közönséghez, miközben a különféle szerzők műveit tolmácsolja. Tegnap este Tartini, Bach, Mozart, Bloch, Prokofjev, Veracini, Dvořák, Kreisler és Paganini műveit adta elő. Jól érzékelhető volt az a villámgyors átváltás, amely Mozart ragyogóan fénylő muzsikájának, és Ernst Bloch vad, rapszódikus orientálmusának tolmácsolása között végbe ment. Bloch a „Vidui” és a „Nigun” című darabokban mesteri tömörséggel jeleníti meg a különböző hangulatokat... A muzsikában rejlő érzelmi erő, valamint a melódia töredezett kontúrjai héber jellegre vallanak. Szigeti úr a darabokat hitelesen, jelentésüknek megfelelően szólaltatta meg...” Itt jegyezzük meg, hogy az előbb említett darabok Ernst Bloch „Baal Shem Suite”-jéből valók, amelynek alcíme: Három kép a Chassidizmus – a XVIII. századi zsidó misztika – világából (Three pictures of Chassidic Life): I. Vidui (Bűnbánat), II. Nigun (Ima), III. Simchas Torah (Örvendezés). A „Baal Shem Suite”-et Szigeti játszotta először lemezre 1926-ban.

A Carnegie Hall-ban tartott szólóesttől eltekintve, ahol elsősorban „klasszikus” művek voltak műsoron, a többi koncerten a hangversenyrendező „vegyes” programot kért tőle. Ez sok gondot okozott számára. Egyszer, amikor emiatt heves szóváltásra került sor, a legnagyobb amerikai hangverseny-tröszt megbízottja így torkolta le: „Ide hallgasson, Mr. Dziedz, és higgye el, tudom, mit beszélek: a maga Krüützer-szonátája könnyekig untatja az én közönségemet”. Egy másik, buzgó impresszárió arról volt ismert, hogy művészeinek játéka közben, a pódiumra helyezett pálmák és drapériák mögül, látszóval figyelte a közönség reakcióit. „Nem csak a taps alapján ítélte meg a sikert, hanem a sok egyéb apró jel: elragadtatott arckifejezés, bólogatás, összenézés... vagy ennek az ellenkezője alapján, amit a szólista játéka közben észlelt” (Szigeti i. m. 181–182. l.)

A kizárólag a profitot szem előtt tartó műsorpolitika ellenére, Szigeti az 1930-as évek elejére mégis a nagy mesterek műveinek hivatott előadójaként vált ismertté. Kétszer is körbeutazta a világot, és szinte alig volt olyan ország, ahol ne játszott volna. Különösen emlékezetesek voltak számára az

orosz közönségről szerzett benyomásai: szemben az amerikaiak hisztérikus imádatával, őket tartotta a világ egyik legkulturáltabb közönségének. Életrajzában ezzel kapcsolatban beszámol arról, hogy egy nagyon jó, de ismeretlen előadó hogyan tudja a koncert folyamán zsúfolásig megtölteni a termet, amely a koncert kezdetén még félig üres volt. Ha egy művész átlagon felülinek bizonyul, a lelkes koncertlátogatók koncert közben egyenként kisurrannak a teremből, és telefonálnak barátaiknak. Miközben a hírek terjednek, egyre érkeznek az emberek. Amikor a hangversenynek vége van, az addig ismeretlen előadó azt tapasztalja, hogy zsúfolt ház előtt játszott, amely zajosan ünnepli őt. A rossz előadás viszont éppen az ellenkező hatást váltja ki (Szigeti i. m. 167–168. l.).

Most a „Szigeti, a tudós virtuóz” című tanulmányból idézünk további részleteket (The Great Violinist, 163–165. l.):

Alexander Rupp, a „The Strad” folyóirat egyiptomi tudósítója a következőket írja az 1935. március 21-én, az alexandriai Alhambra Theatre-ben tartott koncertről: „Szigeti játékát – bár ugyanazzal a technikai felkészültséggel rendelkezik, mint Heifetz – ezen kívül még a zeneiség is áthatja”. Hegedűhangjáról azt írja, hogy „annak teltsége kielégíti a hallgató igényeit, természetes fénye van, bajlékonyan követi a hangulatváltásokat, és kiegyenlített mind a négy húron”. Dicséri Szigeti változatos programját, és mindenekelőtt Mozart-játékát: „...kétségtelen, hogy koncertjének csúcspontját Mozart pompás D-dúr hegedűversenye jelentette, amely szinte csillogó ékszerré vált a kezei között. Bámulatos felkészültséggel hozta ki belőle mindazt a báj és zeneiséget, amely a műben rejlik”. Érdekes, hogy valamennyi műsorszám zongorakísérettel hangzott el – mégpedig nem kisebb személyiséggel, mint Nikita de Magaloff herceg közreműködésével, „tökéletes mesterségbeli tudással és visszafogottsággal”, ráadásul kotta nélkül.

Az előbbi beszámolóhoz kapcsolódó információ, hogy az 1912-es születésű, és később már szólistaként is világhírűvé vált zongoraművész, Nikita de Magaloff orosz hercegi családból származott. 1930-1937-ig volt Szigeti zongorakísérője, 1939-ben Szigeti Irene nevű leányát vette feleségül. Szigeti plakátjain mint „Prince Nikita de Magaloff” szerepelt zongorakísérőként. Ezzel kapcsolatos, érdekes híradásra bukkantunk a „The Sydney Morning Herald” 1932. július 12-i szá-

mában, amely „Szigeti József hegedűkirály”, és a zongorista „Nikita Magaloff herceg” július 28-i, a Town Hall-beli fellépéséről tudósít. Úgy látszik, az ambiciózus impresszárió azzal igyekezett lázba hozni a város zenekedelőit, hogy a koncerten nemcsak egy „hegedűkirály” játékát fogják hallani, de utána még egy „valódi orosz herceggel” is kezdet rázhatnak...Magaloffal kapcsolatban említjük még, hogy a kiváló zongorakísérő, Gerald Moore „Túl hangos vagyok?” című életrajzi visszaemlékezésében (227. l.) Szigeti bűnéül rója fel, hogy „egyszerűen csak alkalmazottjának tekinti zongoránál ülő kollégáját, jóllehet szonátát adnak elő”, továbbá, hogy „With Strings Attached című önéletrajzában még csak meg sem említi hűséges barátját, Nikita Magaloffot, aki pedig hosszú évekig volt kitűnő partnere!” Valószínűleg ennek a kritikus megjegyzésnek is szerepe volt abban, hogy könyvének későbbi kiadásában Szigeti már „egyre nagyobb sikereket arató vejének”, Magaloffnak is szentelt néhány sort.

Flesch Károly nagyra becsülte Szigeti muzsikusi és emberi tulajdonságait, babár kritikával illetve vonókezelését, amit ő „régies”-nek nevezett. Szigeti jobb karja hegedülés közben bizonyára közelebb volt a testéhez, mint a többi hegedűs esetében, és a kar ilyen módon való elhelyezkedését Fleschen kívül mások is kifogásolták. Mindazonáltal, ez nála csodálatosan hajlékony vonókezelést eredményezett. Egy kritikus meg is jegyezte, hogy „neki van a legelegánsabb vonókezelése a jelenleg élő hegedűsök között” (Donald Brook: Violinist of Today, London, 1948, 72. l.).

Flesch valószínűleg közelebb járt az igazsághoz, amikor kijelentette, hogy Szigeti valódi jelentősége inkább a kortárs zene iránti fogékonyságában, valamint a koncertek programjának haladó szellemű átalakításában mutatkozik meg, és nem pusztán a hegedülés terén. Ebből a szempontból a XIX. században élt Joachimmal hasonlítja össze. Akárcsak kiváló elődjének, neki is alig volt vetélytársa ebben a tekintetben. Sok időt fordított a műsorok összeállítására, és nemcsak a darabok időbeli sorrendjét vette figyelembe, hanem azok „hangulatát és a fajsúlyosságát” is. Azt vallotta, hogy az előadott művek sorrendje éppoly fontos, mint az, ahogyan a festő képeit elhelyezi a kiállítás színbélyén.

Szigeti repertoárja igen nagy volt. Amikor Ernest Bloch megírta hegedűversenyét, és azt Szigeti mutatta be 1939-ben Beecham vezényletével, a művet Szigetinek ajánlotta,

mert bízott benne, hogy a mű így jó kezekbe kerül. Jóval korábban, amikor szoros kapcsolatba került Busonival, szintén ő mutatta be Busoni hegedűversenyét 1912-ben Berlinben, a zeneszerző vezényletével. Prokofjev Szigetit tartotta az egyik legkiválóbb előadónak, és neki ajánlotta első hegedűversenyét. Bartók, akivel Szigeti szoros barátságban állt, szintén igen elismerően beszélt játékáról; 1939-ben Szigeti, Benny Goodman és Petri Endre mutatta be New Yorkban „Rhapsody” című, klarinétra, hegedűre és zongorára írt művét, amit Bartók Szigetinek és Goodman-nak ajánlott. A következő évben adták elő a mű végleges, három tételes verzióját, amelyben Bartók működött közre zongorán, és amely akkor kapta a „Kontrasztok” címet.

Szigeti naplójegyzeteiből kitűnik, hogy Bartók zeneszerzői alkotómunkájára kiható koncertező tevékenysége is. Hogy csak egy példát említsünk: Szigeti 1939. április 21-i bejegyzése Beethoven G-dúr (Op. 30, Nr. 3.) szonátájának utolsó tételével kapcsolatos, amellyel összefüggésben Bartók akkor a Beethoven Pasztorál-szimfóniában előforduló duda-hatásokról beszélt (Szigeti i. m. 209. l.).

Szigeti elég későn jelent meg a hanglemes piacon. Rendszeresen akkor kezdett csak felvételeket készíteni, amikor a lemezgyártás technikája már nagyobb fejlettséget ért el. De már az I. Világháború utolsó éveitől készült lemezei is figyelemre méltóak – van 1908-ból is felvétele –, ezeken Bach, Brahms és Mozart művei mellett Bartók zenéje is megszólal (több közülük a szerző zongorakíséretével), valamint Berg és Ives darabjai. Különösen emlékezetes tíz Beethoven-szonátát felölelő, teljes sorozata Claudio Arrau-val. Flesch szokta mondani, hogy „Szigeti lemezfelvételei jobbak, mint a koncerttermi előadásai” (Flesch: Memoirs, 292. l.). Az angol brácsás, Frederick Riddle is tagja volt a zenekarnak, amikor Flesch és Szigeti híres, 1937-es Bach kettősverseny-felvétele készült, Walter Goehr vezényletével. A próba előtt mindkét művész lázasan gyakorolta a szólórész virtuóz állásait, mindegyik igyekezett felülmúlni a másikat. Amikor érkezett a felvétel ideje, „játékuk inkább hasonlított egy versengésre, mint egy versenyműre”. Flesch – amint nála már megszoktuk – nem volt egyszerű eset, és úgy látszik, ezúttal Szigeti is felhagyott az általában rá jellemző, nyugodt megközelítéssel, aminek persze a Vivace-tétel zenei egysége látta a kárát. A felvétel meghallgatásakor jól érzé-

kelhető mindez; a két szólista között különös „távolságtartás” tapasztalható. A lassú tételben viszont maga Bach veszi át a közvetítő szerepét – és ekkor a korábbi rivalizálás egy csapásra megszűnik. De leszámítva az iménti, elszigetelt incidenst, Szigeti igen népszerű volt muzsikus barátai körében, akik tisztelték őt a zenén messze túlmutató, igen szerteágazó érdeklődése miatt. Valósággal falta a könyveket, és igen élénk, szellemes társalgó volt, aki bozzá tudott szólni minden témához, legyen az kapcsolatos akár a tudománnyal, a művészetekkel, vagy az irodalommal, egészen a sportig – a krikettezés volt egyik szenvedélye. Úgy vélekedett, hogy a sport az általános emberi kultúra része, amely nélkülözhetetlen minden muzsikuss számára. Gyakran sajnálkozott azon, hogy sok kollégája mennyire szakbarbár.

1942 januárjában szinte csodával határos módon sikerült elkerülnie egy repülőgépszerencsétlenséget. Éppen hazafelé tartott Dél-Kaliforniában lévő otthonába, amikor a repülőgépnél üzemanyagért kellett leszállnia Albuquerque-ben. Itt az ülőhelyek egy részét pilótáknak kellett átengedni, mivel ők a háború miatt elsőbbséget élveztek. Éjszaka volt, elsötétítési parancs volt érvényben. A repülőgép a Las Vegasból történő felszállás után hegynek ütközött, és lezuhant. A szerencsétlenséget senki sem élte túl.

Szigeti 80. születésnapján az amerikai zenekritikus, Henry Roth ezeket az elismerő sorokat írta róla a The Strad-ban: „Szigeti új távlatokat nyitott a fantázia, az emelkedettség víziója, a szellem ragyogása, a kifejezés szándékának keresetlensége, a szavakkal alig kifejezhető érzékenység és életkedv megnyilatkozása terén, és nála mindezek merészen új zenei felfedezésekkel párosultak. Belülről fakadó, erős érzelmi töltéssel hegedült, játékából mindig az őt átható humanizmus sugárzott” (Henry Roth cikke a The Strad 1972. évi, decemberi számában, 413. l.).

Amikor a tizennégy esztendő Szigeti József először találkozott Busonival, a kor kimagasló zenei személyiségével, a nagy zongoraművész ezt írta emlékkönyvébe: „Kíváncsi vagyok, hogy művészeted töltsön el megelégedettséggel – akkor az másoknak is öröme válik; de az első a legfontosabb. Szíves köszöntéssel: Ferruccio Busoni 1906”. Az ő tancsát követte Szigeti egész életében.

Rakos Miklós

BUDAFOKI DOHNÁNYI ERNŐ SZIMFONIKUS ZENEKAR

Március 23. péntek 19.00
Klauzál Gábor
Budafok–Tétényi Művelődési Központ
Budafoki Hangversenyesték 6
 BARÓT
 Liszt: La notte
 Bartók: Hegedűverseny
 Csíky Boldizsár: Gulag
 Selmeczi: Burloni
 Km.:
 Selmeczi János – hegedű
 Vez.: Selmeczi György

Március 24., szombat 11.00
Klauzál Gábor **Budafok–Tétényi Művelődési Központ**
A megérthető zene
JUNIOR 5
 – Latin zene –
 Rossini:
 Sevillai borbély – nyitány
 Bizet: Arles-lány – Farandole
 Piazzolla: Évszakok
 Előad és vez.:
 Hollerung Gábor

Március 24., szombat, 15.00
Klauzál Gábor
Budafok–Tétényi Művelődési Központ
Zeneértő leszek 5 – ingyenes sorozat kicsiknek!
 Dobpárba
 Az ütőhangszerek birodalma
 A timpani, a nagydob, a kisdob, a cintányér, a harangjáték és a xilofon
 Előad: Zelinka Tamás

Április 4., szerda, 19.30
Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem
Zene-Kép 3 multimédiás koncertsorozat a Műpában vetítéssel
 Orff: Carmina burana
 Fanshawe: African Sanctus
 Km.:
 Budapesti Akadémiai Kórustársaság
 Vez.: Hollerung Gábor

Április 14., szombat, 11.00
Klauzál Gábor **Budafok–Tétényi Művelődési Központ**
A megérthető zene JUNIOR 6
 A Budafok Big Band műsora
Április 14., szombat, 19.30
Olasz Kultúrintézet
Universitas 5
 Verdi:
 A végzet hatalma – nyitány

Schubert: VIII. szimfónia
 Brahms: II. zongoraverseny
 Km.: Fülei Balázs – zongora
 Vez.: Pier Carlo Orizio

Április 15., vasárnap, 11.00,
Olasz Kultúrintézet
A megérthető zene 6
 – A zene –
 Beethoven: VII. szimfónia
 Előad és vez.:
 Hollerung Gábor

Május 1., kedd, 19.30
Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem
Énekel az ország
 Vajda: Változatok
 Webber: Requiem
 Km.:
 Országos Egyesített Kórus
 Vez.: Hollerung Gábor

BUDAPESTI FILHARMÓNIAI TÁRSASÁG ZENEKARA

Március 25., vasárnap, 11.00,
Operaház
Kodály bérlet 4.
 Mendelssohn:
 Ruy Blas nyitány Op.95
 Mendelssohn: I. g-moll zongoraverseny Op.25
 Mendelssohn: IV. A-dúr szimfónia „Olasz” Op.90
 Vez.: Christopher Hogwood
 Km.: Palójtay János (zongora)

Március 26., hétfő, 19.30
Operaház
Dohnányi bérlet 6.
 Mendelssohn:
 Ruy Blas nyitány Op.95
 Mendelssohn: I. g-moll zongoraverseny Op.25
 Mendelssohn: IV. A-dúr szimfónia „Olasz” Op.90
 Vez.: Christopher Hogwood
 Km.: Palójtay János (zongora)

Április 13., péntek, 19.30
Operaház
Erkel bérlet 3.
 Mozart: Gran Partita
 Rossini: Stabat Mater
 Vez.: Győriványi Ráth György
 Szólisták: Létay Kiss Gabriella, Komlósi Ildikó, N.N., Sebestyén Miklós

Április 14., szombat, 19.30
Operaház
Mabler bérlet 4.
 Mozart: Gran Partita
 Rossini: Stabat Mater
 Vez.: Győriványi Ráth György
 Szólisták: Létay Kiss Gabriella, Komlósi Ildikó, N.N., Sebestyén Miklós

DUNA SZIMFONIKUS ZENEKAR

Március 25., vasárnap, 10.30,
Duna Palota – Színházterem
Ifjúsági bérlet 6.
 Találkozás Liszt Ferenc barátaival (Párizs: Berlioz, Lipcse: Schumann, Mendelssohn, Milano: Verdi, Budapest: Erkel)
 Vez.: Deák András
 Műsorvez.: Zelinka Tamás

Március 30., péntek, 19.00
Duna Palota – Színházterem
Tavaszi bérlet 5.
 Locatelli:
 D-dúr concerto grosso
 Dvořák: Cseh szvit
 Piazzolla: Milonga del angel
 Mendelssohn: 4. A-dúr („Olasz”) szimfónia op. 90
 Vez.: Dénes István

Április 15., vasárnap, 10.30,
Duna Palota – Színházterem
Ifjúsági bérlet 7.
 Muzsikál a család
 A zenekarban játszó szülők és hangszert tanuló gyermekeik közös zenekari fellépése
 Vez.: Deák András
 Műsorv.: Zelinka Tamás

Április 20., péntek, 19.00
Duna Palota – Színházterem
Tavaszi bérlet 6.
 Kodály: Hány János – szvit
 Liszt: Mefisztó keringő;
 Haláltánc; Mazeppa
 Km.: Hegedűs Endre (zongora)
 Vez.: Deák András

GYŐRI FILHARMONIKUS ZENEKAR

Március 23., péntek, 19.30
Szombathely, Bartók Terem
 G. Rossini: Il Signor Bruschino – nyitány
 M. Ravel: Tzigane
 P. de Sarasate:
 Cigánydalok op.20
 Bartók B.: Concerto
 Vez.: Berkes Kálmán
 Km.: Lendvay József – hegedű

Március 24., szombat, 19.00,
Győr, Richter-terem
Violin és concerto
 G. Rossini:

Il Signor Bruschino – nyitány
 M. Ravel: Tzigane
 P. de Sarasate:
 Cigánydalok op.20
 Bartók B.: Concerto
 Vez.: Berkes Kálmán
 Km.: Lendvay József – hegedű

Április 30., 19.30
Wiener Neustadt, Dóm
 Verdi: Requiem
 Vez.: Kazunori Masuda

Május 1., 19.00
Bécs, Minoriten Kirche
 Verdi: Requiem
 Vez.: Kazunori Masuda

Május 5., 19.00, Budapest, Olasz Kultúrintézet
 Vivaldi: Kettősverseny
 Mozart:
 C-dúr szimfónia KV 338
 Beethoven: Románc
 Beethoven:
 Hármassverseny
 Vez.: Berkes Kálmán
 Liszt-díjas
 Km.: Kovács Anikó hegedű
 Fenyő László gordonka
 Jandó Jenő zongora

Május 10., csütörtök, 19.00
Győr, Richter-terem
 G. Puccini: Tosca – az opera koncertszerű előadása
 Vez.: Kovács János Kossuth- és Liszt-díjas, Erdemes művész
 Km.: Lukács Gyöngyi
 Kossuth díjas, Erdemes művész, Marius Vlad
 Alexandru Agache

KODÁLY FILHARMONIKUSOK

Március 31. 19.30
Bartók terem
Divertimento bérlet III (B/7)
Tavaszi Fesztivál
 Kamarazenekari koncert
 F. Mendelssohn-Bartholdy:
 Esz-dúr Oktett Op.20
 J. Haydn: f-moll szimfónia „La Passione” Hob.1 No.49
 W.A. Mozart:
 D-dúr szimfónia K 81
 Km.: Alexáné Kardos Ildikó,
 Grünwaldné
 Almássy Eszter,
 Tihanyi-Géczy Mirjam,
 Ádámné Jánvári Zsuzsanna,
 Kissné Galuska Anikó,
 Deczki-Juhász Katalin,
 Bényi Tibor,
 Fekete Katalin
 Vez.: Bényi Tibor

Április 5., 19.30

Bartók terem

Gulyás bérlet V. (A/9)

A Kodály Filharmónia koncertje a Tavaszi Fesztiválon
J. Brahms:
Párkák éneke Op. 89
L. van Beethoven:
IX. szimfónia Op. 125
Fodor Beatrix, Ócsai Annamária, Nyári Zoltán, Kálmán Péter – ének
Km.: Kodály Kórus
Vez.: Kocsis Zoltán

Május 9., 19.00

DE Aula

Universitas bérlet IV. (B/9)

Mozart-Beethoven-Brahms
W. A. Mozart:
Varázsfuvola – nyitány
L. van Beethoven:
D-dúr hegedűverseny
J. Brahms: II. szimfónia
Stuller Gyula (Svájc) – hegedű, Kodály Filharmonikusok Debrecen
Vez.: Gál Tamás

MÁV SZIMFONIKUS ZENEKAR

Március 22., csütörtök 19.00,

Olasz Kultúrintézet

Erdélyi Miklós-bérlet

Sosztakovics:
Jazz-szvit No.1.
Bernstein:Candide – nyitány
Rachmaninov: I., d-moll szimfónia, op. 13
Vez.: Kesselyák Gergely

Március 29., csütörtök 19.00,

Olasz Kultúrintézet

Erdélyi Miklós-bérlet

Debussy: Kis Szvit
Saint-Saëns:
II., g-moll zongoraverseny
Dukas: C-dúr szimfónia
Km.: Bogányi Gergely
Vez.: Alain Paris

Április 12., csütörtök 19.00,

Olasz Kultúrintézet

Lukács Miklós-bérlet

Sosztakovics:
Jazz-szvit No.2.
Copland: Klarinétverseny
Prokofjev: VI., esz-moll szimfónia, op. 111
Km.: Giampiero Sobrino
Vez.: Kesselyák Gergely

Április 25., szerda 19.30

Müpa Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

Szöke Tibor-mesterbérlet

R. Strauss: Don Juan –

szimfonikus költemény
Rachmaninov:
II., c-moll zongoraverseny
Beethoven:
V., c-moll szimfónia, op. 67
Km.: Xiayin Wang
Vez.: Irwin Hoffman

Május 4., péntek 19.00

Olasz Kultúrintézet

Erdélyi Miklós-bérlet

Liu Yuan: Train Toccata
Csajkovszkij:
D-dúr hegedűverseny
Sztravinszkij: Petruska
Km.: Robert Bokor
Vez.: Muhai Tang

MISKOLCI SZIMFONIKUS ZENEKAR

Március 14., szerda, 19.00

Művészetek Háza, Miskolc

Mesterbérlet

Franz Schubert:
Rosamunda – Nyitány
Dubrovay László:
III. zongoraverseny
Franz Schubert:
IV. c-moll szimfónia
Igor Fjodorovics Sztravinszkij: Tűzmadár szvit
Zongora: Holics László
Vez.: Héja Domonkos

Március 24., szombat 20.00,

Református templom,

Richterswil, Svájc

Közreműködnek: Frauenchor Richterswil, Sängerverein Richterswil
Vez.: Claudio Danuser

Március 25., vasárnap 17.00,

Református templom,

Richterswil, Svájc

Km.: Frauenchor Richterswil, Sängerverein Richterswil
Vez.: Claudio Danuser

Április 2., hétfő, 19.00

Művészetek Háza, Miskolc

Barokk-est

Népszerű zenei esték
George Frideric Händel:
Concerto grosso
Arcangelo Corelli:
Concerto grosso
Giovanni Battista Pergolesi:
Concerto in sol
J. S. Bach: h-moll szvit
Fuvola: Siklósi Tamás
Vez.: Kovács László

Április 19., csütörtök, 19.00

Művészetek Háza, Miskolc

Mesterbérlet

Pjotr Iljics Csajkovszkij:
A hatyúk tava – szvit

Joseph Haydn: C-dúr hegedűverseny
Robert Schumann:
I. B-dúr, „Tavaszi” szimfónia
Hegedű: Szecsődi Ferenc
Vez.: Aldo Sisillo

Április 26. csütörtök, 19.00,

Művészetek Háza

Karmesterkurzus záró

gálakoncert

Rachmaninov:
Szimfonikus táncok
Mahler: V. szimfónia
Adagio tétel
R. Strauss: Till Eulenspiegel
Kurzusvezető tanár:
Kovács László
Vez.: a Párizsi Konzervatórium (CNSMDP) növendékei
Tanáruk: Nagy Zsolt

Május 7., hétfő 19.00

Művészetek Háza, Miskolc

Szezonbérlet

Pjotr Iljics Csajkovszkij: Olasz capriccio
Camille Saint-Saëns:
Havanaise;
Bevezetés és rondo capriccioso
Johannes Brahms:
IV. (e-moll) szimfónia
Hegedű: Lendvay József
Vez.: Kovács László

NEMZETI FILHARMONIKUSOK

Március 11., vasárnap 11.00

és 15.00

MŰPA Fesztivál Színház

Ifjúági bérlet /3.

A gyermek és a varázslatok
Maurice Ravel:
A gyermek és a varázslatok
Km.: a Nemzeti Énekkar (karigazgató: Antal Mátyás) és énekes szólisták
Műsorvezető:
Kovács Sándor
Vez.: Kocsis Zoltán

Március 25., 19.30

Művészetek Palotája –

Bartók Béla Nemzeti

Hangversenyterem,

Budapest

Bartók: A fából faragott királyfi, op. 13.
Sztravinszkij: Orfeusz
Vez.: Kocsis Zoltán
Km.:
Szegedi Kortárs Balett

Április 2., szombat 19.30

Nemzeti Filharmonikusok

próbaterme

Kamarazenei bérlet /3.

Franz Schubert:
D-dúr szonatina,
No.1, op.137
Georg Philipp Telemann:
a-moll szvit, TWV55a:2
Franz Schubert:
F-dúr oktett, D.803
Házigazda:
Falvay Attila koncertmester

Április 6., Nagypéntek 19.30

Bartók Béla Nemzeti

Hangversenyterem

Klemperer bérlet/6.

Szergej Prokofjev:
Rómeó és Júlia – szvit, op.64 (Matthias Bamert változata)
Johannes Brahms-Arnold Schönberg:
Zongoranégyes – zenekari átírat
Vez.: Matthias Bamert

Április 20., péntek, 19.30

Bartók Béla Nemzeti

Hangversenyterem

Ferencsik bérlet/6.

Hector Berlioz:
Benvenuto Cellini – nyitány
Szergej Rachmaninov:
II. zongoraverseny
c-moll, op.18
Franz Schubert:
C-dúr szimfónia (IX.) D.944
Km.: Lovro Pogorelich – zongora
Vez.: Kocsis Zoltán

ÓBUDAI DANUBIA SZIMFONIKUS ZENEKAR

Március 28., szerda, 19.00

Nemzeti Színház,

Nagyszínpad

Észak-Európa

Sibelius: Finlandia
Grieg:
a-moll zongoraverseny
Carl Nielsen: 5. szimfónia
Km.:
ifj. Balázs János – zongora
Vez.: Héja Domonkos

Április 14., szombat, 19.00

Nemzeti Színház,

Nagyszínpad

Danubia + Nemzeti Bérlet 3.

koncert

„Itália”

Rossini: Semiramis – nyitány
Respighi: Róma fenyői
Respighi: Róma kútjai
Respighi: Római ünnepek
Vez.: Héja Domonkos

PANNON FILHARMONIKUSOK – PÉCS

Március 15., csütörtök, 19.00
Kodály Központ

Ünnepi díszhangverseny
Vez.: Bogányi Tibor

**Március 24., szombat, 15.00,
16.30, Kodály Központ**

Csigaház
A Pannon Filharmonikusok
egyedi zenei programja
KICSIKNEK! (4-8 év)

Március 31., szombat, 19.30,
Kodály Központ

Kocsis Zoltán és Debussy
Bartók: Két kép – Virágzás; A
falú tánca
R. Strauss: II. kürtverseny
Debussy / Kocsis: Ariettes
oubiliées
(Elfelejtett románcok)
Debussy: Iberia
Vez.: Kocsis Zoltán
Közreműködik: Hajnóczy
Júlia – szoprán, Zempléni
Szabolcs – kürt

Április 11., szerda 19.30
Pécsi Bazilika

Húsvéti Ünnepi Hangverseny
Schubert: Asz-dúr Mise
Schubert: Magnificat
Vez.: Bogányi Tibor
Km.: Gál Gabi – szoprán
Megyesi Schwartz Lúcia – alt
Cser Krisztián – basszus
Nemzeti Énekkar
(Karigazgató: Antal Mátyás)

Április 14., szombat, 18.00
Kodály Központ

Segítség, komolyzene!
Spanyol vigasz
Debussy: Iberia
Vez.: Vass András
Km.: Bujtor Balázs,
László Csaba

**Április 14., szombat, 15.00,
16.30, Kodály Központ**

Csigaház
*A Pannon Filharmonikusok
egyedi zenei programja
KICSIKNEK! (4-8 év)*

Április 19., csütörtök, 19.30,
Kodály Központ

Olari Elts és Baráti Kristóf
Brahms: Tragikus nyitány
Sosztakovics:
I. hegedűverseny
Brahms:
I. szimfónia (c-moll)
Vez.: Olari Elts
Km.:
Baráti Kristóf – hegedű

Április 21., szombat, 19.30
Művészetek Palotája Bartók
Béla Nemzeti Hangverseny-
terem, Budapest

Pannon koncertsorozat
Brahms: Tragikus nyitány
Sosztakovics:
I. hegedűverseny
Brahms: I. szimfónia (c-moll)
Vez.: Olari Elts
Km.: Baráti Kristóf – hegedű

Április 28., szombat, 19.00
Kodály Központ

Tavaszi Bál a Pannon
Filharmonikusokkal

Május 10., csütörtök, 19.30
Kodály Központ

Francia est Bogányi Tiborral
Dutilleux: Danse fantastique
(Fantasztikus tánc)
Dutilleux: Tout un monde
lointain (Egész távoli világ)
– csellóverseny
Debussy: A tenger
Ravel: Bolero
Vez.: Bogányi Tibor
Km.:
Perényi Miklós – gordonka

Május 11., péntek, 19.30
Művészetek Palotája Bartók
Béla Nemzeti Hangverseny-
terem, Budapest

Pannon koncertsorozat
Dutilleux: Danse fantastique
(Fantasztikus tánc)
Dutilleux: Tout un monde
lointain (Egész távoli világ)
– csellóverseny
Debussy: A tenger
Ravel: Bolero
Vez.: Bogányi Tibor
Km.:
Perényi Miklós – gordonka

SAVARIA SZIMFONIKUS ZENEKAR

Április 13., 19.30
Bartók Terem

Szimfónia bérlet
Brahms: Akadémiai ünnepi
nyitány op. 80
Chopin: e-moll zongoraver-
seny op. 11
Brahms: 4., e-moll
szimfónia op. 98
Vez.: Vásáry Tamás
Km.:
Gyöngyösi Ivett
(zongora)

Április 28., 19.00
Bartók Terem

Opera bérlet
G. Verdi: Traviata
Vez.: Kesselyák Gergely

Május 18., 19.30
Bartók Terem

Szimfónia bérlet
Csajkovszkij: Francesca da
Rimini szimfonikus költe-
mény op. 32
Davidov:
Fantázia orosz témára
Csajkovszkij: Pezzo
Capriccioso op. 62
Rachmaninov:
3., a-moll szimfónia op. 44
Vez. és km.:
Alexander Rudin

SZEGEDI SZIMFONIKUS ZENEKAR

Március 25., vasárnap, 11.00,
Színház

Matiné/3
„Olasz barokk muzsika”
Albinoni: Concerto grosso
Locatelli:
D-dúr hegedűverseny
Vivaldi:
h-moll gordonkaverseny
Locatelli:
f-moll concerto grosso
Szegedi Kamarazenekar
Szólista: Kosztánci István –
hegedű, Körösi Györgyi –
gordonka. A műsort
ismerteti: Meszlényi László

Április 3., kedd 19.30
Színház

Fricsay/4
Rimszkij-Korszakov:
Nagy orosz húsvét –
nyitány, op.36
Nyesztyerov:
Harsonaverseny op. 15
Sosztakovics: IX. szimfónia
Esz-dúr op.70
Km.: Gyivicsány György –
harsona
Vez.: Héja Domonkos

Április 12., csütörtök 19.30,
Rókusai rk. templom

KAM/C+D/3/
Húsvéti koncert
Rossini: Stabat Mater
Km.:
Röser Orsolya – szoprán;
Laczkák Boglárka – alt;
Balczó Péter – tenor,
Cser Krisztián – basszus,
Vaszy Viktor Kórus
Vez.: Gyüdi Sándor

Április 21., szombat, 11.00
és 15.00, Budapest,
Magyar Színház

Ifjúsgági hangversenyek
Mendelssohn:

Szentivánéji álom
Vez.: Gyüdi Sándor

Április 24., kedd, 19.30
Színház

Vaszy/5
Rossini:
Selyemlétra – nyitány
Baksa A.: Hegedűverseny
Saint-Saëns: Bevezetés és
rondo capriccioso op. 28
Prokofjev: VII. szimfónia,
cisz-moll, op. 131
Km.:
Elena Denisova – hegedű
Vez.:
Jesús Medina (Mexikó)

Április 29., vasárnap, 11.00,
Színház

Matiné/4
„Seherezade”
Rimszkij-Korszakov:
Seherezade, op.35
Seherezade:
Gidró Katalin színművész
Szultán:
Borovics Tamás színművész
Vez.: Somogyi-Tóth Dániel

Május 8., kedd, 12.00
Színház

Ifjúsgági hangv. Délidőben/3
Rimszkij-Korszakov:
Seherezade, op. 35

Május 8., kedd, 19.30
Színház

Vaszy/6
Ravel: Ouverture Féerie
Hidas: Oboaverseny
Rimszkij-Korszakov:
Seherezade op. 35
Km.: Steiler Tamás – oboa
Kosztánci István – hegedű
Vez.:
Thomas Herzog (Svájc)

SZOLNOKI SZIMFONIKUS ZENEKAR

Március 19., hétfő, 19.00
Aba-Novák Kulturális
Központ Liszt Ferenc
hangversenyterme

Aba-Novák bérlet 5.
„Szférák zenéje”
R. Strauss:
Tod und Verklärung
(Halál és a lányka)
Tondichtung op.24
G. Mahler: IV. (G-dúr)
Szimfónia
(„Das himmlische Leben”)
Km.:
Lőrincz Judit (szoprán)
Vez.: Izaki Maszahiro

Március 26., hétfő, 19.00

Városháza díszterme

Fantázia bérlet 4.

„ALLA UNGARESE”

Kodály Zoltán:

Magyar rondo

J. Haydn:

D-dúr Zongoraverseny Hob.

XVIII:11

Beethoven: II. (B-dúr)

Zongoraverseny op.19

Km.:

Fujii Aki a zenekar Premier

szólistája (zongora)

Vez.: Izaki Maszahiro

Április 23., hétfő, 19.00

Aba-Novák Kulturális

Központ Liszt Ferenc

hangversenyterme

Aba-Novák bérlet 6.

Angol-est

Mendelssohn-Bartholdy: III.

(a-moll) Szimfónia

op. 56

J. Rutter: „The Lord bless you and keep you”

J. Rutter: Magnificat

Km.: Fodor Beatrix (szop-

rán), Nemzeti Kórus és a

Szolnoki Bartók Béla

Kamarakórus

Vez.: Izaki Maszahiro

Május 7., hétfő, 19.00

Szolnoki Főiskola, CAMPUS

főépület

Campus bérlet 4.

Saxophon-est

Bach: Itáliai Concerto

Larsson:

szaxofon verseny Op.14

Szaxofon workshop

Bizet: L'Arlésienne 1.2 szvit

Km.:

Kumoi Maszato (szaxofon)

Vez.: Izaki Maszahiro

ZUGLÓI FILHARMÓNIA

– Szent István

KIRÁLY SZIMFONIKUS

ZENEKAR

ÉS ORATÓRIUMKÓRUS

Március 22., csütörtök, 20.00

Szent Mihály templom

Tavaszi Fesztivál 2012.

Lajtha: Három Mária himnusz

Op. 65

J. Haydn: Missa Cellensis „

Cäcilienmesse” 1766

Km.:

Geszthy Veronika,

Gémes Katalin,

Megyesi Zoltán,

Cser Krisztián

Vez.: Záborszky Kálmán

Március 31., szombat, 10.30,

16.00, április 1., vasárnap

16.00

Zuglói Zeneház

Nagyterem

Pastorale 2012. IV/2.

Tanuljunk hangszerelni!

A szimfonikus zenekar

felépítése és a hangszerelés

titkai

Km.: Monostori Gábor és Far-

kas Zsolt (zongora), valamint

a Zuglói Filharmónia – Szent

István Király Szimfonikus

Zenekar

Vez.: Ménesi Gergely

Április 11., szerda, 19.00

RAM Colosseum

FILMZENÉK – Star Wars est

Vez.: Ménesi Gergely

Április 21., szombat, 18.00,

április 22.,

vasárnap 10.30, 15.30

Zuglói Zeneház

Nagyterem

Pastorale 2012. IV/3.

„Törökországban vagyunk,

és itt más nóta járja!”

Mozart: Szóktetés a szerájából

– az opera rövidített változata

Vendégeink:

Fodor Beatrix, Geszthy

Veronika, Megyesi Zoltán,

Turpínszky Béla és Szüle

Tamás operaénekesek

Rendező és művészeti

vezető: Ionel Pantea

Km.: a Zuglói Filharmónia –

Szent István Király Szimfoni-

kus Zenekar

és a Szent István Király

Zeneművészeti Szakközépiskola

kórusa

Vez.: Horváth Gábor

Május 3., csütörtök 19.30

Művészetek Palotája,

Bartók Béla Nemzeti

Hangversenyterem

Bérletsorozat V/5. 2011/2012

L. Bernstein:

West Side Story – részletek

Leroy Anderson:

Sleigh ride

Leroy Anderson:

Fiddle Faddle

Gershwin:

Egy amerikai Párizsban

Gershwin:

Porgy és Bess – részletek

Km.: Borsos Edith,

Serbán Attila,

Cser Krisztián

Hunyadi János Általános

Iskola Nagykórusa

(karnagy:

Igaliné Büttner Hedvig)

Vez.: Dénes István

A VIII. Országos Zenekari verseny győztesei

Vonós- és szimfonikus zenekarok

Megosztott 1. helyezett

Pécsi Művészeti Gimnázium és Szakközépiskola Vonószene-

kara, karmester: Murin Jarosláv.

Az együttes Héjja János hangszerkészítő mester 75 000 Ft-os különdíjában részesült.

Ugyancsak első helyezett és Héjja János hangszerkészítő mester 75 000 Ft-os különdíjában részesült a *Savaria Kama-*

razenekar – Művészeti Szakközépiskola, Szombathely, karmester: Paulik Ákos

3. helyezett és Héjja János hangszerkészítő 30 000 Ft-os különdíjában részesült

Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola és Gimnázium Szimfonikus Zenekara, karmester: Bolyky Zoltán

Sikeres részvétel dicsérő oklevélben részesült és Nemessányi László hegedűkészítő mester 80 000 Ft-os különdíját kapja

Szent István Király Zeneművészeti Szakközépiskola Vonószene-

kar, karmester: Záborszky Kálmán

Sikeres részvételért dicsérő oklevélben részesült.

Debreceni Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakközépiskola Szimfonikus Zenekara, karmester: Pazár István

Fúvószenekarok

1. díjat nyert a *Szent István Király Zeneművészeti Szakközépiskola Fúvószenekara, karmestere: Makovecz Pál*

2. díjban részesült a *Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola Fúvószenekara, karmestere Kiss Zoltán*

3. díjban részesült *Pécsi Művészeti Symphonic Band, karmester: Szilágyi Lajos*

Dicsérő Oklevélben és a Fon-Trade Music Kft 80 000 Ft-os különdíjában részesült:

a *Weiner Leó Rézfúvós együttes, karmester: Sztán István*

Dicsérő oklevélben és az And & And Fúvós Hangszer Kft. 80 000 Ft-os különdíjában részesült: a *Weiner Leó Koncert Fúvószenekar, karmestere: Bálint Rezső és Sztán István*

Dicsérő oklevélben és a Goldhorn Kft. 80 000 Ft-os különdíjában részesült a *Debreceni Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakközépiskola Fúvószenekara, karmester: Kovács János*

Karmesteri különdíjban részesült: *Záborszky Kálmán*

A zsűri szóbeli dicséretben részesítette a következő zenekari tagokat:

1. *Kiss Helgát* a Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola ütő hangszeres művészt.

2. *Siket Istvánt* a Szent István Király Zeneművészeti Szakközépiskola trombita művészt

3. *Boros Alexandrát* a Pécsi Művészeti Gimnázium és Szakközépiskola bőgő művészt

4. *Samodai Bencét* a Weiner Leó Rézfúvós Együttes trombita művészt

A Győri Filharmonikus Zenekar próbajátékot hirdet az alábbi állásra: **CSELLÓ TUTTI**

A próbajáték időpontja: **2012. március 22., csütörtök 14 óra**

A próbajáték helyszíne:
Győr, Richter-terem (9021 Győr, Aradi vértanúk útja 16.)

A próbajáték anyaga:

- J. S. Bach: D-dúr, c-moll, vagy Esz-dúr szvitekből 2 ellentétes karakterű tánc-tétel, vagy prelúdium
- J. Haydn: D-dúr csellóverseny I. tétel kadenciával
- zenekari szemelvények

A jelentkezéseket a pályázók rövid szakmai önéletrajzával és elérhetőségével együtt a zenekar titkárságára (9021 Győr, Aradi vértanúk útja 16.) vagy e-mailben (office@gyfz.hu) kérjük eljuttatni **2012. március 20-ig**. A zenekari állások részletes listája és kottaanyaga a titkárságon átvethető, vagy a zenekar honlapjáról www.gyfz.hu letölthető.

Zongorakísérért a zenekar igény szerint biztosít.

További információ a zenekar titkárságán, Ősz Gábor zenekari titkárnál. Tel: 30/86 41 693

Az álláshely betöltéséhez felsőfokú szakirányú végzettség, erkölcsi bizonyítvány, és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény 20§ -ban előírtak megléte szükséges.

Bérezés: megegyezés szerint

Sikeres próbajátékot kívánunk!

Győr, 2012. január 12.

Fűke Géza s.k.
Igazgató

A Győri Filharmonikus Zenekar próbajátékot hirdet az alábbi állásra: **BRÁCSA TUTTI**

A próbajáték időpontja: **2012. május 2. szerda 11 óra**

A próbajáték helyszíne:
Győr, Richter-terem (9021 Győr, Aradi vértanúk útja 16.)

A próbajáték anyaga:

- Egy szabadon választott tétel J. S. Bach: szólószonátájából
- F. A. Hoffmeister: D-dúr brácsaverseny I. tétel kadenciával, vagy
- C. Stamitz: D-dúr brácsaverseny I. tétel kadenciával
- zenekari szemelvények

A jelentkezéseket a pályázók rövid szakmai önéletrajzával és elérhetőségével együtt a zenekar titkárságára (9021 Győr, Aradi vértanúk útja 16.) vagy e-mailben (office@gyfz.hu) kérjük eljuttatni **2012. április 27-ig**. A zenekari állások részletes listája és kottaanyaga a titkárságon átvethető, vagy a zenekar honlapjáról www.gyfz.hu letölthető.

Zongorakísérért a zenekar igény szerint biztosít.

További információ a zenekar titkárságán, Ősz Gábor zenekari titkárnál. Tel: 30/86 41 693

Az állás betölthető: **2012. szeptember 1.**

Az álláshely betöltéséhez felsőfokú szakirányú végzettség, erkölcsi bizonyítvány, és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény 20§ -ban előírtak megléte szükséges..

Sikeres próbajátékot kívánunk!

Győr, 2012. január 12.

Fűke Géza s.k.
Igazgató

A Savaria Szimfonikus Zenekar próbajátékot hirdet **TUBA ÁLLÁSRA**

A meghallgatás anyaga:

Vaughn Williams: Tubaverseny I. tétel kadenciával

Zenekari anyagok:

- Berlioz: Fantasztikus szimfónia
Rákóczi induló
- Bruckner: VIII. szimfónia 1.-2.tétel
- Csajkovszkij: IV. szimfónia
- Mahler: I. szimfónia 3. tétel
- Muszorgszkij: Egy kiállítás képei – Bydlo
- Prokofjev: V. szimfónia I. tétel
Rómeó és Júlia
- Strauss: Hósi élet
Wagner: A nürnbergi mesterdalnokok – nyitány

Követelmények: felsőfokú végzettség

A jelentkezéshez szükséges dokumentumok:

- szakmai önéletrajz
- zenei végzettséget igazoló dokumentum másolata
- erkölcsi bizonyítvány

A próbajáték helye és ideje:

**Bartók Terem – 9700 Szombathely, Rákóczi u. 3.
2012. március 30. 10.30 óra**

Jelentkezési határidő: **2012. március 15.**

Az állás teljes munkaidős, a közalkalmazotti jogviszony kezdete megegyezés szerint.

A jelentkezéseket az alábbi címre kérjük eljuttatni:
Savaria Szimfonikus Zenekar, 9700 Szombathely, Rákóczi u. 3.
vagy kbg@sso.hu

Zongorakísérért igény szerint biztosítunk.

További információ: Kiss Barna 20/555-0599

Szombathely, 2012. február 15.

Kiváló hangú **Bachmann mesterhegedű** eladó.

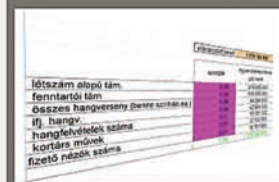
A hangszer fedőlapját
1905-ben Babós Sándor készítette
Szegeden.

Érdeklődni lehet a 30/9962-623 számú telefonon.
Írányár 1,5 Mft.

Átalakuló kategóriák, pontosabb adatszolgáltatás

A Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetsége 2012. március 1-jén közgyűlést tartott a Művészetek Palotájában. A barátságos kiemelt témája volt a pontos adatszolgáltatás problémáira. Hosszú alkalmunk át a következő eszterendőző kategóriák, mi a helyzet a szakmai nyugdíjjal, és milyen új tágakkal bővíthet a Szövetség. Természetesen szó esett arról is, csaknem 1,4 milliárd forintos támogatásról is, amelyet a fővárosi zenekarok számára csoportosított át a szaktárca a kormány döntése értelmében.

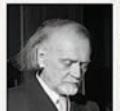

>>> további

>>> további hírek

Ismét Kodály-hét Helsinki

2012. március 06.

Kodály-hétet rendez - immár 23. alkalommal - a helsinki Magyar Kulturális és Tudományos Központ Helsinki és környéke zenei tanintézetével, valamint a Sibelius Akadémiával közösen keddtől március 17-ig. Március

Nemzetgazdasági szempontból kiemelt beruházás az Erkel Színház felújítása

2012. március 06.

A nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházások közé sorolta keddi rendeletében a kormány a budapesti Erkel

Próbajátékok

- Próbajáték brácsa tutti állásra
- Próbajáték tuba állásra
- Próbajáték l. oboa állásra
- Próbajáték cselló tutti állásra

>>> TOVÁBBI PRÓBAJÁTEKOK

Parlando

Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezetének zenepedagógiai folyóirata

Eseménynaptár

2012 Március						
H	K	SZ	CS	P	SZ	V
05	06	07	08	09	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	02

AMI BENNÜNKET ÉRDEKEL – NAPI FRISSÍTÉSSEL!
A zenekar újság online változata több hírrel, friss próbajáték kiírásokkal, hangverseny programokkal, archív cikkeivel zene-kar.hu címen!

A Zenekar újságot 1994-ben indította a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetsége, valamint a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezete. A kéthavonta megjelenő folyóirat azóta is az egyetlen olyan szaklap, amely kimondottan a szimfonikus zenekarokhoz és azokról szól, érintve minden olyan témát, amely a zenészek érdeklődési körébe tartozik: közélet, hangversenykritika, zenetörténet, hangszervilág, oktatás, egészség. A nyomtatott újság azonban nem tudja már betölteni gyorsuló világunk egyre nagyobb információéhségét, ezért párhuzamosan létrehoztuk a papíralapú újság internetes változatát, amely napi információkkal és érdekes interjúkkal, szakmai vitákkal kívánja olvasótáborába igényeit kielégíteni.

Internetes portálunkon napi frissítéssel olvashatunk a magyar zenei közélet eseményeiről, kritikai rovatunkban a szimfonikus zenekaraink Budapesten megrendezett hangversenyeiről. Ezek mellett könyv és CD kritikákat, zenetörténeti tanulmányokat teszünk közzé, és Műhely rovatunkban foglalkozunk a kultúrát érintő kormányzati döntésekről, azok hátteréről. Hírt adunk tudományos kutatásokról a zenei-, valamint a zenekari oktatás terén, a zenekari muzsikusok egészséges életmódjával foglalkozó tudományos kutatásokról illetve a munkahelyi ártalmakról, új hangszerokról, hangszerkészítési módszerekről és egyéb elméleti kérdésekről, zenekari programokról, fesztiválokról, versenyekről és nem utolsósorban próbajátékokról, álláslehetőségekről.

RSS A legfrissebb híreink és a próbajáték lehetőségek már közvetlenül elérhetők az RSS szolgáltatásunkon keresztül, akár mobiltelefonon is.
HÍREK: feed://zene-kar.hu/rss/news_rss.php
PRÓBAJÁTEKOK: feed://zene-kar.hu/rss/probajatekok_rss.php

A MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSÉGÉNEK, VALAMINT A MAGYAR ZENEMŰVÉSZEK ÉS TÁNCMŰVÉSZEK SZAKSZERVEZETÉNEK KÖZÖS LAPJA, A NEMZETI KULTURÁLIS ALAPPROGRAM TÁMOGATÁSÁVAL.

ALAPÍTOTTA: POPA PÉTER

A szerkesztőség címe:
 MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSÉGE
 1068 Budapest, Városligeti fasor 38.
 e-mail: info@zenekarujsg.hu
 www.zene-kar.hu
 Felelős kiadó és szerkesztő: **POPA PÉTER**

A kiadvány az Allym Kft. gondozásában készült.

ISSN: 1218-2702

Az interjúkban elhangzott véleményekkel és kijelentésekkel szerkesztőségünk nem feltétlenül azonosul. Észrevételeknek, helyesbítéseknek készséggel helyt adunk.

A MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSÉGÉNEK TAGJAI:

Budafoki Dohnányi Ernő Szimfonikus Zenekar Közhasznú Nonprofit Kft.

Cím: 1221 Budapest, Tóth József u. 47.
 Levélcím: 1775 Budapest, Pf. 122
 Művészeti titkárság: 1087 Budapest, Kerepesi út 29/b. IV. ép.
 Telefon: 322-1488 • Fax: 413-6365
 E-mail: info@bdz.hu
 www.bdz.hu

Budapesti Filharmoniai Társaság Zenekara

1061 Budapest, Andrássy út 22.
 Tel.: 331-2550 • Fax: 331-9478
 http://www.bpo.hu

DUNA szimfonikus Zenekar Duna Palota Nonprofit Kft.

1051 Budapest, Zrínyi u. 5.
 Próbaterem: 1054 Budapest, Szabadság tér 2. (Hazatérés temploma)
 Tel./fax: (+36-1) 355-8330
 Bérletvásárlás, jegyrendelés:
 Bokor Erzsébet 06/20 937-1399
 www.dunaszimfonikusok.hu
 E-mail: duna.szimf@dunapalota.hu

Győri Filharmonikus Zenekar

9021 Győr, Aradi vértanúk u. 16.
 Tel.: (96) 312-452 • Fax: (96) 319-232
 E-mail: office@gyfz.hu
 www.gyfz.hu

Kodály Filharmonia Debrecen

4025 Debrecen, Simonffy u. 1/c.
 Tel.: (52) 500-200 • Fax: (52) 412-395
 E-mail: info@kodalyfilharmonia.hu
 gazdvez@dbfilharmonikusok.hu
 halasz.edit@dbfilharmonikusok.hu
 www.dbfilharmonikusok.hu

Magyar Nemzeti Filharmonikus Zenekar, Énekar és Kottatár Nonprofit Kft.

1095 Budapest, Komor Marcell u. 1.
 Tel.: 411-6600 • Fax: 411-6699
 E-mail: kovacs.g@filharmonikusok.hu
 www.filharmonikusok.hu

MÁV Szimfonikus Zenekar

1088 Budapest, Múzeum u. 11.
 Tel.: 338-2664 • Tel./fax: 338-4085
 E-mail: office@mavzenekar.hu
 www.mavzenekar.hu

Miskolci Szimfonikus Zenekar

3525 Miskolc, Fábian u. 6/a.
 Tel.: (46) 323-488
 E-mail: missyo@hu.inter.net • www.mso.hu

Óbudai Danubia Zenekar

1061 Budapest, Liszt Ferenc tér 5., I. em 4., kapucsengő: 26.
 Levélcím: 1399 Budapest, Pf. 716
 Tel.: (+36-1) 373-0228 • Tel./fax: (+36-1) 269-1178
 E-mail: info@danubiazenekar.hu
 www.danubiazenekar.hu

Pannon Filharmonikusok – Pécs

7622 Pécs, Breuer Marcell sétány 4.
 Tel.: (72) 500-320 • Fax: (72) 500-330
 E-mail: info@pfz.hu
 www.pfz.hu

Savaria Szimfonikus Zenekar

9700 Szombathely, Rákóczi u. 3.
 Tel.: (94) 314-472 • Fax: (94) 316-808
 E-mail: info@sso.hu
 www.sso.hu

Szegedi Szimfonikus Zenekar

6720 Szeged, Széchenyi tér 9.
 Korszó Zeneház
 Tel.: (62) 426-102
 E-mail: orch@symph-segeded.hu • www.symph-segeded.hu

Szolnoki Szimfonikus Zenekar

5000 Szolnok, Hild tér 1
 Aba-Novák Kulturális Központ
 Tel.: (30) 9358-368
 E-mail: info@szolnokiszimfonikusok.hu
 www.szolnokiszimfonikusok.hu

Zuglói Filharmonia Non profit Kft. – Szent István Király Szimfonikus Zenekar

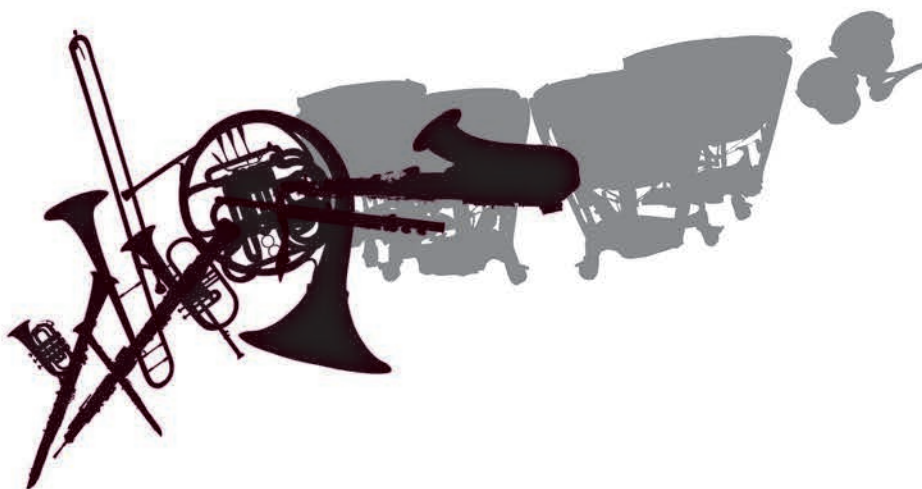
1145 Budapest, Columbus u. 11.
 Tel./Fax: (36 1) 467-0788; 467-0788;
 E mail: zugloifilharmonia@szenstivanzene.sulinet.hu
 http://www.szentistvanzene.hu

Adams
Alexander
Alphasax
Amati
Bach
Bags
Berg Larsen
BG
Blackburn
Borgani
Buffet Crampon
B&S
Cannonball
Charles Bay
Cherub
Conn
Courtois
Denis Wick
Dotzauer
E. Schmid
Eastman
Edwards
Fontaine
Francois Louis
Getzen
Hammig
Hardcase
Holton
Hoyer
Jody Jazz
Jupiter
Keilwerth
King
König & Meyer
Kromat
Lebayle
Leblanc
Lorée
Ludwig
Majestic
Manhasset
Marca
Marigaux
Mateki
Melton
Miyazawa
Morizono
Muramatsu
Musser
Neotech
P. Mauriat
Paiste
Pearl
Powell
Premier
Rico
Rigotti
Roy Benson
Rudolf Meinl
Sankyo
Schagerl
Schneider
Schreiber
Seiko
Selmer
Sonaré
Steuer
Straubinger
Studio 49
Trevor J. James
Vandoren
VMI
Wilde + Spieth
Wittner
Yamaha
Yanagisawa

20 ÉV

TISZTA HANG

20 ÉVES A FON-TRADE MUSIC,
30 ÉVES A CSIDER HANGSZERÉSZMŰHELY

www.fontrademusic.hu

1081 Budapest, Kiss József utca 14., Telefon: 1 210 2790, 30 488 6622

FON
TRADE MUSIC